

7

J U S
A U S T R I A C U M
I N
M O N A R C H I A M
H I S P A N I C A M
A S S E R T U M.

Juxta exemplar impressum
V I E N N Æ A U S T R I Æ

Typis JOANNIS JACOBI KÜRNER, A. 1701.

Excudit RATISBONÆ JO. GEORG. HOFMANN.

JULY
AUGUST
IN
MONARCHY
HISTORICAL
ASSERTION

THE HISTORY OF THE
ALBANY COUNTY
THE HISTORY OF THE
ALBANY COUNTY

B excessu Philippi Quarti Catholici Hi-

spaniarum Regis, quoties mentio incidisset de Suc-
cessione in illius Regna & Provincias, preter aliquos
Gallos ex more gentis Regibus suis supparasitari assue-
tos, vix alium quendam invenire erat gnarum publica-
rum rerum, cui non persuasissimum esset, Regem Chri-

Summaria
 comemo-
 ratio ali-
 quarum re-
 rû, quæ cir-
 ca successio-
 nem Hispa-
 nicam à
 morte Phi-
 lippi Quar-
 ti contige-
 runt:

tianissimum ejusq, posteros omnes, ab omnibus Hispanica Ditionis Regnis
& Provinciis perpetuò exclusos esse. Adeò namq, manifesta, ampla &
valide ab omnibus semper habita sunt dudum vulgata renuntiationes
luarum Hispania Infantum, Anna, & Maria Theresia, quarum illa Fi-
lia Philippi Tertii, Ludovico Decimo tertio, Hac Philippi Quarti Filia
Ludovico Decimo quarto Francia Regibus nupta fuerant, ut ad firman-
dam hanc sententiam ultra solam earum lectionem à justitiæ cultoribus
amplius nihil requisitum fuerit. Ubi verò aliquos cupido inceserat ac-
curatiùs indagandi, quæ majoris cautela ergò ab Hispania & Gallia Re-
gibus, quos inter res transacta erat, addita fuissent ulteriora fulcra,
tum planè nemo cordatus capere poterat, quâ fronte non religione ve-
râ imbutus & D E I timorem præ se ferens, sed quilibet homo mentis
compos & qui non omnia humanitatis jura funditus eversa cuperet,
tot simul pactiones sanctionesq, vel leviter vellicandi desiderium quale-
cunq, palam facere sustinuerit. Ipse quin etiam Christianissimus Rex
post sopitum, quod à morte Regis Philippi Quarti de aliquibus Belgii
Catholici Provinciis moverat bellum, identidem visus est agnovisse ha-
rum renuntiationum validitatem, spemq, omnem pro se, & liberis suis
in reliquam quamcunque Hispanica Ditionis partem penitus abdicasse,
hereditatis istius adeunda solitudine illis relicta, ad quos, se suisq, re-
motis, pro casuum diversitate ea juxta ordinem succedendi in Familiâ
Hispanicâ receptum devolvi quandoq, posset. Eò inexpectatiùs cun-
ctis accidit, contendisse hand pridem Rege Catholico Carolo adhuc in vi-
vis agente Regem Christianissimum apud Magna Britannia Regem &
Ordines Generales Uniti Belgii, ut junctâ operâ Sacra Casarea Majestas
ad partiendam secum, Rege Carolo Catholico improbi diem obeunte, Hi-
spanicam successionem compelleretur: tantum etiam obtinuisse, ut juxta

Paulò ante
 decessum
 Caroli Se-
 cundi:

Et post illius fata:
Hispanicam Monarchiam impro-
bè nuper occupante Duce Andegavensi,
Quæ ad Domum Austriacam pertinet.

foedus inter eos initum eâ de causâ communi nomine & Sacra Cesarea Majestas compellata, & omnes omnino Christiani orbis Reges, & statim ad sociandas in id vires invitati fuerint. Nuperrimè verò, velut attonitus, stupore perculsus nemo non fuit, cùm fama primum tulisset, pauloq; post eventus comprobasset, inductum jam mente debilem Regem Carolum fuisse, ac si hoc unicum conservanda indivisim Hispanica Monarchia medium superesset, ut testamento ab aliis ipsi obtruso quomodocunq; subscriberet, quo renuntiationibus, quas diximus, ad Delphinum Franciæ ejusq; primogenitum restrictis ad successionem Hispanicam primo loco Dux Andegavensis illius secundo genitus vocaretur: Acquivit etiam huic qualicunq; dispositioni Regem Christianissimum, & ipso tempore Nepotem pro Rege Hispaniæ se gerere cœpisse atq; throni istius vendendi causâ in Hispaniam abiisse, plerosq; quoq; præfectos connexorum seu subjectorum Regnorum & provinciarum in verba illius adactos, non sine occulto plurimorum cùm Hispanorum tum aliorum subditorum dolore, qui alia omnia sperarant. Ab eo tempore minimi maximiq; pleriq; ubiq; omnes non aliud aequè sermone frequentarunt, quam summam, si qua unquam aliàs, injuriam non tam Augustissimo Imperatori ejusq; celebratissima Familia, & aliis ordine succedentibus Domibus, quam toti Europa, vel universo potius generi humano fieri: eam prout de consociatis omnium statuum imò hominum consiliis & armis, DEO auspice, non volente solum, sed vel reluctante Casare, vindicandam, unaque simul communem salutem in maximum adductam periculum in tuto locandam esse. Hæc apud omnes, qui quidem publicarum rerum non penitus incuriosi sunt, quosq; prava mens nondum transversos egit, ad eò in confesso sunt, ut si viventes tantum spectari deberent, nihil necesse esset, de manifestandâ ulterius Gallorum injustitiâ, vel probando Serenissima Familiae Austriacæ, ex omnibus, qui juris integri defunctum Regem Carolum sanguine attigerunt, sive Agnatio sive cognatio consideretur, proxima, præcipuo in Hispanicam successionem jure multum laboraret, aut quæ eò faciunt, operosè congerere. Sed præterquàm facile fieri potest, ut aliqua circumstantiæ, licet scitu dignissima, nondum in omnium notitiam pervenerint, simpliciorum quoq; seu incruditorum & sera posteritatis ratio habenda est in re hæc omnium, quotquot unquam contigerunt, maximè singulari, & uni quasi obtutui exponenda æternæq; memoria mandanda sunt, quæ, cùm ad causæ justitiæ statim dignoscendam, tum ad ruborem vel Gallis ipsis eorumq; affeculis incutiendum pertinere, ad eorum saltem continuas insidias vitandas cunctos excitare possent, non absq; spe certæ fore ut iis lectis vel auditis simul sese mox expedire sat agant, qui imprudentes aliorum fraude in casses inciderunt, fortè etiam eorum aliqui

viam redeant, qui iniquitatem concinnasse vel illi sponte manus de-
 esse noscuntur. Id quò citius assequamur, primi fundamenti loco ex
 naturalis ratione ab omnibus gentibus approbatà velut obvium o-
 mnibus breviter repetere iuvat: fuisse agnità necessitate vitæ Civilis
 introducenda in cuiusvis populi liberrimà voluntate, uti formæ, juxta
 ab uno vel pluribus regi debeat, eligenda, ita, ubi principatus seu
 regnum placuisset, id vel uni solum homini, vel universa simul Familia
 illi oritura deferendi, statutà hoc casu perpetuà Regia Familia suc-
 cessione secundum ætatem, gradus aut lineas, sive exclusis omnino, sive
 extinctos mares omnes, vel eos saltem, qui in eadem lineà eodem-
 e gradu fuissent, admissis feminis, aliis etiam additis conditionibus
 manentium personas earumq, nativitatem, statum vel matrimonia re-
 pandive formulam respicientibus, prout collibuisse. Non minùs per-
 etum omnibus est: receptà semel successionis formà non ita adstringi
 solum regnatricemq, familiam, quin consentientibus utring, omnibus,
 i eo tempore superstites sunt, illa vel in totum abrogari vel pro par-
 mutari, adeoq, vel nova planè forma reipublica, vel alia succeden-
 ratio substitui possit, quâ omnes deinceps nascituri posteri teneantur,
 nec communi rursus consensu aliud constitutum fuisset: cuicunq, au-
 tem superstiti ex familiâ regnatrice membro actu delatum sive ex pri-
 vâ sive sequenti cum populo, inità conventionem jus, vel quasitam jam
 a nativitate spem illi invito à nemine sive rege, vel alio familia regia
 membro, sive populo, quâcunq, ratione auferri debere aut posse. Omnis
 vero rationis expers meritò ab omnibus judicabitur ille, qui in contro-
 versiam vocare ausit: pacis inter bellum gerentes principes & civita-
 tes componenda gratiâ, provincias & regna, bonaq, ac jura presentia
 acunq, alia, ab ipsis belligerantibus eorumve subditis possessa, multoq,
 ledò magis sperata tantum aut jure vel injuriâ petita abdicari, cedi,
 transferri, ubivis gentium ab omni ævo consuesse, talesq, pactiones &
 transactiones communi gentium jure niti, nec absq, perniciæ & dete-
 rioratione generis humani unquam temeratas esse. Hinc pariter claret,
 suq, omnium seculorum docet: acquiri à rege unius regni alia etiam
 regna & principatus posse, ita ut vel priori regno uniantur seu subji-
 ciuntur, & ad unum eundemq, perpetuum successorem utraq, devolvantur,
 vel servato in singulis antiquo successionis ordine aliisq, juribus per se
 possideantur, ac proinde sæpe ad diversos successores perveniant: spectare
 minetiam non raro ad regem seu principem ditiones seu bona quantivis
 rei privati Domini seu patrimonii jure, de quibus ex propriâ volun-
 tate vel ipse, vel si ipse neglexisset aut supersedisset, successorum aliquis

Hoc ut evi-
 dentiùs o-
 stendatur,
 præmittun-
 tur I. prin-
 cipia quæ-
 dam juris
 universalis.

disponere adeoq³ etiam in familia utilitatem fideicommissi eterni vinculo ea illigare possit, quod à nullo deinceps successorum in aliorum vocatorum necem, illorum non accedente consensu, tolli aut infringi seu immutari ullatenus queat. Nullus deniq³ hesitare poterit, qui iura in terris ad sacram Ecclesiam Romanam aut sacrum Romanum Imperium sive feudi sive aliâ ratione spectantibus usitata nôrit, quin salvo undique, & non mutato supremi vel directi dominii jure familia nobiles quacunq³, praesertim illustres, ad earundem splendorem conservandum vel augendum, futurasq³ controversias praecedendas, certa inter se de successione pacta, sive perpetua, sive temporaria vel personalia, nullo impedi-
 diente inire soleant, eaq³ uti plerumq³ à summis Pontificibus & Imperatoribus confirmantur, ita, & absq³ speciali illorum confirmatione subsistant, dummodo nihil in fraudem Ecclesiae vel Imperii admitti compertum sit, eoq³ etiam refutationes, quas vocant, feudorum pertinere: in primis verò illic filiarum nobilium seu illustrium, dum nuptui elocantur, renuntiationes, sive simplices sive certis limitibus circumscriptas, alibi quoq³ non incognitas, vigere & summâ observantiâ custodiri, quamvis primitus ante ejusmodi pacta alia successionis ratio in familiâ recepta fuisset. His ita, quantum ad decidendam, quam prae manibus habemus, questionem satis est, ex jure recensitis primis principiis, dispiciendum nunc secundo loco paucis erit, quae successionis ratio in Hispania Monarchia, postquam ea ex pluribus partibus seu membris in unum velut corpus coalevit, introducta fuerit, etsi nec id penitus negligendum videtur, quod speciatim de illis provinciis, quae feudi jure ab Hispaniae Regibus tenentur, statutum fuit. Istud verò facturum non possumus non simul ante oculos ponere partim diversa longè seu potius contraria, uti in plerisq³ aliis rebus, ita & in successione constituenda, partim quae aliquamdiu visa fuerant eadem Hispanorum, & Gallorum studia, dum hi ad excludendum omnes planè feminas non tantum à Franciae Regno, sed etiam ad iis ditionibus, quae per feminas ad Galliae Reges pervenerunt, variis titulis connisi masculinam regiae familiae successionem secundum lineas jam dudum acerrimè propugnârunt: Hispani autem post mares ejusdem lineae & gradus, etiam feminis ex Regiâ Familiâ ortis locum fecerunt, aliis tamen, quam in familiam Gallicam enubentibus & ideò tum ad aequalitatem inter utraq³ regna servandam, tum ob alias causas cum omni progenie Gallicâ, ipsâmet antehac ad stipulatâ Franciâ, perpetim semotis, ætatis prerogativâ in reliquis perinde ut in maribus Regia Familia semper observandâ. De cujus assertionis generaliori parte, ejusq³ posteriore usu, (quamvis Arragonii olim communiter agnationis iustituti sint, neq³ id nunc prateriri debeat) cum inter omnes etiamnum conveniat, ei

II. Diversa
 successionis
 ratio in Hi-
 spaniâ &
 Galliâ:
 Hâc succes-
 sionem li-
 nealem A-
 gnaticam
 amplecten-
 te:
 Illâ linealē
 Cognaticā
 præferente:
 Exclusis ta-
 men sem-
 per Gallicis
 principib⁹:
 Et apud Ar-
 agonios

probanda ulterius immorari superfluum fuerit, sed addita tantum ex- non extin-
 ionis veritas, quam, jure latius regnandi causâ violato, Gallis pri- cto in Regiâ
 m oppugnare collibitum fuit, quamq, nuper etiam Hispani quidam, familiâ po-
 meliore undecunq, orto impulsu, contra Majorum propriaq, insti- tione Agna-
 a non scriptis solum sed armis nunquam non defensa obscurare, vel tionis jure.
 eri potuisset, obruere adorsi sunt, in lucem denno producenda, & vin-
 dicanda erit: prestabiturq, id adeo à nobis deinceps manu plenissimâ,
 statim ac tertio loco agnationis & cognationis nexum, qui inter utram-
 que Domum Austriacâ gentis intercedit, Germanicam nimirum & Hi-
 spanicam, quàm poterimus brevissimè indicaverimus. Longam enim, III. Stem-
 & accuratam ejus seriem hic texere nihil opus est, sed suffecerit com- matis Au-
 pendio dixisse, uti Rex Carolus originem ex Imperatore Carolo V. pri- striaci huc
 mogenito in Belgio edito traxit, ita Sacram Casaream Majestatem ex faciens bre-
 Imperatore Ferdinando Primo illius fratre verè Germano, Hispaniarum vis delinea-
 Infante & Germine, Aviâ, Ferdinandi Catholici deliciis ortam esse, tio.
 ac proinde utrumq, ex Philippo, cui corporis decor pulchri seu formosi
 cognomen conciliavit, Maximiliani I. Imperatoris atq, Mariae Bur-
 gundie heredis filio, & Joana Ferdinandi, ac Isabelle Catholicorum
 Regum filia, continuato utrinq, per ductas plerumq, communis stem-
 matis agnatas ordine descendere. In recentiori adhuc omnium me-
 moriâ versatur: Sacra Casarea Majestatis Matrem Mariam Regis Phi-
 lippi Tertii filiam, sororem verò Philippi Quarti fuisse, nuptam Impe-
 ratori Ferdinando Tertio Sacra Casarea Majestatis Patri: Ipsi autem
 Sacra Casarea Majestati ab eodem Philippo Quarto, & Maria Anna
 Austriaca illius conjuge, Sacra Casarea Majestatis Sorore, in matrimo-
 nium collocatam fuisse Margaritam, illorum filiam secundo genitam,
 ex quâ nata Maria Antonia matrimonio juncta Bavaria Electori fi-
 lium illi peperit, qui Matri superstes eam vix sexennis ad Caestiar re-
 gna secutus est, Sacra Casarea Majestate post decessum Margaritæ Hi-
 spanica ex Augusta Magdalena Palatina pluribus liberis utrinq, sexus
 auctâ, quos omnes Divina benignitas porrò sospitet. Brevis hac nar-
 ratio uti ad ostendendum Sacra Casarea Majestatis Augustâq, prolis ma-
 scule, & femineæ omnis in Hispanicam successionem jus omitti non po-
 tuit; ita ab eâ Rex Christianissimus ejusq, filii vel frater non idco re-
 pelluntur, quod ex filiabus Hispano-Austriacis geniti negentur, cum
 id à Nobis ultro commemoratum sit: sed quod, uti jam evincere ag-
 gredimur, propter hæc ipsa matrimonia Gallica, & Mater Anna, & Probatum
 Conjux Christianissimi Regis Maria Theresia, quarum mentio facta est, subinde
 cum omni propagine Gallicâ cujuscunq, ordinis, gradus, & sexus, do- Gallici ex
 nec clusio,

I. Ex jure &
more veteri
Hispano-
rum:

nec hac superesset, etiam vidua, ab omni qualicunq; Hispanica ditionis parte per leges & consuetudines Hispanicæ Regumq; anteriorum dispositiones, juratasq; proprias & maritorum conventiones æternum exclusæ fuerint. Neq; insolens hoc videri potest illi, qui ex antiquiore historiâ Hispanicâ meminerit, ne Hispaniæ Regna Galliæ aliquando committerentur, iisve quicunq; Gallus vel Galla moderaretur, à patribus jam olim atq; universis ordinibus, adhibitis etiam sollemnissimis judicium sanctitate vitæ, eruditione & rerum usu celeberrimorum sententiis, voluntate deniq; totius gentis, & majori Regum Hispanorum filia in Galliam elocata ejusq; soboli minorem natu prælatam, & exclusis lege, testamento, renuntiatione Regiis filiabus Gallico sanguini mixtis earumq; proli fratris sororumq; filios Hispanicâ familiâ cretos antehabitos esse. Tantoperè jam tum Hispanorum patriæ libertati & honori consulenti animis infederat, Gallicum Principem non magis Hispanum imperare debere aut jure posse, quàm Galli apud se Hispanico imperio locum dent, quocunq; tandem id nomine aut titulo affectari voluerit, nullumq; contrariarum, si quæ extitissent, molitionum avertendarum causâ, laborem, aut periculum recusandum esse. His igitur vestigiis insistens pluribusq; novis rationibus, non unâ tantum, permota, quæ minor disceptationi locus relinqueretur, provida Philippi Tertii Avstermaterni Sacre Cæsareæ Majestatis cura effecit, ut pacta matrimonialia Annam Austriacam inter & Ludovicum Decimum Tertium Franciæ Regem ab Hispanicis Ministris & Legato Gallico, præsentem Legato Pontificio, & Archi-Episcopo Capuano ex nobilissimâ Cajetanâ familiâ oriundo, Magni quoq; Ducis Hetruriæ ceu pararii & proxeneta Legato, plurimorumq; Hispanicorum Procerum, Consiliariorum Regionum & Nobilium Catervâ, Madriti Anno Christi 1612. inita fuerint, utcunq; latine reddito tenore sequenti.

II. Pactis
connubia-
libus An-
nam Au-
striacam in-
ter & Ludo-
vicum XIII:

IN nomine Sanctissimæ Trinitatis, Patris, Filii, & benedicti Spiritus sancti, trium personarum in uno solo, & vero DEO, ad ipsius gloriam & obsequium, regnorumque istorum incrementum. Notum sit omnibus præsentem scripturam & instrumentum visuris, quod tractatum continet, & conventionem matrimonialem sequentis tenoris.

Quandoquidem in urbe Madriti, aula suæ Majestatis Catholicæ in illius palatio die Mercurii 20. Augusti, Anno 1612. præsentibus Illustrissimo Domino Antonio Cajetano Archi-Episcopo Capuano, Legato à latere Sancti Patris nostri Papæ Pauli V. ipsiusque Nuntio Apostolico in hisce regnis, sanctitatis suæ nomine: & Domino Comite Urso d' Elzi, Legato Magni Ducis Hetruriæ, qua-

tenus

tenus ab illo possidetur : nec non Dominis Ducibus de l' Infantado & Alburquerque, Marchionibus de Castel Rodrigo, & de Villa Franca, omnibus quatuor Consiliariis statûs suæ Majestatis Catholicæ, Duce de Uzeda, Architalasso Castellæ, Principe Tingrii, Duce de Magueda, Duce de Peñaranda, Duce de Arco, Duce de Sessa, Duce de Feria, Duce de Montalto, Duce de Villa Hermosa, Duce de Veraguas, Domno Joanne de Idiaques Magno Commendatore Legionis, Consiliario statûs suæ Majestatis, &c. Domno Augustino Messiâ, etiam Consiliario statûs, &c. & Licentiato Domno Didaco Lopez de Ayala similiter Consiliario statûs Majestatis suæ, &c. &c. Aliisque pluribus Magnatibus & Equitibus, coram me Antonio Aresignii, Equite Ordinis S. Jacobi, Secretario statûs, scriba & Notario suæ Majestatis Catholicæ, compa-
ruerunt Excellentissimus Dominus Dominus Franciscus de Sandoval, & de Roxas, Dux de Lerma, &c. &c. suæ Majestatis Consiliarius Statûs, &c. &c. Gubernator, & primus Aulæ Magister Serenissimi & triumphantis Philippi Principis Hispaniarum, &c. &c. Nomine & ut Procurator Serenissimi, Excellentissimi, & Potentissimi Principis Domni Philippi Tertii, Domini nostri, DEI gratiâ Regis Castellæ, &c. &c. Vigore mandati, quod per instrumentum subscriptum Regiâ suâ manu, regioque sigillo munitum atque subsignatum à me nominato Secretario Regio in Monasterio S. Laurentii Escurialis 30. Julii dicto Anno, dictus Dominus Dux de Lerma accepit à suâ Majestate Catholicâ, velut Rege, patre & legitimo administratore Serenissimæ Infantis filiæ ipsius & Majestatis suæ Reginae Margaritæ conjugis suæ legitimæ ex unâ parte : & ex alterâ parte Excellentissimus Dominus Henricus de Lotharingiâ, Dux Meduanæ, cum assistentibus sibi Domino Vice-Comite de Puisieux &c. &c. Consiliario statûs suæ Majestatis Christianissimæ, &c. &c. Illiusque ad Majestatem Catholicam speciatim ob hoc negotium misso Legato extraordinario, uti, & Domino Barone de Vaucelas, &c. &c. Nomine, & vice Serenissimi, Excellentissimi & Potentissimi Principis Ludovici Decimi Tertij DEI gratiâ Regis Franciæ & Navarræ Christianissimi, & Serenissimæ, Excellentissimæ ac Potentissimæ Dominae Mariæ Reginae Franciæ & Navarræ Christianissimæ, illius Matris, tutricis & Regnorum suorum regentis, virtuteque mandatorum, quæ exhibuerunt scripta linguâ Gallicâ, signata regiis manibus & sigillis regiis munita in regiâ urbe Parisiorum, à Rege quidem 17. Julij, à Reginâ verò 19. ejusdem Mensis hujus Anni, quorumque authentica exemplaria huic actui annectenda ego Secretarius statûs penes me custodio. dictus Dux de Lerma nomine suæ Majestatis Catholicæ, & dicti Domini Dux Meduanæ, Vice-Comes de Puisieux & Baro de Vaucelas nomine Majestatum suarum Christianissimarum, quibus cordi curæque est utilitas Regnorum suorum, & ut secunda reddatur pax duarum Coronarum totiusque Christiani orbis, jam inde ab eo

tempore jugiter observata, quo conclusa fuit inter Majestatem Catholicam defuncti Regis Domni Philippi Secundi, Dominum nostrum, & Majestatem Christianissimam Regis quondam Henrici Quarti, Patres Majestatum suarum Catholicæ & Christianissimæ nunc rerum potentium, quæque in votis habent, ut eadem continetur & perpetuetur non solum ipsis sed etiam posterorum superstitionibus, cui fini assequendo non aliud medium æquè idoneum arbitratae sunt, quàm nexum matrimoniorum, nec majōis efficaciae, quàm si illa duplici vinculo colligari possint, prosperante Divinâ benignitate, in augmentum Divini honoris : jamque adeò benedicente Sanctissimo Patre Papâ Paulo Quinto, & conciliante Magno Hetruriæ Duce tractata & conclusa sunt sponsalia & matrimonia Serenissimi Principis Hispaniarum Domni Philippi cum Serenissimâ Isabella sorore & filiâ primogenitâ suarum Majestatum Christianissimarum, uti & Regis Christianissimi cum Serenissimâ Infante Domnâ Annâ filiâ primogenitâ suæ Majestatis Catholicæ, quò magis stringatur & confirmetur amor, amicitia & fraternitas, quæ est, quæque perpetuo optatur inter Majestates suas. Ideò ut plenum & integrum effectum sortiantur, supradicti Domini Commissarii, quantum ad matrimonium Regis Christianissimi cum Serenissimâ Infante Domna Anna spectat, transegerunt & convenerunt, prout sequitur.

Quòd divinâ benedicente gratiâ, præviâ Sanctitatis suæ dispensatione ob proximitatem & consanguinitatem, quæ intercedit inter Regem Christianissimum & Serenissimam Infantem, statim atque hæc duodecimum annum compleverit, ipsi celebrare debeant sponsalia sua & matrimonium per verba de præsentis, formâ & solennitatibus præscriptis à Sacris Canonibus & constitutionibus Ecclesiæ Catholicæ, Apostolicæ, & Romanæ. Fietque istud in Aulâ Regiæ Majestatis Catholicæ, ubi Serenissima Infans Domna Anna consistit, & quidem virtute mandati & commissionis Regis Christianissimi, qui illud dein ratum habebit & ipse consummabit statim atque Serenissima Infans Domna Anna in Galliam perducta fuerit illucque pervenerit, jungente se sua Majestate Serenitati suæ per Ecclesiæ benedictionem, perficieturque dicta solennitas sponsaliorum sive per speciale procuratorium sive ab ipsis contrahentibus tempore inter suas Majestates convento & definito.

Quòd sua Majestas Catholica promittat, & teneatur dare daturaque sit Serenissimæ Infanti Domnæ in dotem Matrimonij causâ cum Rege Franciæ Christianissimo soluturaque sit suæ Majestati Christianissimæ aut ipsius Procuratori & Commissario quingenta millia aureorum solis, quorum singuli valeant sedecim reales, in Civitate Parisiensi pridie celebrandarum nuptiarum.

Quod ad securitatem dotis hujus sua Majestas Christianissima promittat se assignaturam, assignaturaque sit redditus liquidos & certos, &c. &c.

Quod

Quod Serenissima Infans Domna Anna contenta esse debeat & contenta futura sit dictâ dote, ita ut illi non superfit aliquis regressus, actio aut jus petendi aut prætendendi, quòd ad illam pertineant alia majora bona, jura, tituli & actiones ex hæreditatibus amplioribusque successionibus suarum Majestatum Catholicarum Parentum suorum, five ex illorum personis, five aliâ ratione quacunque aut alio aliquo titulo, cognito aut in cognito, quoniam ab omnibus, cujuscunque conditionis, naturæ aut qualitatis sint, nihilominus se abdicabit formâ optimâ & debitâ cum omnibus securitatibus, firmamentis & solennitatibus requisitis & necessarijs ante matrimonium contrahendum per verba præsentia, illud etiam denuò postea approbabit & ratum habebit unâ cum Rege Christianissimo statim ac matrimonium celebraverit, additis ijsdem cautionibus & solennitatibus, quæ observatæ fuerint in primâ renuntiatione, alijsque quæ maximè convenientes & necessariae videbuntur: ad quod tum faciendum tenebuntur, & nunc tenentur atque obligantur sua Majestas Christianissima & sua Serenitas, quin imò si renuntiationem isthanc & ratihabitionem facere negligerent, illæ jam nunc per hunc solum tractatum factæ & expeditæ reputabuntur. Fient verò modo, qui ad conciliandam aut testandam validitatem & firmitatem excogitari poterit, efficacissimo & maximè convenienti, expressis omnibus clausulis derogatorijs derogatarum omnium legum, jurisdictionum, consuetudinum, decretorum & statutorum contrariorum, quæve impedierint in toto aut in parte dictas renuntiationes & ratihabitiones, quibus adeò ad hunc effectum & validitatem supradictam suæ Majestates Catholica & Christianissima derogare debebunt & ab hoc momento omninò derogant, perque approbationem & ratihabitionem præsentis hujus contractûs & Capitulationis jam nunc uti tunc censebuntur & censeantur derogasse omnibus exceptionibus supra memoratis.

Cum ambæ Majestates Catholica & Christianissima in hoc matrimonium consenserint & consentiant, ut firmo hoc nodo & vinculo perpetuetur & magis secura reddatur pax publica Christianitatis sperataque ab omnibus mutua inter suas Majestates dilectio & fraternitas, & contemplatione justarum causarum, quæ commonstrant & persuadent æqualitatem & convenientiam dictorum matrimoniorum, per quæ Divinâ favente gratiâ sperari possunt felices successus in eximiam utilitatem & augmentum fidei & religionis Christianæ communeque beneficium Regnorum, subditorum & Vassallorum ambarum Coronarum: Cumque inter sit statûs publici & conservationis illarum, ut quæ tam magnæ sint, non jungantur, occasionesque præcaveantur, quæ evenire possent illas jungendi, & ob æqualitatem & alias justas rationes, statuitur pacto convento, quod Majestates suæ obtinere volunt robur & vigorem legis stabilitæ in favorem regnorum suorum & publicæ causæ illorum, ut Serenissim

Infans Domna Anna liberique, quos habuerit, mares & fœminæ, illorumque & illarum descendentes primo, secundo, tertio aut quarto geniti, posterioresque in quocunque gradu consistent, non possint ullo unquam tempore venire aut succedere in regna, status & Dominia, quæ pertinent aut pertinebunt ad suam Maiestatem Catholicam, quæque comprehensa sunt in titulis relatis in istâ capitulatione, nec quodlibet aliud omnium reliquorum Regnorum, statuum & Dominiorum, Provinciarum, Insularum adjacentium, feudorum, Capitaneatum, Castellorum seu locorum limitaneorum, quæ sua Majestas Catholica nunc tenet ac possidet quæque ad Illam pertinent vel pertinere possint cum intra Hispaniam tum extra illam, quæve antehac Majestates suæ Catholicæ & Illarum Majores decessoresve habuerunt, possederunt & ad illos spectârunt, aut illis comprehenduntur, vel ab ijs dependent, nec in ea, quæ sua Majestas ullo tempore acquirere vel dictis suis Regnis, statibus & Dominationibus adjicere, quæve ut devoluta seu aperta, vel alio quôvis titulo, jure aut ratione retrahere possent, quamvis vivâ Dominâ Infante Domnâ Annâ aut post illius decessum superstite quocunque illius Descendentium, primigenitorum, secundogenitorum, tertio genitorum & ulteriorum eveniat & contingat casus unus vel plures, quibus ex jure legum & consuetudinum dictorum regnorum, statuum & Dominiorum dispositionumq; ac titulorum, quorum vi illic succeditur, prætendique successio possit, ad illos pertinere successio deberet, namque in omnibus istis casibus dicta Domna Anna Infans ait & declarat esse se & manere benè & debitè exclusam unaque simul omnes illius liberos descendentes mares & fœminas, licèt dicant, aut dicere vel prætendere queant, quòd in illorum personis locum non inveniant nec considerari debeant aut possint rationes causæ publicæ aliæve, super quibus fundari possit hæc exclusio, quamvis etiam allegare velint, quòd defecerit, quod DEUS non permittat sed advertat, successio suæ Majestatis Catholicæ & Serenissimorum Principum & Infantum reliquorumque liberorum, quos habet & habuerit, omnium denique legitimorum successorum, namque nihilominus, prout dictum est, in nullo casu aut succedente eventu, nulloque tempore aut modo succedere habent aut successionem prætendere ipsa ipsiusve filii aut descendentes, non obstantibus nec illis legibus, consuetudinibus, ordinationibus & dispositionibus, quarum virtute successum est & succeditur in omnibus dictis Regnis, statibus & dominiis, nec quibusvis legibus & consuetudinibus Coronæ Franciæ, quæ existente præjudicio illius successorum exclusionem hanc impedire queant, tam nunc quam in temporibus & casibus deferendæ successionis, quibus omnibus & earum cuilibet Majestates suæ derogare debent, easque abrogare, quatenus quocunque modo contrariæ fuerint tenori hujus capituli, illudque vel ejus adimplerionem & executionem impedierint, atque approbando capitulationem istam

Itam derogasse easque pro derogatis habere censentur. Voluntque & definiunt, ut exclusa & exclusi maneant Serenissima Infans & Illius descendentes, ne possint ullo tempore ullove eveniente casu succedere in Statibus & Provinciis Belgii, Comitatu Burgundiæ & Carolesiæ cum omnibus adjacentibus & pertinentibus, quæ Provinciæ & Dominia data fuerunt à sua Majestate Catholica Serenissimæ Infanti Domnæ Isabellæ, quæque redire debent ad suam Majestatem Catholicam illiusve successores. Simul tamen declaratur, quòd si acciderit, quod DEUS prohibeat, ut viduetur Serenissima Infans absque liberis ex hoc matrimonio, hoc casu libera maneat à dictâ exclusione, capaxque juri-
m succedendi in omnia, quæ ad illam pertinere illive deferri possint, duobus so-
am casibus, uno nimirum, si vidua permanens & absque liberis ex hoc matri-
monio in Hispaniam rediret, altero, si in commodum boni publici & ob justas
considerationes denuò matrimonium iniret ex voluntate Regis Catholici Patris
& Principis Hispaniarum illius fratris, in quibus casibus capax & habilis esse
eu manere debet hæreditatem capeßendi & succedendi.

Quòd Serenissima Infans Domna Anna mox à completo anno duodecimo
ante celebrationem & contractum matrimonii per verba præsentia scripto so-
enni instrumento obligare se teneatur pro se suisque successoribus ad imple-
mentum & observantiam supradictorum exclusionisque suæ & suorum descen-
dentium, approbando ea omnia, prout præsentis contractu & capitulatione
continentur, cum clausulis necessariis & juramento, quòdque insertâ istâ capi-
tulatione scripturâque obligatoriâ & approbatoriâ à Serenitate suâ confectâ ali-
ud simile confectura sit unâ cum Rege Christianissimo, statim atque cum suâ
Majestate matrimonium contraxerit, quod regeri & acceptari debeat à Parla-
mento Parisiensi formâ & cum vigore solitis, sicut & sua Majestas Catholica
dictam renuntiationem & ratificationem approbare teneatur atque curare, ut
per Consilium statûs pariter acceptetur & regeratur formâ & cum virtute solitis
reliquisque clausulis necessariis. Factis verò dictis renuntiationibus, ratifica-
tionibus & approbationibus vel omissis, illæ nunc jam virtute istius Capitulationis
præsentis contractûs atque matrimonii, quod illius intuitu secutum fuerit,
contemplationeque omnium supradictorum habentur & declarantur pro benè
& ritè factis & peractis.

Quòd Majestates suæ Christianissimæ daturæ sint Serenissimæ Infanti
Domnæ Annæ pro annulis & monilibus, seu gemmis & margaritis valorem
quinquaginta millium aureorum, &c. &c.

Quòd sua Majestas Christianissima secundum antiquam & laudabilem
Domûs Franciæ consuetudinem assignatura sit & constitutura Serenissimæ In-
fanti Domnæ Annæ pro dotalitio viginti millia aureorum, &c. &c.

Quòd sua Majestas Christianissima dare velit & assignare Serenissimæ
Infanti

Infanti Domnæ Annæ pro impensis Cameræ & ad sustentationem dignitatis ac Domus suæ summam convenientem, quæ deceat conjugem & filiam tantorum & tam potentium regum, &c. &c.

Quòd completo à Serenissimâ Infante anno ætatis duodecimo sponsalia & matrimonium verbis præsentibus contrahentur per procuratorem mittendum à Rege Christianissimo ad Serenissimam Infantem. Quo facto sua Majestas Catholica suis sumptibus & impensis illam deduci faciet ad Galliæ Regni fines, &c. &c.

Quòd dissoluto per mortem matrimonio inter suam Majestatem Christianissimam & Serenissimam Infantem, superstes Serenitas sua redire possit libere & absque ullo impedimento in Regnum Hispaniæ &c. &c.

Quòd cùm pactio & conventio hæc matrimonialis expetita atque promotæ sit à nostro Sanctissimo Patre, illiusque operâ in statum præsentem deducta, æquum fuerit supplicare Sanctitati suæ, prout illi Majestates suæ jam nunc supplicant, ut dignetur matrimonium hoc approbare & suâ benedictione beare, uti etiam comprobare authoritate suâ Apostolicâ, Bullæque suæ inferere præsentem contractum & capitulationem ratihabitionesque suarum Majestatum & suæ Serenitatis, nec non scripturas & juramenta, quæ in illorum implementum fient & perficientur.

Quòd suæ Majestates Catholica & Christianissima approbaturæ & ratam habituræ sint præsentem Capitulationem, promittentes & recipientes fide & verbo regio, illam à se custoditum & inviolabiliter impletum iri, editis cum in finem ratificationum literis consuetis cum abolitione omnium legum, jurium & consuetudinum contrariarum quibusque proinde derogari conveniat. Hæque literæ mutux ratificationis præsentis scripturæ exhibebuntur intra duos menses à die subscripto computandos per legatos & ministros in utrâque aulâ commorantes.

In omnia enarrata dicti Domini Commissarii consenserunt & convenerunt prout hæc capitulatione continentur, adstrictis ad ea Majestatibus suis & suâ Serenitate, cum obligatione & vinculo fidei verbique regii, isthæc ab illis effectui mandatum & servatum, & ut planè custodiantur & impleantur jussum iri, absque ullo defectu totius aut partis, & sine ullâ contraventione, aut contraventionis permissione directâ aut indirectâ, aut aliâ quacunque. Ita enim promiserunt dicti Domini Plenipotentarii vi mandatorum, quæ à Majestatibus suis acceperunt. Præsentem fuere illi, qui initio hujus capitulationis recensiti fuerunt, & dicti Domini promittentes & contrahentes huic instrumento nomina sua propriis manibus subscripserunt, me requirentes, ut illius exemplum, unum vel plura quæ necessaria fuerint, ipsis tradam.

Dux de Lerma,
&c.

Henricus de Lotharingiâ,
&c.

Quorum verborum complexu ad interminatam non proximi tantum in Regno Gallie successoris, sed cujuscunq; Gallici sanguinis ex hoc matrimonio etiam ultimo loco orti & a successione Gallica remotissimi vel propter foemineum sexum penitus semoti exclusionem a quâlibet Hispanica successione, sublatâ omni sexûs, ordinis & gradûs distinctione, ut nihil clarius excogitari, nec inherens obligatio arctius stringi potuit; ita etiam ab Infante Annâ ante & post consummatum matrimonium, ipsoq; Rege Christianissimo sanctissimis juramentis confirmata & inter leges Hispania & Gallie sempiternas in utriusq; Regni Diasteriis annotari solitas relata, neq; antehac ab ullo mortalium induum vocata fuit. Perpensa potiùs illius utilitate & necessitate cum atus seu ordines generales Regni Madriti Anno 1618. congregati Re-Philippo suggererunt ac supplicârunt, ut lege perpetuâ & renuntiationem isthanc denuò confirmaret, & virtute illius omnes in universum utriusq; sexûs liberi ex matrimonio hoc prognati & qui ex illis natiuri essent, ab omni successione Hispanica eternum excluderentur, IV. Lege Rex Philippus examinatâ iterum & maturè discussâ re, eam, Hispanicâque petita fuerat, legem tulit & promulgavit, repetitis & in novum expressâ. Hispanicarum legum Codicem Madriti Anno 1640. impressum relatis de reservato pariter post matrimonium Gallicum solutum ipsi Infanti sine prosuperstiti, ac ejurato alias, uti diximus, omni successionis jure ipsissimis pactorum connubialium supra descriptorum & consona renuntiationis verbis, hac præfixâ inscriptione & summâ:

Lex duodecima. Quod Regina Franciæ Christianissima Domna Anna Illiusque liberi & descendentes ex matrimonio cum Rege Christianissimo Ludovico Decimo tertio succedere non possint in Regnis Hispaniæ & connexis, præterquàm in casibus, quos lex ista complectitur.

Concors planè in excludendis ob plures rursus rationes allegatas infinitum quibusvis maribus & foeminis Gallicis ab omni Hispanica V. Contra- successione parte, ejusdemq; efficacie est, quod tabulis connubii inter du matri- Philippi Quarti filiam Infantem Mariam Theresiam & Ludovicum moniali In- Decimum Quartum modernum Franciæ Regem Anno 1659. contracti fantis Ma- exprimitur, ut penè descripta tantum superior formula videri potuisset, riæ There- nisi enixioris contrahentium voluntatis declaranda &, si fieri potuis- Ludovico set, arctanda magis obligationis ergò novæ quedam clausula addita fu- XIV. issent, sequentibus ex Gallico exemplari ratificationi Regis Christianis-imi inserto huc translatis verbis:

In nomine sanctissimæ Trinitatis, Patris, Filii & Spiritus sancti, trium
B 3 per

personarum unius solius & veri DEI, ad illius honorem & gloriam & in bo-
 num horum regnorum. Notum sit omnibus iis, qui præsentes literas & con-
 tractum hunc connubialem videbunt. Quandoquidem in Insulâ à Phasianis
 appellatâ, sitâ in flumine Bidassoa, quod dimidiâ leucâ distat à vico Andaya
 provinciæ Aquitaniæ, & eodem spatio ab urbe Irunensi provinciæ Guiposcoæ,
 inque domo ibidem exstructâ ad tractandam pacem inter Majestates suas Chri-
 stianissimam & Catholicam hodiernâ die septimâ Mensis Novembris Anno
 Nativitate JESU Christi Domini & Redemptoris nostri, supra Millesimum
 sexcentesium quinquagesimo nono, coram me Petro Coloma, Equite Or-
 dinis sancti Jacobi, Domino Oppidorum &c. &c. Consiliario Indico, Secre-
 tario Statûs, Scribâ & Notario Regiæ Catholicæ Majestatis, comparuerunt E-
 minentissimus Dominus, Dominus Julius Mazarinius, Sacræ Romanæ Eccle-
 siæ Cardinalis, Dux Meduanæ, Præses omnium Consiliorum Serenissimi, Ex-
 cellentissimi & Potentissimi Principis Ludovici Decimi Quarti DEI gratiâ Re-
 gis Franciæ & Navarræ Christianissimi, vi mandati, ipsi à sua Majestate Chri-
 stianissima concessi, quod Gallica lingua conscriptum, manu regiâ subscri-
 ptum & regio sigillo munitum, atque ab ipsius Secretario statûs, Domino de
 Lomenie subsignatum, datum fuera: Lutetiæ Parisiorum Vigesima prima Ju-
 nii 1659. cujusque authenticum exemplar penes me asservatur, ejus verò ex-
 emplum finis præsentium adnectetur ab una parte: & ab altera parte Excellen-
 tissimus Dominus, Domnus Ludovicus Mendez de Haro & Guzman, Mar-
 chio del Carpio, Comes Dux de Olivarez, Consiliarius Statûs suæ Majestatis
 Catholicæ &c. &c. Nomine Serenissimi Excellentissimi & Potentissimi Prin-
 cipis Philippi Quarti, Divinâ etiam gratiâ Regis Castellæ, Legionis, Arrago-
 niæ, utriusque Siciliæ, Hierosolymorum, Lusitaniæ, Navarræ & Indiarum
 &c. &c. Ducis Austriæ, Burgundiæ, Brabantia & Mediolani, Comitis Hab-
 spurgi, Flandriæ & Tyrolis &c. &c. Virtuteque mandati, quô à sua Maje-
 state Catholica instructus fuit per instrumentum Regiâ suâ manu subscriptum,
 regioque sigillo confirmatum & à Domino Ferdinando de Fonseca Ruiz de
 Contreras illius Secretario statûs subsignatum Madriti 5. Julii præsentis Anni,
 tanquàm Rege, Patre & legitimo administratore Serenissimæ Infantis Domnæ
 Mariæ Theresiæ, filia suæ primogenitæ procreatæ ex Majestate quondam Re-
 ginæ Elisabethæ Conjugis suæ legitimæ: atque subinde dictus Dominus Car-
 dinalis Mazarini nomine suæ Majestatis Christianissimæ, & Marchio de Oliva-
 rez, nomine suæ Majestatis Catholicæ, usi mandatis supradictis, dixerunt &
 enuntiarunt, quod ipsorum Domini, uti Reges Christianissimus & Catholicus
 animum intendentes in utilitatem regnorum sibi conceditorum, & ut stabili-
 tas pacis hodie inter ambas Coronas conclusæ, non solum ipsis viventibus du-
 ret, sed eâdem firmitate ad omnes successores & descendentes perveniat, per-
 pen-

pendentesque, quòd efficacissimum ejus scopi assequendi medium sit, pacis fœdera per matrimonii vinculum arctius stringere; ea propter confirmandæque adeò amplius per hoc matrimonium amicitiae, & unioni, quæ sit & perpetua optatur inter suas Majestates, Divinâ adstipulante benignitate & Omnipotentis honorem tractaverint & iniverint sponsalia & matrimonium Regis Christianissimi cum Serenissima Infante Domna Maria Theresia suæ Majestatis Catholicæ filiâ primogenitâ, quodque eum in finem dicti Domini Plenipotentiarîi nominibus supradictis transegerint & convenerint de articulis sequentibus:

1. Quòd Divinâ benedicente gratiâ, præviâ Sanctitatis suæ dispensatione ob proximitatem & consanguinitatem, quæ intercedit inter Regem Christianissimum & Serenissimam Infantem, ipsi celebrare debeant sponsalia sua & matrimonium per verba de præsentî, formâ & solennitatibus præscriptis à sacris Canonibus & constitutionibus Ecclesiæ Catholicæ Apostolicæ & Romanæ. Etque istud in Aula Regiæ Majestatis Catholicæ, ubi cum Serenissima Infante Domna Maria Theresia consistet, & quidem virtute mandati & commissio- nis Regis Christianissimi, qui illud dein ratum habebit & ipse consummabit, ratum atque Serenissima Infans Domna Maria Theresia in Galliam perducta fuerit, illucque pervenerit, jungente se sua Majestate Serenitati suæ per Ecclesiæ benedictionem perficieturque conclusio & ratihabitio dicti matrimonii sive per speciale procuratorium, sive ab ipsis contrahentibus tempore inter suas Majestates convento & definito.

2. Quòd sua Majestas Catholica promittat & teneatur dare, daturaque sit Serenissimæ Infanti Domnæ Mariæ Theresiæ in dotem matrimonii causâ cum Rege Franciæ Christianissimo, soluturaque sit suæ Majestati Christianissimæ aut ipsius procuratori & commissario quingenta millia aureorum solis, ut illorum valorem legitimum in civitate Parisiensi. Quæ summa dependet modo sequenti: triens tempore consummationis matrimonii: alter triens ab finem anni inde sequentis, & ultimus triens intra sex Menses ab eo tempore numerandos, ita ut integra solutio dictæ sumæ quingentorum milliû aureorum solis perficiatur spatio octodecim mensiû terminis & portionibus determinatis.

3. Quòd ad securitatem dotis hujus sua Majestas Christianissima promittat se assignaturam, assignaturaque sit redditus liquidos & certos &c.

4. Quòd per hanc realem solutionem dictorum quingentorum millium aureorum solis vel justî valoris factam suæ Majestati Christianissimæ aut illius mandatario pensionibus supradictis, Serenissimæ Infanti Domnæ Mariæ Theresiæ plenè satisfactum censeatur illaque adeò contenta sit dictâ dote, ita ut illi non supersit aliquis regressus, actio aut jus petendi, quòd ad illam pertineant illia bona aut jura in hæreditates suarum Majestatum Catholicarum, Parentum suo.

suorum, five ex illorum personis, five aliâ ratione quacunque, aut alio aliquo titulo, cognito aut incognito, quoniam ab omnibus, cujuscunque conditionis naturæ aut qualitatis sint, exclusa esse & manere debet, iisque se exerte abdicabit cum omnibus securitatibus, firmamentis & solennitatibus requisitis & necessariis ante matrimonium contrahendum per verba præsentia, illud etiam nunc postea approbabit & ratum habebit unâ cum Rege Christianissimo statim ac matrimonium celebraverit, additis iisdem cautionibus & solennitatibus quæ observatæ fuerint in primâ renuntiatione, aliisque quæ maximè convenientes & necessariae videbuntur: ad quod tum faciendum tenebuntur, & nunc tenentur atque obligantur sua Majestas Christianissima & sua Serenitas, quinamò si renuntiationem isthanc & ratihabitionem facere negligerent, illæ jam nunc per hunc solum tractatum factæ & expeditæ reputabuntur. Fient verò modo, qui ad conciliandam aut testandam validitatem & firmitatem excogitari poterit, efficacissimo & maximè convenienti, expressis omnibus clausulis, derogationibus & abrogationibus omnium legum, morum, consuetudinum, decretorum & statutorum contrariorum, quæve impedimento fuerint in toto vel in parte, quibus adeò ad hunc effectum suæ Majestates Catholica & Christianissima derogare debebunt, quæque ab hoc momento in illud tempus per approbationem hujus tractatus abolita intelligentur.

5. Cùm ambæ Majestates Catholica & Christianissima in hoc matrimonium consenserint & consentiant, ut illius vinculo perpetuetur & magis securâ reddatur pax publica Christianitatis expeditaque inter Majestates suas mutuâ dilectio ac fraternitas, & contemplatione justarum causarum, quæ commonstrant & persuadent commoda dicti connubij, per quod Divinâ favente gratia sperari possunt felices successus in eximiam utilitatem & augmentum fidei & religionis Christianæ communeque beneficium Regnorum, subditorum & vasallorum ambarum Coronarum: Cumque intersit status publici & conservationis illarum, ut quæ tam magnæ sint, non jungantur, occasionesque præcaveantur, quæ evenire possent illas jungendi & ob æqualitatem & alias justas rationes, statuitur pacto convento, quod Majestates suæ obtinere volumus robur & vigorem legis stabilitæ in favorem regnorum suorum & publicæ causæ illorum, ut Serenissima Infans Domna Maria Theresia liberique, quos habuerit, mares & fœminæ, illorumque & illarum descendentes tam primogeniti quam secundo, tertio aut quarto geniti, ulterioresque in quocunque gradu consistent, non possint ullo unquam tempore succedere nec succedant in regnis, statibus & Dominijs suæ Majestatis Catholicæ comprehensis in titulis relictis in ista capitulatione, nec in quolibet alio omnium reliquorum regnorum, statuum & Dominiorum, Provinciarum, Insularum adjacentium, feudorum, custodiarum seu tutionum & Castellorum seu locorum limitaneorum,

qua

quæ sua Majestas Catholica nunc tenet ac possidet, quæque ad illam pertinent vel pertinere possint cum intra Hispaniam tum extra illam & quæ sua Majestas Catholica & illius successores impofterum tenuerint, possederint & ad illos pertinuerint, nec in ullo quod comprehensum, inclusum & aggregatum fuerit, nec quod ullo tempore adquiri & ad crescere dictis regnis, statibus & Dominijs recuperarique & reddi possit, sub quocunque titulo & causa id sit aut esse possit, quamvis vivâ Dominâ Infante Domnâ Mariâ Theresiâ, aut deinceps superstite quocunque illius descendendum primogenitorum, secundogenitorum & ulteriorum eveniat & contingat casus unus vel plures, quibus ex jure legum & consuetudinum dictorum regnorum, statuum & Dominiorum, dispositionumque ac titulorum, quorum vi illic succeditur prætendique successio possit, ad illos pertinere successio deberet, namque ab ista jureque & spe succedendi in hisce regnis, statibus & Dominijs, & illorum unoquoque jam nunc declaratur penitus exclusa dicta Serenissima Infans Domna Maria Theresia & omnes illius liberi & descendentes mares & fœminæ, licet dicant aut dicere vel præendere queant, quod in illorum personis locum non inveniant nec considerari possint rationes causæ publicæ aliæve, super quibus fundari possit hæc exclusio, quamvis etiam allegare velint, quod defecerit, quod DEUS non permittat sed avertat, successio suæ Majestatis Catholicæ & Serenissimorum Principum & Infantum reliquorumque liberorum, quos habet & habuerit, omnium denique legitimorum successorum, namque nihilominus, prout dictum est, in nullo casu aut succedente eventu, nulloque tempore succedere habent aut successionem prætereendere ipsa ipsiusve filij aut descendentes, non obstantibus nec illis legibus, consuetudinibus, ordinationibus & dispositionibus, quarum virtute successum est & succeditur in omnibus dictis regnis, statibus & Dominijs, nec quibusvis legibus & consuetudinibus Coronæ Franciæ, quæ existente præjudicio illius successorum exclusionem hanc impedire queant, tam nunc, quam in temporibus & casibus deferendæ successionis, quibus omnibus & earum cuilibet Majestates suæ derogare debent, easque abrogare, quatenus quocunque modo contrariæ fuerint tenori hujus capituli, illudque vel ejus adimplerionem & executionem impedierint, atque approbando capitulationem istam derogasse easque pro derogatis habere censentur. Eademque ratione pariter erunt & intelligentur manere exclusa & exclusi Serenissima Infans & Illius Descendentes, ne possint ullo tempore ullove eveniente casu succedere in statibus & provincijs Belgij, Comitatu Burgundiæ & Carolesiæ cum omnibus adjacentibus & pertinentibus. Simul tamen declaratur, quod si acciderit, quod DEUS prohibeat, ut videtur Serenissima Infans absque liberis ex hoc matrimonio, hoc casu libera maneat à dicta exclusionem capaxque jura succedendi in omnia quæ competunt, duobus casibus, uno nimirum

rum si vidua permanens & absque liberis ex hoc matrimonio in Hispaniam rediret, altero, si in commodum boni publici & ob justas considerationes denuo matrimonium iniret ex voluntate Regis Catholici Patris, & Principis Hispaniarum illius fratris, in quibus casibus capax & habilis esse seu manere debet hæreditatem capeßendi & succedendi.

6. Quòd Serenissima Infans Domna Maria Theresa ante celebrationem & contractum matrimonij per verba præsentia scripto solenni Instrumento obligare se teneatur pro se suisque successoribus ad implementum & observantiam supradictorum exclusionisque suæ & suorum descendendum, approbando ea omnia, prout istâ capitulatione continentur, cum clausulis necessariis & juramento, quodque insertâ istâ capitulatione scripturâque obligatoriâ & approbatoriâ à Serenitate suâ confectâ aliud simile confectura sit unâ cum Rege Christianissimo statim atque cum suâ Majestate matrimonium contraxerit, quod regeri & acceptari debeat à Parlamento Parisiensi formâ & cum vigore solitis, sicut & sua Majestas Catholica dictam renunciationem & ratificationem approbare teneatur atque curare, ut per consilium statûs pariter acceptetur & regeratur formâ & cum virtute solitis reliquisque clausulis necessariis. Factis verò dictis renunciationibus, ratificationibus & approbationibus vel omisissis, illæ nunc jam virtute istius Capitulationis & matrimonij, quod illius intuitu secutum fuerit, habentur & declarantur pro factis & conscriptis ac à Parlamento Parisiensi acceptatis atque regeßtis per publicationem pacis in illo regno faciendam.

7. Quòd sua Majestas Christianissima datura sit Serenissimæ Infanti Domnæ Mariæ Theresæ pro annulis & monilibus seu gemmis & margaritis valorem quinquaginta millium aureorum &c.

8. Quòd sua Majestas Christianissima secundum antiquam & laudabilem Domûs Franciæ consuetudinem assignatura sit & constitutura Serenissimæ Infanti Domnæ Mariæ Theresæ pro dotalitio viginti millia aureorum &c.

9. Quòd sua Majestas Christianissima dare velit & assignare Serenissimæ Infanti Domnæ Mariæ Theresæ pro impensis Camerae & ad sustentationem dignitatis, ac Domûs suæ summam convenientem, quæ deceat conjugem & filiam tantorum & tam potentium regum &c.

10. Quòd Rex Christianissimus & Serenissima Infans Maria Theresa sponsalia & matrimonium contrahere velint verbis præsentibus per procuratorem mittendum à Rege Christianissimo ad Serenissimam Infantem. Quo facto sua Majestas Catholica suis sumptibus & impensis illam deduci faciet ad Galliæ Regni fines &c.

11. Quòd dissoluto per mortem matrimonio inter suam Majestatem Chri-

Christianissimam & Serenissimam Infantem superstes Serenitas sua redire possit libere & absque ullo impedimento in Regnum Hispaniæ &c.

12. Pactio & conventio hæc matrimonialis inita fuit eâ mente, ut supplicetur sancto Patri nostro Papæ, prout illi Majestates suæ jam nunc supplicant, ut dignetur matrimonium hoc approbare & suâ benedictione Apostolicâ beare, ut etiam comprobare illius capitula seu articulos, ratihabitionesque suarum Majestatum & suæ Serenitatis, nec non scripturas & juramenta, quæ in illorum complementum fient & perficientur, inferendo isthæc literis suis approbationis & benedictionis.

Quod suæ Majestates Christianissima & Catholica approbaturæ & ratam habituræ sint præsentem Capitulationem, omnemque ejus continentiam, promittentes & recipientes fide & verbo regio, illam à se custoditum & inviolabiliter impletum iri, editis eum in finem ratificationum literis consuetis cum abolitione omnium legum, jurium & consuetudinum contrariarum quibusque roinde derogari conveniat. Hæque literæ mutuae ratificationis præsentis scripturæ exhibebuntur intra triginta dies à die subscripto computandos per legatos & ministros in utraque aulâ commorantes, cum obligatione & vinculo reæ fidei verbique, effectui se illam daturas & custodituras observarique & plenè impleri jussuras esse absque ullo defectu totius aut partis, seque non contrahenturas aut ut contra eatur permissuras, directè aut indirectè, ullâ ratione aut modo. Ita enim promiserunt & stipulati sunt dicti Domini Plenipotentarii, viri regiorum, quæ habent, mandatorum, præsentibus à parte Franciæ, Dominis Duce Guisæ &c. &c. Duce de Crequi &c. &c. Marchione de Soyecourt &c. Lionnæo &c. Courtin &c. &c. Comite ab Avaux &c. &c. Pluribusque aliis Dominis & Nobilibus : Et à parte Hispaniæ Dominis Marchione de Mondejar &c. &c. Duce de Mazara &c. &c. Marchione de los Balbazes &c. &c. Licentiato Domno Josepho de Gonzales &c. Licentiato Domno Francisco Ramos de Manzano &c. &c. Barone de Batteville &c. &c. Domno Rodrigo de Mexia &c. &c. & pluribus aliis proceribus & nobilibus. Ipsique Domini contrahentes manibus suis nomina sua subscripserunt, neque requisiverunt, ut ejus exemplum, vel plura, ubi necessaria fuerint, exempla illis traderem.

Cardinalis Mazarinus. D. Ludovicus Mendez.

Factum & peractum coram me Secretario, Scriba & Notario publico supradicto, anno & die expressis. Petrus Coloma.

Conventioni huic, antequam in Gallicam potestatem concederet illiusq; arbitrio obtemperare cogeretur, exactissime, quemadmodum Hispanici sanguinis principem decuit, satisfecit Infans Maria Theresia, jam que vigesimum egressa annum & rerum humanarum intelligentissima duobus, quod probe notandum, à se subscriptis & deinde unâ cum ipsâ

VI. Secu-
tā ampli-
mā renun-
tiatione ju-
rata omni-
um hæredi-
tatum.

*conventionē matrimoniali in actū publica consiliorum Hispanicorum re-
gestis instrumentis, facta renuntiationis altero omnium hereditatum
aliorumve jurium seu petitionum, altero ratihabita & exclusionis à provin-
ciis & regnis eorumque cessionis, utrumq; corporali juramento corrob-
oravit, omnemq; simul petenda vel usurpanda cujuscunque exceptionis
restitutionis, absolutionis aut dispensationis Pontificiæ vel alterius, etiā
sponte aut alio postulante concessa facultatem penitus abjuravit.*

quod renuntiationem priorem comprehendit continentia est sequentis:

Domna Maria Theresia Infans Hispaniarum & DEI gratiā futura Regina
Franciae, filia primogenita Serenissimi, Excellentissimi & Potentissimi Princi-
pis Domni Philippi Quarti eadem gratiā Regis Catholici Hispaniarum, Domi-
ni mei, & Serenissimæ, Excellentissimæ & Potentissimæ Principis Domnæ Isa-
bellæ Reginae Catholicæ, quam æterna gloria beet, per instrumentum hoc &
actum renuntiationis ampliorisque quem complectitur tenoris, notum facio
& manifestum omnibus, quorum scire quomodocunque refert, quod per arti-
culos secundum & quartum tractatûs mei connubialis initi cum Serenissimo,
Excellentissimo & Potentissimo Principe Ludovico Decimoquarto Rege Fran-
ciæ in Insula dicta Phasianorum, sita in amne Bidassoa Provinciæ Guipuscoæ
in confinio horum regnorum cum Regno Francia septimâ Novembris anni
præteriti 1659. statutum & decretum fuerit, Rexque Dominus meus propter
hoc matrimonium & ut congruè dotata bonisque propriis instructa essem pro-
miserit, daturum se mihi esse quingenta millia aureorum solis, solvenda &
repræsentanda loco & temporibus dicto tractatu designatis Regi Christianissi-
mo illiusve mandatario, quibus satisfactum mihi esse & haberi debeat pro
omnibus & quibuslibet juribus & actionibus, quæ ad me pertinent aut perti-
nere possint, nunc aut impofterum, ob bona & hæreditatem Serenissimæ Re-
ginae Domnæ Isabellæ Matris meæ & ob futuram successionem Regis Domi-
ni mei, quem DEUS tueatur, & propter omne illud, quod mihi competere
posset tanquam filia & hæredi Majestatum suarum Catholicarum, tam ex ip-
sorum jure & capite, quàm ex quocunque alio titulo, cogitato aut non cogitato,
noto aut incognito, ex lineâ cum paternâ tum maternâ, rectâ aut transversali,
mediatè aut immediatè, quòdque ante celebrationem matrimonii per verba præ-
sentia abdicare me debeam & cedere omnibus meis juribus & omnibus actio-
nibus Regi Domino meo illisque qui personarum illius repræsentant, prout con-
ventum & declaratum est specialius dictis Articulis 2. & 4. quos ipsa legi, legique
audivi pluribus vicibus antequam assensum huic actui formando præstarem,
„ quos verbotenus hîc inseri volo, tenore sequenti. Quod sua Majestas Ca-
„ tholica promittat & teneatur dare, daturaque sit Serenissimæ Infanti Domnæ
„ Mariæ Theresiæ in dotem matrimonii causâ cum Rege Francia Christianis-
supo

finis, soluturaque sit suæ Majestati Christianissimæ aut ipsius procuratori & commissario quingenta millia aureorum solis, aut illorum valorem legitimum in civitate Parisiensi. Quæ summa dependetur modo sequenti: triens tempore consumationis matrimonii: alter triens sub finem anni inde sequentis & ultimus triens intra sex Menses ab eo tempore numerandos, ita ut integra solutio dictæ summæ quingentorum millium aureorum solis perficiatur spatio octodecim mensium terminis & portionibus determinatis.

Quod per hanc realem solutionem dictorum quingentorum millium aureorum solis vel justî valoris factam suæ Majestati Christianissimæ aut illius mandatario pensionibus supradictis, Serenissimæ Infanti Domnæ Mariæ Theresiæ plenè satisfactum censeatur illaque adeò contenta sit dictâ dote, ita ut illi non supersit aliquis regressus, actio aut jus petendi aut prætendendi, quod ad illam pertineant alia bona aut jura in hæreditates suarum Majestatum Catholicarum, Parentum suorum, sive ex illorum personis, sive aliâ ratione quacunque, aut alio aliquo titulo, cognito aut incognito, quoniam ab omnibus, cujuscunque conditionis, naturæ aut qualitatis sint, exclusa esse & manere debet, iisque se exertè abdicabit cum omnibus securitatibus, firmitatis & solennitatibus requisitis & necessariis ante matrimonium contrahendum per verba præsentia, illud etiam denuò postea approbabit & ratum habebit una cum rege Christianissimo, statim ac matrimonium celebraverit, additis iisdem cautionibus & solennitatibus, quæ observatæ fuerint in primâ renuntiatione, aliisque quæ maximè convenientes & necessariae videbuntur: ad quod tum faciendum tenebuntur, & nunc tenentur atque obligantur sua Majestas Christianissima & sua Serenitas, quinimò si renuntiationem isthanc & ratihabitionem facere negligerent, illæ jam nunc per hunc solum tractatum factæ & expeditæ reputabuntur; fient verò modo qui ad conciliandam aut testandam validitatem & firmitatem excogitari poterit efficacissimo & maximè convenienti expressis omnibus clausulis, derogationibus & abrogationibus omnium legum, morum, consuetudinum, decretorum & statutorum contrariorum, quæve impedimento fuerint in toto vel in parte, quibus adeò ad hunc effectum suæ Majestates Catholica & Christianissima derogare debebunt, quæque ab hoc momento in illud tempus per approbationem hujus tractatus abolita intelligentur.

Cumque per DEI clementiam ætatem ingressa sim majorem viginti annis, & DEO volente intra paucos dies matrimonium nostrum in effectum deduci per verba præsentia debeat, certissimè etiam edocta sim ac quam desiderare potui plenissimè perspectam habeam substantiam & effectum horum articulorum, simul cognoscam & agnoverim, quod ex futurâ successionem Regis Domini mei, & hæreditate Serenissimæ Reginae matris meæ summo jure ut hæredi-

Et post illi-
us fata:
Hispanicā
Monarchi-
am impro-
bè nuper
occupante
Duce Ande-
gavenſi ,

Quæ ad
Domum
Austriacam
pertinet.

foedus inter eos initum eâ de causâ communi nomine & Sacra Cæsarea
Majestas compellata, & omnes omnino Christiani orbis Reges, & statim
ad sociandas in id vires invitati fuerint. Nuperrimè verò, velut at-
tonitus, stupore perculsus nemo non fuit, cùm fama primum tulisset,
pauloq; post eventus comprobasset, inductum jam mente debilem Regem
Carolus fuisse, ac si hoc unicum conservanda indivisim Hispanica Mo-
narchia medium superesset, ut testamento ab aliis ipsi obtruso quomodo-
cunq; subscriberet, quo renuntiationibus, quas diximus, ad Delphinum
Francia ejusq; primogenitum restrictis ad successionem Hispanicam primo
loco Dux Andegavensis illius secundo genitus vocaretur: Acquiescisse
etiam huic qualicunq; dispositioni Regem Christianissimum, & ipso au-
ctore Nepotem pro Rege Hispania se gerere cœpisse atq; throni istius inva-
dendi causâ in Hispaniam abiisse, plerosq; quoq; præfectos connexorum
seu subjectorum Regnorum & provinciarum in verba illius adaectos esse,
non sine occulto plurimorum cùm Hispanorum tum aliorum subditorum
dolore, qui alia omnia sperârunt. Ab eo tempore minimi maximiq;
pleriq; ubiq; omnes non aliud æquè sermone frequentârunt, quàm sum-
mam, si quæ unquam aliâs, injuriam non tam Augustissimo Imperato-
ri ejusq; celebratissima Familia, & aliis ordine succedentibus Domibus,
quàm toti Europa, vel universo potius generi humano fieri: eam proin-
de consociatis omnium statuum imò hominum consiliis & armis, D E O
auspice, non volente solum, sed vel reluctante Cæsare, vindicandam, una-
que simul communem salutem in maximum adductam periculum in tu-
to locandam esse. Hæc apud omnes, qui quidem publicarum rerum non
penitus incuriosi sunt, quosq; prava mens nondum transversos egit, ad-
eò in confesso sunt, ut si viventes tantum spectari deberent, nihil neccesse
esset, de manifestandâ ulterius Gallorum injustitiâ, vel probando Se-
renissima Familie Austriacæ, ex omnibus, qui juris integri defunctum Re-
gem Carolus sanguine attigerunt, sive Agnatio sive cognatio considere-
tur, proxima, præcipuo in Hispanicam successionem jure multum laborare,
aut quæ eò faciunt, operosè congerere. Sed præterquàm facile fieri pot-
est, ut aliqua circumstantia, licet scitu dignissima, nondum in omnium
notitiam pervenerint, simpliciorum quoq; seu ineruditorum & seræ posteri-
tatis ratio habenda est in re hæc omnium, quotquot unquam contigerunt,
maximè singulari, & uni quasi obtutui exponenda æternæq; memoria man-
danda sunt, quæ, cùm ad causæ justitiam statim dignoscendam, tum ad rubo-
rem vel Gallis ipsis eorumq; affectis incutiendum pertinere, ad eorum saltem
continuas insidias vitandas cunctos excitare possent, non absq; spe certâ,
fore ut iis lectis vel auditis simul sese mox expedire sat agant, qui im-
prudentes aliorum fraude in casses inciderunt, fortè etiam eorum aliqui

in viam redeant, qui iniquitatem concinnasse vel illi sponte manus dedisse noscuntur. Id quò citius assequamur, primi fundamenti loco ex ipsâ naturali ratione ab omnibus gentibus approbatâ velut obvium omnibus breviter repetere juvat: fuisse agnitâ necessitate vitæ Civilis introducendæ in cujusvis populi liberrimâ voluntate, uti forma, juxta quam ab uno vel pluribus regi debeat, eligendâ, ita, ubi principatus seu Regnum placuisset, id vel uni solùm homini, vel universæ simul Familiæ ab illo oritura deferendi, statutâ hoc casu perpetuâ Regiæ Familiæ successionem secundum ætatem, gradus aut lineas, sive exclusis omnino, sive post extinctos mares omnes, vel eos saltem, qui in eadem lineâ eodemque gradu fuissent, admissis feminis, aliis etiam additis conditionibus regnantium personas earumque, nativitatem, statum vel matrimonia regnandive formulam respicientibus, prout collibuisse. Non minùs perspectum omnibus est: receptâ semel successionis formâ non ita adstringi populum regnatricemque familiam, quin consentientibus utringque omnibus, qui eo tempore superstites sunt, illa vel in totum abrogari vel pro parte mutari, adeoque vel nova planè forma reipublica, vel alia succedendi ratio substitui possit, quâ omnes deinceps nascituri posteriteneantur, donec communi rursus consensu aliud constitutum fuisset: cuicunque autem superstiti ex familiâ regnatrice membro ætû delatum sive ex primâ sive sequenti cum populo, initâ conventionem jus, vel quasitam jam ex nativitate spem illi invito à nemine sive rege, vel alio familiæ regiæ membro, sive populo, quâcunque ratione auferri debere aut posse. Omnis porro rationis expers meritò ab omnibus judicabitur ille, qui in controversiam vocare ausit: pacis inter bellum gerentes principes & civitates componendæ gratiâ, provincias & regna, bonaque ac jura præsentia quacunque alia, ab ipsis belligerantibus eorumve subditis possessa, multoque adeò magis sperata tantum aut jure vel injuriâ petita abdicari, cedi, transferri, ubivis gentium ab omni ævo consuesse, talesque pactiones & transactiones communi gentium jure niti, nec absque perniciem & detestationem generis humani unquam temeratas esse. Hinc pariter claret, ususque omnium sæculorum docet: acquiri à rege unius regni alia etiam regna & principatus posse, ita ut vel priori regno uniantur seu subjiciantur, & ad unum eundemque perpetuum successorem utraq; devolvantur, vel servato in singulis antiquo successionis ordine aliisque juribus per se possideantur, ac proinde sæpe ad diversos successores perveniant: spectare quinetiam non rarò ad regem seu principem ditiones seu bona quantivis pretii privati Domini seu patrimonii jure, de quibus ex propriâ voluntate vel ipse, vel si ipse neglexisset aut supersedisset, successorum aliquis

Hoc ut evidentiùs ostendatur, præmittuntur I. principia quædam juris universalis.

disponere adeoq³, etiam in familia utilitatem fideicommissi aterni vinculo ea illigare possit, quod à nullo deinceps successorum in aliorum vocatorum necem, illorum non accedente consensu, tolli aut infringi seu immutari ullatenus queat. Nullus deniq³ hesitare poterit, qui iura in terris ad sacram Ecclesiam Romanam aut sacrum Romanum Imperium sive feudi sive aliâ ratione spectantibus usitata nôrit, quin salvo undique, & non mutato supremi vel directi domini jure familia nobiles quaecunq³, præsertim illustres, ad earundem splendorem conservandum vel augendum, futurasq³ controversias præcidendas, certa inter se de successione pacta, sive perpetua, sive temporaria vel personalia, nullo impedi-
 diente inire soleant, eaq³, uti plerumq³, à summis Pontificibus & Imperatoribus confirmantur, ita, & absq³ speciali illorum confirmatione subsistant, dummodo nihil in fraudem Ecclesiæ vel Imperii admitti compertum sit, eoq³ etiam refutationes, quas vocant, feudorum pertinere: inprimis verò illic filiarum nobilium seu illustrium, dum nuptui elocantur, renuntiationes, sive simplices sive certis limitibus circumscriptas, alibi quoq³ non incognitas, vigere & summâ observantiâ custodiri, quamvis primitus ante ejusmodi pacta alia successionis ratio in familiâ recepta fuisset. His ita, quantum ad decidendam, quam præ manibus habemus, questionem satis est, ex jure recensitis primis principiis, dispiciendum nunc secundo loco paucis erit, quæ successionis ratio in Hispania Monarchia, postquam ea ex pluribus partibus seu membris in unum velut corpus coaluit, introducta fuerit, etsi nec id penitus negligendum videtur, quod speciatim de illis provinciis, quæ feudi jure ab Hispania Regibus tenentur, statutum fuit. Istud verò facturum non possumus non simul ante oculos ponere partim diversa longè seu potius contraria, uti in plerisq³ aliis rebus, ita & in successione constituenda, partim quæ aliquamdiu visa fuerant eadem Hispanorum, & Gallorum studia, dum hi ad excludendum omnes planè feminas non tantum à Franciæ Regno, sed etiam ab iis ditionibus, quæ per feminas ad Galliæ Reges pervenerunt, variis titulis connisi masculam regie familie successionem secundum lineas jam dudum acerrimè propugnârunt: Hispani autem post mares ejusdem lineæ & gradus, etiam feminis ex Regiâ Familiâ ortis locum fecerunt, aliis tamen, quam in familiam Gallicam enubentibus & ideò tum ad equalitatem inter utraq³ regna servandam, tum ob alias causas cum omni progenie Gallicâ, ipsâmet antehac ad stipulatâ Franciâ, perpetim semotis, et atis prærogativâ in reliquis perinde ut in maribus Regiâ Familie semper observandâ. De cujus assertionis generaliori parte, ejusq³ posteriore usu, (quamvis Arragonii olim communiter agnationis intuiti sint, neq³ id nunc præteriri debeat) cum inter omnes etiamnum conveniat, ei pro-

II. Diversa
 successionis
 ratio in Hi-
 spaniâ &
 Galliâ:
 Hâc succes-
 sionem li-
 nealem A-
 gnaticam
 amplecten-
 te:
 Illâ linealē
 Cognaticā
 præferente:
 Exclusis ta-
 men sem-
 per Gallicis
 principib⁹:
 Et apud Ar-
 ragonios

probanda ulterius immorari superfluum fuerit, sed addita tantum ex- non extin-
 tionis veritas, quam, jure latius regnandi causâ violato, Gallis pri- to in Regiâ
 um oppugnare collibitum fuit, quamq; nuper etiam Hispani quidam, familiâ po-
 n meliore undecunq; orto impulsu, contra Majorum propriaq; insti- tiore Agna-
 ta non scriptis solum sed armis nunquam non defensa obscurare, vel tionis jure.
 fieri potuisset, obruere adorsi sunt, in lucem denuò producenda, & vin-
 dicanda erit: præstabiturq; id adeò à nobis deinceps manu plenissimâ,
 statim ac tertio loco agnationis & cognationis nexum, qui inter utram-
 que Domum Austriacæ gentis intercedit, Germanicam nimirum & Hi-
 spanicam, quam poterimus brevissimè indicaverimus. Longam enim, III. Stem-
 & accuratam ejus seriem hic texere nihil opus est, sed suffecerit com- matis Au-
 pendio dixisse, uti Rex Carolus originem ex Imperatore Carolo V. pri- striaci huc
 mogenito in Belgio edito traxit, ita Sacram Cæsaream Majestatem ex faciens bre-
 Imperatore Ferdinando Primo illius fratre verè Germano, Hispaniarum vis delinea-
 Infante & Germine, Aviâq; Ferdinandi Catholici deliciis ortam esse, tio.
 ac proinde utrumq; ex Philippo, cui corporis decor pulchri seu formosi
 cognomen conciliavit, Maximiliani I. Imperatoris atq; Mariæ Bur-
 gundia heredis filio, & Joannæ Ferdinandi, ac Isabelle Catholicorum
 Regum filia, continuato utrinq; per ductas plerumq; communis stem-
 matis agnatas ordine descendere. In recentiori adhuc omnium me-
 moriâ versatur: Sacra Cæsareæ Majestatis Matrem Mariam Regis Phi-
 lippi Tertii filiam, sororem verò Philippi Quarti fuisse, nuptam Impe-
 ratori Ferdinando Tertio Sacra Cæsareæ Majestatis Patri: Ipsi autem
 Sacra Cæsareæ Majestati ab eodem Philippo Quarto, & Mariæ Annæ
 Austriacæ illius conjuge, Sacra Cæsareæ Majestatis Sorore, in matrimo-
 nium collocatam fuisse Margaritam, illorum filiam secundo genitam,
 ex quâ nata Maria Antonia matrimonio juncta Bavariæ Electori fi-
 lium illi peperit, qui Matri superstes eam vix sexennis ad Cælestiæ re-
 gna secutus est, Sacra Cæsareâ Majestate post decessum Margaritæ Hi-
 spanicæ ex Augusta Magdalena Palatinâ pluribus liberis utrinq; sexus
 auctâ, quos omnes Divina benignitas porrò sospitet. Brevis hac enar-
 ratio uti ad ostendendum Sacra Cæsareæ Majestatis Augustaq; prolis ma-
 scule, & femineæ omnis in Hispanicam successionem jus omitti non po-
 tuit; ita ab eâ Rex Christianissimus ejusq; filii vel frater non idcò re-
 pelluntur, quòd ex filiabus Hispano - Austriacis geniti negentur, cum
 id à Nobis ultrò commemoratum sit: sed quòd, uti jam evincere ag-
 gredimur, propter hæc ipsa matrimonia Gallica, & Mater Anna, & Probatum
 Conjux Christianissimi Regis Maria Theresia, quarum mentio facta est, subinde
 cum omni propagine Gallicâ cujuscunq; ordinis, gradus, & sexus, do- Gallici ex-
 nec clusio,

I. Ex jure &
more veteri
Hispano-
rum:

nec hac superesset, etiam vidua, ab omni qualicunq; Hispanica ditionis parte per leges & consuetudines Hispanicas Regumq; anteriorum dispositiones, juratasq; proprias & maritorum conventiones aeternum excludere fuerint. Neq; insolens hoc videri potest illi, qui ex antiquiore historia Hispanica meminerit, ne Hispaniae Regna Galliae aliquando committerentur, iisve quicunq; Gallus vel Galla moderaretur, à patribus jam olim atq; universis ordinibus, adhibitis etiam sollemnissimis iudicium sanctitate vitae, eruditione & rerum usu celeberrimorum sententiis, voluntate deniq; totius gentis, & majori Regum Hispanorum filiae in Galliam elocata ejusq; soboli minorem natu prelatam, & exclusis lege, testamento, renuntiatione Regiis filiabus Gallico sanguini mixtis earumq; proli fratris sororumq; filios Hispanicam familiam cretos antebabitos esse. Tantoperè jam tum Hispanorum patriae libertati & honori consulentium animis infederat, Gallicum Principem non magis Hispanis imperare debere aut jure posse, quàm Galli apud se Hispanico imperio locum dent, quocunq; tandem id nomine aut titulo affectari voluerit, nullumq; contrariarum, si quae extitissent, molitionum avertendarum causam, laborem, aut periculum recusandum esse. His igitur vestigiis insistens pluribusq; novis rationibus, non unam tantum, permota, quæ minor disceptationi locus relinqueretur, provida Philippi Tertii Avimaterni Sacrae Caesaræ Majestatis cura effecit, ut pacta matrimonialia Annam Austriacam inter & Ludovicum Decimum Tertium Franciæ Regem ab Hispanicis Ministris & Legato Gallico, presente Legato Pontificio, & Archi-Episcopo Capuano ex nobilissimâ Cajetanâ familiâ oriundo, Magni quoq; Ducis Hetruriæ ceu pararii & proxeneta Legato, plurimorumq; Hispanicorum Procerum, Consiliariorum Regionum & Nobilium Cateruam, Madriti Anno Christi 1612. inita fuerint, utcunq; latine reddito tenore sequenti.

II. Pactis
connubia-
libus An-
nam Au-
striacam in-
ter & Ludo-
vicum XIII:

IN nomine Sanctissimæ Trinitatis, Patris, Filii, & benedicti Spiritus sancti, trium personarum in uno solo, & vero DEO, ad ipsius gloriam & obsequium, regnorumque istorum incrementum. Notum sit omnibus præsentem scripturam & instrumentum visuris, quod tractatum continet, & conventionem matrimonialem sequentis tenoris.

Quandoquidem in urbe Madriti, aula suæ Majestatis Catholicæ in illius palatio die Mercurii 20. Augusti, Anno 1612. præsentibus Illustrissimo Domino Antonio Cajetano Archi-Episcopo Capuano, Legato à latere Sancti Patris nostri Papæ Pauli V. ipsiusque Nuntio Apostolico in hisce regnis, sanctitatis suæ nomine: & Domino Comite Urso d' Elzi, Legato Magni Ducis Hetruriæ, qua-

tenus

tenus ab illo possidetur : nec non Dominis Ducibus de l' Infantado & Albur-
querque, Marchionibus de Castel Rodrigo, & de Villa Franca, omnibus qua-
tuor Consiliariis statûs suæ Majestatis Catholicæ, Duce de Uzeda, Architalas-
so Castellæ, Principe Tingrii, Duce de Magueda, Duce de Peñaranda, Du-
ce de Arco, Duce de Sessa, Duce de Feria, Duce de Montalto, Duce de Villa
Hermosa, Duce de Veraguas, Domno Joanne de Idiaques Magno Commen-
datore Legionis, Consiliario statûs suæ Majestatis, &c. Domno Augustino
Messiâ, etiam Consiliario statûs, &c. & Licentiato Domno Didaco Lopez de
Ayala similiter Consiliario statûs Majestatis suæ, &c. &c. Aliisque pluribus
Magnatibus & Equitibus, coram me Antonio Aresignii, Equite Ordinis S. Ja-
cobi, Secretario statûs, scriba & Notario suæ Majestatis Catholicæ, compa-
ruerunt Excellentissimus Dominus Domnus Franciscus de Sandoval, & de Ro-
xas, Dux de Lerma, &c. &c. suæ Majestatis Consiliarius Statûs, &c. &c. Gu-
bernator, & primus Aulæ Magister Serenissimi & triumphantis Philippi Prin-
cipis Hispaniarum, &c. &c. Nomine & ut Procurator Serenissimi, Excellentis-
simi, & Potentissimi Principis Domni Philippi Tertii, Domini nostri, DEI
gratiâ Regis Castellæ, &c. &c. Vigore mandati, quod per instrumentum sub-
scriptum Regiâ suâ manu, regioque sigillo munitum atque subsignatum à me
nominato Secretario Regio in Monasterio S. Laurentii Escurialis 30. Julii di-
cto Anno, dictus Dominus Dux de Lerma accepit à suâ Majestate Catholicâ, ve-
lut Rege, patre & legitimo administratore Serenissimæ Infantis filiæ ipsius &
Majestatis suæ Reginae Margaritæ conjugis suæ legitimæ ex unâ parte : & ex
alterâ parte Excellentissimus Dominus Henricus de Lotharingiâ, Dux Medua-
næ, cum assistentibus sibi Domino Vice-Comite de Puisieux &c. &c. Consilia-
rio statûs suæ Majestatis Christianissimæ, &c. &c. Illiusque ad Majestatem Ca-
tholicam speciatim ob hoc negotium misso Legato extraordinario, uti, & Do-
mino Barone de Vaucelas, &c. &c. Nomine, & vice Serenissimi, Excellentis-
simi & Potentissimi Principis Ludovici Decimi Tertij DEI gratiâ Regis Fran-
ciæ & Navarræ Christianissimi, & Serenissimæ, Excellentissimæ ac Poten-
tissimæ Dominae Mariæ Reginae Franciæ & Navarræ Christianissimæ, illius
Matris, tutricis & Regnorum suorum regentis, virtuteque mandatorum,
quæ exhibuerunt scripta linguâ Gallicâ, signata regiis manibus & sigilli
regiis munita in regiâ urbe Parisiorum, à Rege quidem 17. Julij, à Regina v-
rò 19. ejusdem Mensis hujus Anni, quorumque authentica exemplaria hi
actui annectenda ego Secretarius statûs penes me custodio, dictus Dux de Le-
rma nomine suæ Majestatis Catholicæ, & dicti Domini Dux Meduanæ, Vic-
Comes de Puisieux & Baro de Vaucelas nomine Majestatum suarum Christia-
nissimarum, quibus cordi curæque est utilitas Regnorum suorum, & ut securâ
reddatur pax duarum Coronarum totiusque Christiani orbis, jam inde ab eo
tem-

tempore jugiter observata, quo conclusa fuit inter Majestatem Catholicam defuncti Regis Domni Philippi Secundi, Dominum nostrum, & Majestatem Christianissimam Regis quondam Henrici Quarti, Patres Majestatum suarum Catholicae & Christianissimae nunc rerum potentium, quæque in votis habent, ut eadem continetur & perpetuetur non solum ipsis sed etiam posterorumque superstitibus, cui fini assequendo non aliud medium æquè idoneum arbitratae sunt, quàm nexum matrimoniorum, nec majoris efficaciae, quàm illa duplici vinculo colligari possint, prosperante Divinâ benignitate, in augmentum Divini honoris: jamque adeò benedicente Sanctissimo Patre Papâ Paulo Quinto, & conciliante Magno Hetruriæ Duce tractata & conclusa sunt sponsalia & matrimonia Serenissimi Principis Hispaniarum Domni Philippi cum Serenissimâ Isabella sorore & filiâ primogenitâ suarum Majestatum Christianissimarum, uti & Regis Christianissimi cum Serenissimâ Infante Domnâ Annâ filiâ primogenitâ suæ Majestatis Catholicae, quò magis stringatur & confirmetur amor, amicitia & fraternitas, quæ est, quæque perpetuo optatur inter Majestates suas. Ideò ut plenum & integrum effectum sortiantur, supradicti Domini Commissarii, quantum ad matrimonium Regis Christianissimi cum Serenissimâ Infante Domna Anna spectat, transegerunt & convenerunt, prout sequitur.

Quòd divinâ benedicente gratiâ, præviâ Sanctitatis suæ dispensatione proximitatem & consanguinitatem, quæ intercedit inter Regem Christianissimum & Serenissimam Infantem, statim atque hæc duodecimum annum compleverit, ipsi celebrare debeant sponsalia sua & matrimonium per verba de præsentibus, formâ & solennitatibus præscriptis à Sacris Canonibus & constitutionibus Ecclesiæ Catholicae, Apostolicæ, & Romanæ. Fietque istud in Aulâ Regiæ Majestatis Catholicae, ubi Serenissima Infans Domna Anna consistit, & quidem virtute mandati & commissionis Regis Christianissimi, quod illud dein ratum habebit & ipse consummabit statim atque Serenissima Infans Domna Anna in Galliam perducta fuerit illucque pervenerit, jungente se Majestate Serenitati suæ per Ecclesiæ benedictionem, perficieturque dicta solennitas sponsaliorum sive per speciale procuratorium sive ab ipsis contrahentibus tempore inter suas Majestates convento & definito.

Quòd sua Majestas Catholica promittat, & teneatur dare daturaque Serenissimæ Infanti Domnæ in dotem Matrimonij causâ cum Rege Franciæ Christianissimo soluturaque sit suæ Majestati Christianissimæ aut ipsius Procuratori & Commissario quingenta millia aureorum solis, quorum singuli valeant sedecim reales, in Civitate Parisiensi pridie celebrandarum nuptiarum.

Quod ad securitatem dotis hujus sua Majestas Christianissima promittat se assignaturam, assignaturaque sit redditus liquidos & certos, &c. &c.

Quod Serenissima Infans Domna Anna contenta esse debeat & contenta futura sit dictâ dote, ita ut illi non supersit aliquis regressus, actio aut jus petendi aut prætendendi, quod ad illam pertineant alia majora bona, jura, tituli & actiones ex hæreditatibus amplioribusque successionebus suarum Majestatum Catholicarum Parentum suorum, five ex illorum personis, five aliâ ratione quacunque aut alio aliquo titulo, cognito aut in cognito, quoniam ab omnibus, cujuscunque conditionis, naturæ aut qualitatis sint, nihilominus se abdicabit formâ optimâ & debitâ cum omnibus securitatibus, firmamentis & solennitatibus requisitis & necessarijs ante matrimonium contrahendum per verba præsentia, illud etiam denuò postea approbabit & ratum habebit unâ cum Rege Christianissimo statim ac matrimonium celebraverit, additis ijsdem cautionibus & solennitatibus, quæ observatæ fuerint in primâ renuntiatione, alijsque quæ maximè convenientes & necessariae videbuntur: ad quod tum faciendum tenebuntur, & nunc tenentur atque obligantur sua Majestas Christianissima & sua Serenitas, quin imò si renuntiationem isthanc & ratihabitionem facere negligerent, illæ jam nunc per hunc solum tractatum factæ & expeditæ reputabuntur. Fient verò modo, qui ad conciliandam aut testandam validitatem & firmitatem excogitari poterit, efficacissimo & maximè convenienti, expressis omnibus clausulis derogatorijs derogatoriarum omnium legum, jurisdictionum, consuetudinum, decretorum & statutorum contrariorum, quæve impedierint in toto aut in parte dictas renuntiationes & ratihabitiones, quibus adeò ad hunc effectum & validitatem supradictam suæ Majestates Catholica & Christianissima derogare debebunt & ab hoc momento omninò derogant, perque approbationem & ratihabitionem præsentis hujus contractûs & Capitulationis jam nunc uti tunc censebuntur & censeantur derogasse omnibus exceptionibus supra memoratis.

Cum ambæ Majestates Catholica & Christianissima in hoc matrimonium consenserint & consentiant, ut firmo hoc nodo & vinculo perpetuetur & magis secura reddatur pax publica Christianitatis sperataque ab omnibus mutua inter suas Majestates dilectio & fraternitas, & contemplatione justarum causarum, quæ commonstrant & persuadent æqualitatem & convenientiam dictorum matrimoniorum, per quæ Divinâ favente gratiâ sperari possunt felices successus in eximiam utilitatem & augmentum fidei & religionis Christianæ communeque beneficium Regnorum, subditorum & Vassallorum ambarum Coronarum: Cumque inter sit statûs publici & conservationis illarum, ut quæ tam magnæ sint, non jungantur, occasionesque præcaveantur, quæ evenire possent illas jungendi, & ob æqualitatem & alias justas rationes, statuitur pacto convento, quod Majestates suæ obtinere volunt robur & vigorem legis stabilitæ in favorem regnorum suorum & publicæ causæ illorum, ut Serenissimæ

Infans Domna Anna liberique, quos habuerit, mares & fœminæ, illorumque & illarum descendentes primo, secundo, tertio aut quarto geniti, posterioresque in quocunque gradu consistent, non possint ullo unquam tempore venire aut succedere in regna, status & Dominia, quæ pertinent aut pertinebunt ad suam Maiestatem Catholicam, quæque comprehensa sunt in titulis relatis in istâ capitulatione, nec quodlibet aliud omnium reliquorum Regnorum, statuum & Dominiorum, Provinciarum, Insularum adjacentium, feudorum, Capitaneatum, Castellorum seu locorum limitaneorum, quæ sua Majestas Catholica nunc tenet ac possidet quæque ad Illam pertinent vel pertinere possint cum intra Hispaniam tum extra illam, quæve antehac Majestates suæ Catholicæ & Illarum Majores decessoresve habuerunt, possederunt & ad illos spectârunt, aut illis comprehenduntur, vel ab ijs dependent, nec in ea, quæ sua Majestas ullo tempore acquirere vel dictis suis Regnis, statibus & Dominationibus adjicere, quæve ut devoluta seu aperta, vel alio quôvis titulo, jure aut ratione retrahere possent, quamvis vivâ Dominâ Infante Domnâ Annâ aut post illius decessum superstite quocunque illius Descendentium, primigenitorum, secundogenitorum, tertio genitorum & ulteriorum eveniat & contingat casus unus vel plures, quibus ex jure legum & consuetudinum dictorum regnorum, statuum & Dominiorum dispositionumq; ac titulorum, quorum vi illic succeditur, prætendique successio possit, ad illos pertinere successio deberet, namque in omnibus istis casibus dicta Domna Anna Infans ait & declarat esse se & manere benè & debitè exclusam unaque simul omnes illius liberos descendentes mares & fœminas, licèt dicant, aut dicere vel prætendere queant, quòd in illorum personis locum non inveniant nec considerari debeant aut possint rationes causæ publicæ aliæve, super quibus fundari possit hæc exclusio, quamvis etiam allegare velint, quòd defecerit, quod DEUS non permittat sed avertat, successio suæ Majestatis Catholicæ & Serenissimorum Principum & Infantum reliquorumque liberorum, quos habet & habuerit, omnium denique legitimorum successorum, namque nihilominus, prout dictum est, in nullo casu aut succedente eventu, nulloque tempore aut modo succedere habent aut successionem prætendere ipsa ipsiusve filii aut descendentes, non obstantibus nec illis legibus, consuetudinibus, ordinationibus & dispositionibus, quarum virtute successum est & succeditur in omnibus dictis Regnis, statibus & dominiis, nec quibusvis legibus & consuetudinibus Coronæ Franciæ, quæ existente præjudicio illius successorum exclusionem hanc impedire queant, tam nunc quam in temporibus & casibus deferendæ successionis, quibus omnibus & earum cuilibet Majestates suæ derogare debent, easque abrogare, quatenus quocunque modo contrariæ fuerint tenori hujus capituli, illudque vel ejus adimplerionem & executionem impedierint, atque approbando capitulationem istam

itam derogasse easque pro derogatis habere censentur. Voluntque & definiunt, ut exclusa & exclusi maneant Serenissima Infans & Illius descendentes, ne possint ullo tempore ullove eveniente casu succedere in Statibus & Provinciis Belgii, Comitatu Burgundiæ & Carolesiæ cum omnibus adjacentibus & pertinentibus, quæ Provinciæ & Dominia data fuerunt à sua Majestate Catholica Serenissimæ Infanti Domnæ Isabellæ, quæque redire debent ad suam Majestatem Catholicam illiusve successores. Simul tamen declaratur, quòd si acciderit, quod DEUS prohibeat, ut viduetur Serenissima Infans absque liberis ex hoc matrimonio, hoc casu libera maneat à dictâ exclusionem, capaxque juri-um succedendi in omnia, quæ ad illam pertinere illive deferri possint, duobus solum casibus, uno nimirum, si vidua permanens & absque liberis ex hoc matrimonio in Hispaniam rediret, altero, si in commodum boni publici & ob justas considerationes denuò matrimonium iniret ex voluntate Regis Catholici Patris & Principis Hispaniarum illius fratris, in quibus casibus capax & habilis esse seu manere debet hæreditatem capeffendi & succedendi.

Quòd Serenissima Infans Domna Anna mox à completo anno duodecimo ante celebrationem & contractum matrimonii per verba præsentia scripto solenni instrumento obligare se teneatur pro se suisque successoribus ad implementum & observantiam supradictorum exclusionisque suæ & suorum descendentium, approbando ea omnia, prout præsentis contractu & capitulatione continentur, cum clausulis necessariis & juramento, quòdque insertâ istâ capitulatione scripturæque obligatoriæ & approbatoriæ à Serenitate suâ confectâ aliud simile confectura sit unâ cum Rege Christianissimo, statim atque cum suâ Majestate matrimonium contraxerit, quod regeri & acceptari debeat à Parlamento Parisiensi formâ & cum vigore solitis, sicut & sua Majestas Catholica dictam renuntiationem & ratificationem approbare teneatur atque curare, ut per Consilium statûs pariter acceptetur & regeratur formâ & cum virtute solitis reliquisque clausulis necessariis. Factis verò dictis renuntiationibus, ratificationibus & approbationibus vel omissis, illæ nunc jam virtute istius Capitulationis præsentis contractûs atque matrimonii, quod illius intuitu secutum fuerit, contemplationeque omnium supradictorum habentur & declarantur pro bene & ritè factis & peractis.

Quòd Majestates suæ Christianissimæ daturæ sint Serenissimæ Infanti Domnæ Annæ pro annulis & monilibus, seu gemmis & margaritis valorem quinquaginta millium aureorum, &c. &c.

Quòd sua Majestas Christianissima secundum antiquam & laudabilem Domûs Franciæ consuetudinem assignatura sit & constitutura Serenissimæ Infanti Domnæ Annæ pro dotalitio viginti millia aureorum, &c. &c.

Quòd sua Majestas Christianissima dare velit & assignare Serenissimæ

Infanti Domnæ Annæ pro impensis Camerae & ad sustentationem dignitatis ac Domus suæ summam convenientem, quæ deceat conjugem & filiam tantorum & tam potentium regum, &c. &c.

Quòd completo à Serenissimâ Infante anno ætatis duodecimo sponsalia & matrimonium verbis præsentibus contrahentur per procuratorem mittendum à Rege Christianissimo ad Serenissimam Infantem. Quo facto sua Majestas Catholica suis sumptibus & impensis illam deduci faciet ad Galliae Regni fines, &c. &c.

Quòd dissoluto per mortem matrimonio inter suam Majestatem Christianissimam & Serenissimam Infantem, superstes Serenitas sua redire possit libere & absque ullo impedimento in Regnum Hispaniæ &c. &c.

Quòd cùm pactio & conventio hæc matrimonialis expetita atque promotæ sit à nostro Sanctissimo Patre, illiusque operâ in statum præsentem deducta, æquum fuerit supplicare Sanctitati suæ, prout illi Majestates suæ jam nunc supplicant, ut dignetur matrimonium hoc approbare & suâ benedictione beare, uti etiam comprobare authoritate suâ Apostolicâ, Bullæque suæ inferere præsentem contractum & capitulationem ratihabitionesque suarum Majestatum & suæ Serenitatis, nec non scripturas & juramenta, quæ in illorum implementum fient & perficientur.

Quòd suæ Majestates Catholica & Christianissima approbaturæ & ratam habituræ sint præsentem Capitulationem, promittentes & recipientes fide & verbo regio, illam à se custoditum & inviolabiliter impletum iri, editis cum in finem ratificationum literis consuetis cum abolitione omnium legum, jurium & consuetudinum contrariarum quibusque proinde derogari conveniat. Hæque literæ mutuae ratificationis præsentis scripturæ exhibebuntur intra duos menses à die subscripto computandos per legatos & ministros in utrâque aulâ commorantes.

In omnia enarrata dicti Domini Commissarii consenserunt & convenerunt prout hæc capitulatione continentur, adstrictis ad ea Majestatibus suis & suâ Serenitate, cum obligatione & vinculo fidei verbique regii, isthæc ab illis effectui mandatum & servatum, & ut planè custodiantur & impleantur jussum iri, absque ullo defectu totius aut partis, & sine ullâ contraventione, aut contraventionis permissione directâ aut indirectâ, aut aliâ quacunque. Ita enim promiserunt dicti Domini Plenipotentarii vi mandatorum, quæ à Majestatibus suis acceperunt. Præsentem fuere illi, qui initio hujus capitulationis recensiti fuerunt, & dicti Domini promittentes & contrahentes huic instrumento nomina sua propriis manibus subscripserunt, me requirentes, ut illius exemplum, unum vel plura quæ necessaria fuerint, ipsis tradam.

Dux de Lerma,
&c.

Henricus de Lotharingiâ,
&c.

Quorum verborum complexu ad interminatam non proximi tantum in Regno Galliae successoris, sed cujuscunque Gallici sanguinis ex hoc matrimonio etiam ultimo loco orti & a successione Gallicâ remotissimi vel propter foemineum sexum penitus semoti exclusionem a quâlibet Hispanicâ successione, sublatâ omni sexûs, ordinis & gradûs distinctione, ut nihil clarius excogitari, nec inherens obligatio arctius stringi potuit; ita etiam ab Infante Annâ ante & post consummatum matrimonium, ipsoq; Rege Christianissimo sanctissimis juramentis confirmata & inter leges Hispaniae & Galliae sempiternas in utriusq; Regni Dicasteriis annotari solitas relata, neq; antehac ab ullo mortalium in dubium vocata fuit. Perpensâ potiùs illius utilitate & necessitate cum status seu ordines generales Regni Madriti Anno 1618. congregati Regi Philippo suggererunt ac supplicârunt, ut lege perpetuâ & renuntiationem isthanc denuò confirmaret, & virtute illius omnes in universum utriusq; sexûs liberi ex matrimonio hoc prognati & qui ex illis nascituri essent, ab omni successione Hispanica eternum excluderentur, III. facta ab iis solenni omnium jurium ejuratione. IV. Lege tum Rex Philippus examinâtâ iterum & maturè discussâ re, eam, Hispanicâ qua petita fuerat, legem tulit & promulgavit, repetitis & in novum expressâ. Hispanicarum legum Codicem Madriti Anno 1640. impressum relatis de reservatopariter post matrimonium Gallicum solutum ipsi Infanti sine prole superstiti, ac ejurato alias, uti diximus, omni successionis jure ipsissimis pactorum connubialium supra descriptorum & consona renuntiationis verbis, hac præfixâ inscriptione & summâ:

Lex duodecima. Quòd Regina Franciæ Christianissima Domna Anna Illiusque liberi & descendentes ex matrimonio cum Rege Christianissimo Ludovico Decimo tertio succedere non possint in Regnis Hispaniæ & connexis, præterquàm in casibus, quos lex ista complectitur.

Concors planè in excludendis ob plures rursus rationes allegatas in infinitum quibusvis maribus & foeminis Gallicis ab omni Hispanica V. Contra-
successionis parte, ejusdemq; efficacie est, quod tabulis connubii inter tu matri-
Philippi Quarti filiam Infantem Mariam Theresiam & Ludovicum moniali In-
Decimum Quartum modernum Franciæ Regem Anno 1659. contracti fantis Ma-
exprimitur, ut penè descripta tantum superior formula videri potuisset, riæ There-
nisi enixioris contrahentium voluntatis declaranda &, si fieri potuis- Ludovico
set, arctanda magis obligationis ergò novæ quaedam clausula addita fu- XIV.
issent, sequentibus ex Gallico exemplari ratificationi Regis Christianis-
simi inserto huc translatis verbis:

In nomine sanctissimæ Trinitatis, Patris, Filii & Spiritus sancti, trium
B 3 per-

personarum unius solius & veri DEI, ad illius honorem & gloriam & in bonum horum regnorum. Notum sit omnibus iis, qui præsentes literas & contractum hunc connubialem videbunt. Quandoquidem in Insulâ à Phasianis appellatâ, sitâ in flumine Bidassoa, quod dimidiâ leucâ distat à vico Andaya provinciae Aquitaniae, & eodem spatio ab urbe Irunensi provinciae Guiposcoae, inque domo ibidem exstructâ ad tractandam pacem inter Majestates suas Christianissimam & Catholicam hodiernâ die septimâ Mensis Novembris Anno à Nativitate JESU Christi Domini & Redemptoris nostri, supra Millesimum sexcentesium quinquagesimo nono, coram me Petro Coloma, Equite Ordinis sancti Jacobi, Domino Oppidorum &c. &c. Consiliario Indico, Secretario Statûs, Scribâ & Notario Regiae Catholicae Majestatis, comparuerunt Eminentissimus Dominus, Dominus Julius Mazarinius, Sacrae Romanae Ecclesiae Cardinalis, Dux Meduanæ, Praeses omnium Consiliorum Serenissimi, Excellentissimi & Potentissimi Principis Ludovici Decimi Quarti DEI gratiâ Regis Franciae & Navarrae Christianissimi, vi mandati, ipsi à sua Majestate Christianissima concessi, quod Gallica lingua conscriptum, manu regiâ subscriptum & regio sigillo munitum, atque ab ipsius Secretario statûs, Domino de Lomenie subsignatum, datum fuera: Lutetiae Parisiorum Vigesima prima Junii 1659. cujusque authenticum exemplar penes me asservatur, ejus verò exemplum finî præsentium adnectetur ab una parte: & ab altera parte Excellentissimus Dominus, Dominus Ludovicus Mendez de Haro & Guzman, Marchio del Carpio, Comes Dux de Olivarez, Consiliarius Statûs suae Majestatis Catholicae &c. &c. Nomine Serenissimi Excellentissimi & Potentissimi Principis Philippi Quarti, Divinâ etiam gratiâ Regis Castellae, Legionis, Arragoniae, utriusque Siciliae, Hierosolymorum, Lusitaniae, Navarrae & Indiarum &c. &c. Ducis Austriae, Burgundiae, Brabantiae & Mediolani, Comitis Hassburgi, Flandriae & Tyrolis &c. &c. Virtuteque mandati, quò à sua Majestate Catholica instructus fuit per instrumentum Regiâ suâ manu subscriptum, regioque sigillo confirmatum & à Domino Ferdinando de Fonseca Ruiz de Contreras illius Secretario statûs subsignatum Madriti 5. Julii præsentis Anni, tanquàm Rege, Patre & legitimo administratore Serenissimae Infantis Dominae Mariae Theresiae, filiae suae primogenitae procreatae ex Majestate quondam Reginae Elisabethae Conjugis suae legitimae: atque subinde dictus Dominus Cardinalis Mazarini nomine suae Majestatis Christianissimae, & Marchio de Olivarez, nomine suae Majestatis Catholicae, usi mandatis supradictis, dixerunt & enuntiarunt, quod ipsorum Domini, uti Reges Christianissimus & Catholicus animum intendentes in utilitatem regnorum sibi conceditorum, & ut stabilitas pacis hodie inter ambas Coronas conclusae, non solum ipsis viventibus dureret, sed eadem firmitate ad omnes successores & descendentes perveniat, per-

pendentesque, quod efficacissimum ejus scopi assequendi medium sit, pacis fœdera per matrimonii vinculum arctius stringere; ea propter confirmandæque adeò amplius per hoc matrimonium amicitiae, & unioni, quæ est & perpetua optatur inter suas Majestates, Divinâ adstipulante benignitate & in Omnipotentis honorem tractaverint & iniverint sponsalia & matrimonium Regis Christianissimi cum Serenissima Infante Domna Maria Theresia suæ Majestatis Catholicæ filiâ primogenitâ, quodque eum in finem dicti Domini Plenipotentiarîi nominibus supradictis transegerint & convenerint de articulis sequentibus:

1. Quod Divinâ benedicente gratiâ, præviâ Sanctitatis suæ dispensatione ob proximitatem & consanguinitatem, quæ intercedit inter Regem Christianissimum & Serenissimam Infantem, ipsi celebrare debeant sponsalia sua & matrimonium per verba de præsentî, formâ & solennitatibus præscriptis à sacris Canonibus & constitutionibus Ecclesiæ Catholicæ Apostolicæ & Romanæ. Fietque istud in Aula Regiæ Majestatis Catholicæ, ubi cum Serenissima Infante Domna Maria Theresia consistet, & quidem virtute mandati & commissionis Regis Christianissimi, qui illud dein ratum habebit & ipse consummabit, statim atque Serenissima Infans Domna Maria Theresia in Galliam perducta fuerit, illucque pervenerit, jungente se sua Majestate Serenitati suæ per Ecclesiæ benedictionem perficieturque conclusio & rati habitio dicti matrimonii sive per speciale procuratorium, sive ab ipsis contrahentibus tempore inter suas Majestates convento & definito.

2. Quod sua Majestas Catholica promittat & teneatur dare, daturaque sit Serenissimæ Infanti Domnæ Mariæ Theresiæ in dotem matrimonii causâ cum Rege Franciæ Christianissimo, soluturaque sit suæ Majestati Christianissimæ aut ipsius procuratori & commissario quingenta millia aureorum solis, aut illorum valorem legitimum in civitate Parisiensi. Quæ summa dependetur modo sequenti: triens tempore consummationis matrimonii: alter triens sub finem anni inde sequentis, & ultimus triens intra sex Menses ab eo tempore numerandos, ita ut integra solutio dictæ sumæ quingentorum milliû aureorum solis perficiatur spatio octodecim mensiû terminis & portionibus determinatis.

3. Quod ad securitatem dotis hujus sua Majestas Christianissima promittat se assignaturam, assignaturaque sit redditus liquidos & certos &c.

4. Quod per hanc realem solutionem dictorum quingentorum millium aureorum solis vel justî valoris factam suæ Majestati Christianissimæ aut illius mandatario pensionibus supradictis, Serenissimæ Infanti Domnæ Mariæ Theresiæ plenè satisfactum censeatur illaque adeò contenta sit dictâ dote, ita ut illi non supersit aliquis regressus, actio aut jus petendi, quod ad illam pertineant alia bona aut jura in hæreditates suarum Majestatum Catholicarum, Parentum

suo

suorum, five ex illorum personis, five aliâ ratione quacunque, aut alio alio titulo, cognito aut incognito, quoniam ab omnibus, cujuscunque conditionis naturæ aut qualitatis sint, exclusa esse & manere debet, iisque se exerte abdicabit cum omnibus securitatibus, firmamentis & solennitatibus requisitis & necessariis ante matrimonium contrahendum per verba præsentia, illud etiam nuò postea approbabit & ratum habebit unâ cum Rege Christianissimo statim ac matrimonium celebraverit, additis iisdem cautionibus & solennitatibus quæ observatæ fuerint in primâ renuntiatione, aliisque quæ maximè convenientes & necessariae videbuntur: ad quod tum faciendum tenebuntur, & nunc tenentur atque obligantur sua Majestas Christianissima & sua Serenitas, quoniam si renuntiationem isthanc & ratihabitionem facere negligenter, illæ jam nunc per hunc solum tractatum factæ & expeditæ reputabuntur. Fient verò modo, qui ad conciliandam aut testandam validitatem & firmitatem excogitari poterit, efficacissimo & maximè convenienti, expressis omnibus clausulis, derogationibus & abrogationibus omnium legum, morum, consuetudinum, decretorum & statutorum contrariorum, quæve impedimento fuerint in toto vel in parte, quibus adeò ad hunc effectum suæ Majestates Catholica & Christianissima derogare debebunt, quæque ab hoc momento in illud tempus per approbationem hujus tractatus abolita intelligentur.

5. Cùm ambæ Majestates Catholica & Christianissima in hoc matrimonium consenserint & consentiant, ut illius vinculo perpetuetur & magis securitas reddatur pax publica Christianitatis experitaque inter Majestates suas mutua dilectio ac fraternitas, & contemplatione justarum causarum, quæ commovent & persuadent commoda dicti connubij, per quod Divinâ favente gratia sperari possunt felices successus in eximiam utilitatem & augmentum fidei religionis Christianæ communeque beneficium Regnorum, subditorum vasallorum ambarum Coronarum: Cumque intersit status publici & conservationis illarum, ut quæ tam magnæ sint, non jungantur, occasionesque præcaveantur, quæ evenire possent illas jungendi & ob æqualitatem & alias justas rationes, statuitur pacto convento, quod Majestates suæ obtinere volunt robur & vigorem legis stabilitæ in favorem regnorum suorum & publicæ causæ illorum, ut Serenissima Infans Domna Maria Theresia liberique, quos habuerit, mares & fœminæ, illorumque & illarum descendentes tam primogeniti quàm secundo, tertio aut quarto geniti, ulterioresque in quocunque gradu consistant, non possint ullo unquam tempore succedere nec succedant in regnis, statibus & Dominijs suæ Majestatis Catholicæ comprehensis in titulis relictis in ista capitulatione, nec in quolibet alio omnium reliquorum regnorum, statuum & Dominiorum, Provinciarum, Insularum adjacentium, feudorum, custodiarum seu tutionum & Castellorum seu locorum limitaneorum

quæ sua Majestas Catholica nunc tenet ac possidet, quæque ad illam pertinent vel pertinere possint cum intra Hispaniam tum extra illam & quæ sua Majestas Catholica & illius successores imposterum tenuerint, possederint & ad illos pertinuerint, nec in ullo quod comprehensum, inclusum & aggregatum fuerit, nec quod ullo tempore adquiri & ad crescere dictis regnis, statibus & Dominijs recuperarique & reddi possit, sub quocunque titulo & causa id sit aut esse possit, quamvis vivâ Dominâ Infante Domnâ Mariâ Theresiâ, aut deinceps superstite quocunque illius descendantium primogenitorum, secundogenitorum & ulteriorum eveniat & contingat casus unus vel plures, quibus ex jure legum & consuetudinum dictorum regnorum, statuum & Dominiorum, dispositionumque ac titulorum, quorum vi illic succeditur prætendique successio possit, ad illos pertinere successio deberet, namque ab ista jureque & spe succedendi in hisce regnis, statibus & Dominijs, & illorum unoquoque jamnunc declaratur penitus exclusa dicta Serenissima Infans Domna Maria Theresia & omnes illius liberi & descendentes mares & fœminæ, licet dicant aut dicere vel prætere tendere queant, quòd in illorum personis locum non inveniant nec considerari possint rationes causæ publicæ aliæve, super quibus fundari possit hæc exclusio, quamvis etiam allegare velint, quòd defecerit, quod DEUS non permittat sed avertat, successio suæ Majestatis Catholicæ & Serenissimorum Principum & Infantum reliquorumque liberorum, quos habet & habuerit, omnium denique legitimorum successorum, namque nihilominus, prout dictum est, in nullo casu aut succedente eventu, nulloque tempore succedere habent aut successionem prætere tendere ipsa ipsiusve filij aut descendentes, non obstantibus nec illis legibus, consuetudinibus, ordinationibus & dispositionibus, quarum virtute successum est & succeditur in omnibus dictis regnis, statibus & Dominijs, nec quibusvis legibus & consuetudinibus Coronæ Franciæ, quæ existente præjudicio illius successorum exclusionem hanc impedire queant, tam nunc, quam in temporibus & casibus deferendæ successionis, quibus omnibus & earum cuilibet Majestates suæ derogare debent, easque abrogare, quatenus quocunque modo contrariæ fuerint tenori hujus capituli, illudque vel ejus adimpletionem & executionem impedierint, atque approbando capitulationem istam derogasse easque pro derogatis habere censentur. Eademque ratione pariter erunt & intelligentur manere exclusa & exclusi Serenissima Infans & Illius Descendentes, ne possint ullo tempore ullove eveniente casu succedere in statibus & provincijs Belgij, Comitatu Burgundiæ & Carolesiæ cum omnibus adjacentibus & pertinentibus. Simul tamen declaratur, quòd si acciderit, quod DEUS prohibeat, ut viduetur Serenissima Infans absque liberis ex hoc matrimonio, hoc casu libera maneat à dicta exclusionem capaxque jurium succedendi in omnia quæ competunt, duobus casibus, uno nimirum

rum si vidua permanens & absque liberis ex hoc matrimonio in Hispaniam rediret, altero, si in commodum boni publici & ob justas considerationes denuo matrimonium iniret ex voluntate Regis Catholici Patris, & Principis Hispaniarum illius fratris, in quibus casibus capax & habilis esse seu manere debet hæreditatem capeffendi & succedendi.

6. Quòd Serenissima Infans Domna Maria Theresa ante celebrationem & contractum matrimonij per verba præsentia scripto solenni Instrumento obligare se teneatur pro se suisque successoribus ad implementum & observantiam supradictorum exclusionisque suæ & suorum descendendum, approbando ea omnia, prout istâ capitulatione continentur, cum clausulis necessariis & juramento, quodque insertâ istâ capitulatione scripturâque obligatoriâ & approbatoriâ à Serenitate suâ confectâ aliud simile confectura sit unâ cum Rege Christianissimo statim atque cum suâ Majestate matrimonium contraxerit, quod regeri & acceptari debeat à Parlamento Parisiensi formâ & cum vigore solitis, sicut & sua Majestas Catholica dictam renunciationem & ratificationem approbare teneatur atque curare, ut per consilium statûs pariter acceptetur & regeratur formâ & cum virtute solitis reliquisque clausulis necessariis. Factis verò dictis renunciationibus, ratificationibus & approbationibus vel omissis, illæ nunc jam virtute istius Capitulationis & matrimonij, quod illius intuitu secutum fuerit, habentur & declarantur pro factis & conscriptis ac à Parlamento Parisiensi acceptatis atque regestis per publicationem pacis in illo regno faciendam.

7. Quòd sua Majestas Christianissima datura sit Serenissimæ Infanti Domnæ Mariæ Theresæ pro annulis & monilibus seu gemmis & margaritis valorem quinquaginta millium aureorum &c.

8. Quòd sua Majestas Christianissima secundum antiquam & laudabilem Domûs Franciæ consuetudinem assignatura sit & constitutura Serenissimæ Infanti Domnæ Mariæ Theresæ pro dotalitio viginti millia aureorum &c.

9. Quòd sua Majestas Christianissima dare velit & assignare Serenissimæ Infanti Domnæ Mariæ Theresæ pro impensis Camerae & ad sustentationem dignitatis, ac Domûs suæ summam convenientem, quæ deceat conjugem & filiam tantorum & tam potentium regum &c.

10. Quòd Rex Christianissimus & Serenissima Infans Maria Theresa sponsalia & matrimonium contrahere velint verbis præsentibus per procuratorem mittendum à Rege Christianissimo ad Serenissimam Infantem. Quo facto sua Majestas Catholica suis sumptibus & impensis illam deduci faciet ad Galliæ Regni fines &c.

11. Quòd dissoluto per mortem matrimonio inter suam Majestatem
Chri-

Christianissimam & Serenissimam Infantem superstes Serenitas sua redire possit liberè & absque ullo impedimento in Regnum Hispaniæ &c.

12. Pactio & conventio hæc matrimonialis inita fuit eâ mente, ut supplicetur sancto Patri nostro Papæ, prout illi Majestates suæ jam nunc supplicant, ut dignetur matrimonium hoc approbare & suâ benedictione Apostolicâ beare, uti etiam comprobare illius capitula seu articulos, ratihabitionesque suarum Majestatum & suæ Serenitatis, nec non scripturas & juramenta, quæ in illorum implementum fient & perficientur, inferendo isthæc literis suis approbationis & benedictionis.

Quod suæ Majestates Christianissima & Catholica approbaturæ & ratam habituræ sint præsentem Capitulationem, omnemque ejus continentiam, promittentes & recipientes fide & verbo regio, illam à se custoditum & inviolabiliter impletum iri, editis eum in finem ratificationum literis consuetis cum abolitione omnium legum, jurium & consuetudinum contrariarum quibusque proinde derogari conveniat. Hæque literæ mutuae ratificationis præsentis scripturæ exhibebuntur intra triginta dies à die subscripto computandos per legatos & ministros in utraque aulâ commorantes, cum obligatione & vinculo regniæ fidei verbique, effectui se illam daturas & custodituras observarique & plenè impleri jussuras esse absque ullo defectu totius aut partis, seque non contrahenturas aut ut contra eatur permissuras, directè aut indirectè, ullâ ratione aut modo. Ita enim promiserunt & stipulati sunt dicti Domini Plenipotentarii, viri regiorum, quæ habent, mandatorum, præsentibus à parte Franciæ, Dominis Duce Guisæ &c. &c. Duce de Crequi &c. &c. Marchione de Soyecourt &c. Lionnæo &c. Courtin &c. &c. Comite ab Avaux &c. &c. Pluribusque aliis Dominis & Nobilibus : Et à parte Hispaniæ Dominis Marchione de Mondejar &c. &c. Duce de Mazara &c. &c. Marchione de los Balbazes &c. &c. Licentiatto Domno Josepho de Gonzales &c. Licentiatto Domno Francisco Ramos de Manzano &c. &c. Barone de Batteville &c. &c. Domno Rodrigo de Mexia &c. &c. & pluribus aliis proceribus & nobilibus. Ipsique Domini contrahentes manibus suis nomina sua subscripserunt, neque requisiverunt, ut ejus exemplum, vel plura, ubi necessaria fuerint, exempla illis traderem.

Cardinalis Mazarinus. D. Ludovicus Mendez.

Factum & peractum coram me Secretario, Scriba & Notario publico supradicto, anno & die expressis. Petrus Coloma.

Conventioni huic, antequam in Gallicam potestatem concederet illiusq; arbitrio obtemperare cogeretur, exactissimè, quemadmodum Hispanici sanguinis principem decuit, satisfecit Infans Maria Theresia, jam que vigesimum egressa annum & rerum humanarum intelligentissima duobus, quod probe notandum, à se subscriptis & deinde unâ cum ipsâ

conventionem matrimoniali in acta publica consiliorum Hispanicorum re-
 gestis instrumentis, facta renuntiationis altero omnium hereditatum
 VI. Secu- aliorumve jurium seu petitionum, altero ratihabitationis & provin-
 ra amplissi- cius & regni eorumque cessionis, utrumq; corporali juramento corrobo-
 ra renun- ratione ju- ravit, omnemq; simul petenda vel usurpanda cujuscunque exceptionis
 ratâ omni- restitutionis, absolutionis aut dispensationis Pontificiae vel alterius, etiam
 um hæredi- sponse aut alio postulante concessa facultatem penitus abjuravit.
 tatum. quod renuntiationem priorem comprehendit continentia est sequentis:

Domna Maria Theresia Infans Hispaniarum & DEI gratiâ futura Regina
 Franciæ, filia primogenita Serenissimi, Excellentissimi & Potentissimi Princi-
 pis Domni Philippi Quarti eadem gratiâ Regis Catholici Hispaniarum, Domi-
 ni mei, & Serenissimæ, Excellentissimæ & Potentissimæ Principis Domnæ Isa-
 bellæ Reginæ Catholicæ, quam æterna gloria beet, per instrumentum hoc &
 actum renuntiationis ampliorisque quem complectitur tenoris, notum faci-
 & manifestum omnibus, quorum scire quomodocunque refert, quod per arti-
 culos secundum & quartum tractatûs mei connubialis initi cum Serenissimo
 Excellentissimo & Potentissimo Principe Ludovico Decimoquarto Rege Fran-
 ciæ in Insula dicta Phasianorum, sita in amne Bidassoa Provinciæ Guipusco-
 in confinio horum regnorum cum Regno Franciæ septimâ Novembris anni
 præteriti 1659. statutum & decretum fuerit, Rexque Dominus meus propter
 hoc matrimonium & ut congruè dotata bonisque propriis instructa essem pro-
 miserit, daturum se mihi esse quingenta millia aureorum solis, solvenda &
 repræsentanda loco & temporibus dicto tractatu designatis Regi Christianissi-
 mo illiusve mandatario, quibus satisfactum mihi esse & haberi debeat pro
 omnibus & quibuslibet juribus & actionibus, quæ ad me pertinent aut perti-
 nere possint, nunc aut impofterum, ob bona & hæreditatem Serenissimæ Re-
 ginæ Domnæ Isabellæ Matris meæ & ob futuram successionem Regis Domi-
 ni mei, quem DEUS tueatur, & propter omne illud, quod mihi competere
 posset tanquam filiæ & hæredi Majestatum suarum Catholicarum, tam ex ius-
 sorum jure & capite, quàm ex quocunque alio titulo, cogitato aut non cogitato
 noto aut incognito, ex lineâ cum paternâ tum maternâ, rectâ aut transversali
 mediatè aut immediatè, quòdque ante celebrationem matrimonii per verba præ-
 sentia abdicare me debeam & cedere omnibus meis juribus & omnibus actio-
 nibus Regi Domino meo illisque qui personarum illius repræsentant, prout con-
 ventum & declaratum est specialius dictis Articulis 2. & 4. quos ipsa legi, legique
 audiivi pluribus vicibus antequam assensum huic actui formando præstarem
 „ quos verbotenus hîc inferi volo, tenore sequenti. Quod sua Majestas Ca-
 „ tholica promittat & teneatur dare, daturaque sit Serenissimæ Infanti Domna
 „ Mariæ Theresiæ in dotem matrimonii causâ cum Rege Franciæ Christianis-
 sum

fimo, soluturaque sit suæ Majestati Christianissimæ aut ipsius procuratori & commissario quingenta millia aureorum solis, aut illorum valorem legitimum in civitate Parisiensi. Quæ summa dependetur modo sequenti: triens tempore consumationis matrimonii: alter triens sub finem anni inde sequentis, & ultimus triens intra sex Menses ab eo tempore numerandos, ita ut integra solutio dictæ summæ quingentorum millium aureorum solis perficiatur ipatio octodecim mensium terminis & portionibus determinatis.

Quòd per hanc realem solutionem dictorum quingentorum millium aureorum solis vel justì valoris factam suæ Majestati Christianissimæ aut illius mandatario pensionibus supradictis, Serenissimæ Infanti Domnæ Mariæ Theresiæ plenè satisfactum censeatur illaque adeò contenta sit dictâ dote, ita ut illi non supersit aliquis regressus, actio aut jus petendi aut prætendendi, quòd ad illam pertineant alia bona aut jura in hæreditates suarum Majestatum Catholicarum, Parentum suorum, sive ex illorum personis, sive aliâ ratione quacunque, aut alio aliquo titulo, cognito aut incognito, quoniam ab omnibus, cujuscunque conditionis, naturæ aut qualitatis sint, exclusa esse & manere debet, iisque se exertè abdicabit cum omnibus securitatibus, firmitatis & solennitatibus requisitis & necessariis ante matrimonium contrahendum per verba præsentia, illud etiam denuò postea approbabit & ratum habebit una cum rege Christianissimo, statim ac matrimonium celebraverit, additis iisdem cautionibus & solennitatibus, quæ observatæ fuerint in primâ renuntiatione, aliisque quæ maximè convenientes & necessariae videbuntur: ad quod tum faciendum tenebuntur, & nunc tenentur atque obligantur sua Majestas Christianissima & sua Serenitas, quinimò si renuntiationem isthanc & ratihabitionem facere negligenterent, illæ jam nunc per hunc solum tractatum factæ & expeditæ reputabuntur; fient verò modo qui ad conciliandam aut testandam validitatem & firmitatem excogitari poterit efficacissimo & maximè convenienti expressis omnibus clausulis, derogationibus & abrogationibus omnium legum, morum, consuetudinum, decretorum & statutorum contrariorum, quæve impedimento fuerint in toto vel in parte, quibus adeò ad hunc effectum suæ Majestates Catholica & Christianissima derogare debebunt, quæque ab hoc momento in illud tempus per approbationem hujus tractatus abolita intelligentur.

Cumque per DEI clementiam ætatem ingressa sim majorem viginti annis, & DEO volente intra paucos dies matrimonium nostrum in effectum deduci per verba præsentia debeat, certissimè etiam edocta sim ac quàm desiderare potui plenissimè perspectam habeam substantiam & effectum horum articulorum, simul cognoscam & agnoverim, quòd ex futurâ successione Regis Domini mei, & hæreditate Serenissimæ Reginæ matris meæ summo jure ut hæ-

reditas vel legitima mihi competere aut ad me spectare non possit dicta summa quingentorum millium aureorum solis, quòd etiam, ubi competiisset, dos sit valde congrua & omnium maxima, quæ ad hoc usque tempus data fuerit alicui Infanti Hispaniæ, quòdque Rex Dominus meus in animum induxerit, ut tantam mihi daret studio mihi gratificandi, & consideratione ac contemplatione Regis Christianissimi, quò per hoc matrimonium obtineantur effectus expositi dicto tractatu connubiali, tantoperè necessarii & utiles bono publico Christiani orbis, horumque regnorum quieti & satisfactioni : Ideò ex certâ scientiâ, liberâ & spontaneâ voluntate approbo & volo observari atque compleri statuta & decreta dictorum articulorum simulque credi seu intelligi, quòd matrimonium hoc sub conditionibus contentis & illic enuntiatis concludi & effectui mandari debeat, & quòd absque illis nec ad statum, in quo hodie est, pervenisset, mihiq; adeò jam nunc meo arbitrio satisfactum & plenè absoluteque solutum censeo, quicquid ad me pertinet aut pertinere queat, nunc aut in posterum, quocunque jure, comperto aut latente, ex futurâ successione & hæreditate suarum Majestatum Catholicarum Parentum meorum, & propter legitimam paternam ac maternam, vel illius supplementum, vel ex causâ alimentorum aut dotis ex bonis tam liberis, quàm quæ ad Coronam, regna, status & Dominia spectant, ut mihi meisque non supersit aliqua actio vel regressus contra Majestatem suam illiusve successores, expetendæ aut prætendendæ majoris summæ aut pretiosioris & dignioris portionis quàm dicta quingenta millia aureorum efficiant. Volo pariter, ut hæc renunciatio etiam facta intelligatur ratione quorumlibet aliorum jurium aut actionum, quæ mihi ceu filiæ Majestatum suarum competere aut ad me pertinere possent ex hæreditate aut successione cujusvis juris aut cognationis lineæ rectæ aut transversæ, in capita vel stirpes, quòdque illis simul omnibus & cunctis me abdicò & exuo cujusunque conditionis, naturæ, qualitatis, pretii & ponderis sint, cedens, devolvens & transferens ea in Regem Dominum meum illiusque hæredes & successores universales & singulares in jus illius subeuntes, ita ut de iis pro arbitrio & beneplacito disponere possit, tam per donationem inter vivos, quàm per testamentum & ultimam voluntatem, nullâ superstite obligatione, ut me hæredem instituat, legato me honoret, aut mei mentionem faciat, in hos namque effectus me extraneam constituo & pro tali haberi & reputari debeo, atque ut tali nullus mihi superesse debet regressus obloquendi aut movendi quamlibet querelam, licet hæreditas à sua Majestate relinquenda opulentissima sit, tantique pretii & momenti, ut ex ipsâ mihi tanquam uni ex illius liberis præsentibus aut futuris major dictis quingentis millibus aureorum summa competere posset, quocunque tandem excessus pertingat. Etiam si verò casus contingeret (quod DEUS prohibeat) ut tempore mortis illius ego filia ejus unica superessem, fratribus nimirum

nimirum in meis aliisque ipsius legitimis descendens prae defunctis, quò nullo casu, nulloque emergente successu peti aut prætendi pro me meove nomine aut ex jure mihi competente possit alia major portio legitimæ ex bonis & hæreditate Regis Domini mei, polliceor nullo tempore nullaque ratione sub quocunque prætextu me consensuram aut permissuram esse, ut agatur contra hanc meam renuntiationem & abdicationem meorum jurium, actionum aut prætensionum, unaque renuntio omnibus & quibuslibet remediis ordinariis & extraordinariis, quæ suppetunt aut suppetere mihi possent ex jure communi & legibus horum regnorum, aut ex speciali privilegio, præsertim restitutioni in integrum ob defectum ætatis, aut læsionem enormem vel enormissimam, aut quòd dos dicatur causa esse hujus contractus, aut propter incertitudinem ejus, cui renuntio, adeò ut nullum dictorum remediorum nullusque recensitorum regressuum mihi suffragetur aut suffragari queat in judicio & contentione juridica, neque propter illa ego meique liberi & hæredes audiri admittive possimus, nobisque aditus negetur & præcludatur ea proponendi & deducendi judicialiter aut extrajudicialiter, per viam gravaminis vel recursus, seu implorationis aut simplicis querelæ, sed semper & omni tempore observetur & compleatur, quod relatis articulis dispositum est, quodque omni tempore custoditum, impletum & inviolabiliter observatum iri per hunc actum confirmationis & approbationis promisi & promitto fide meâ & verbo regio, sub hypotheca omnium meorum bonorum & reddituum præsentium & futurorum, omnem quoque potestatem concedo consilio suæ Majestatis Catholicæ Dominisque regibus ipsius successoribus & personis, quibus executionem hujus actus injunxerint, ut istum observari faciant & executioni mandari. Ad majorem validitatem juro insuper per sancta Evangelia contenta missali hoc, quod dexterâ meâ contingo, quòd omni tempore & quantum à me dependere poterit, hæc observabo & implebo, neque dicam aut allegabo, me ad ista faciendâ & promittenda inductam, illectam aut persuasam fuisse per respectum aut venerationem Regis Domini mei, qui me habuit & adhuc habet sub suâ patriâ potestate, declaro potius, quòd sua Majestas ea semper libero meo arbitrio & voluntati propriæ reliquerit & quòd eâ liberâ & nullatenus subiectâ ulâ sim in omni eo quod concernit hunc contractum. Promitto porrò me nunquam petituram dispensationem seu liberationem hujus juramenti à nostro Sanctissimo Patre & Sanctâ sede Apostolicâ, neque ab illius Nuntio aut Legato à latere, aut aliâ personâ, quæ potestatem aut facultatem habeat illam largiendi, & si eam peti contingeret, me aut alio quovis jubente, vel proprio motu concedi, illâ non utar, aut ex illâ utilitatem capiam, quamvis ad id solum tenderet, ut jure contendere possem non tactâ aut impetitâ virtute & substantiâ dictorum articulorum matrimonialium hujusve

jusve mei actus, quo illi confirmantur, etsi quibuslibet amplissimis clausulis de rogatoriis hujus juramenti muniretur. In contrarium quoties mihi concederetur talis dispensatio, semel aut sæpius, toties tot alia nova juramenta præstare ut semper unum supersit & integrum maneat super & post dictas dispensationes: sub eodem Sacramento etiam declaro & recipio me non edidisse aut edituram esse aliquam protestationem aut contradictionem publicè aut privatè contra hanc meam promissionem & obligationem, ad eam labefactandam ejusve robur imminuendum, & si id facerem etiam jurata, quòd mihi nullatenus suffragari aut quâcunque ratione prodesse possit. Promitto denique & recipio, me statim atque ad Regem Christianissimum accessero, edituram juxta dictos articulos unâ cum Majestatem suâ alium actum similem munitum omnibus clausulis, juramentis & obligationibus necessariis, inferendo & ratum habendo hunc, qui factus est in hac civitate Fontis rapidi, ubi nunc consistit Rex Dominus meus cum suâ Aulâ & Palatio, secundâ die Mensis Junii Anni hujus 1660 præfente Rege Domino nostro. Qui continuando actum recitatum dicit, quòd Majestas sua Catholica suppleat authoritate suâ Regiâ & velit pro suppletis haberi omnes defectus & omissiones facti aut juris, substantiæ aut qualitatis, styli aut consuetudinis, quæ admissæ esse aut dici possent in edendo aut formando hoc actu renuntiationis seu abdicationis legitimarum & futurarum successionum factæ & præstitæ à Serenissima Infante desponsa Regina Franciæ, filia illius Charissima & Dilectissima, quòdque plenâ & absolutâ potestate ut Rex in temporalibus superiorem non agnoscens, renuntiationem istam seu abdicationem confirmet & comprobet, confirmaverit & approbaverit cum abrogatione valiturâ hac vice omnium legum, ordinationum, usuum & consuetudinum, quæ contrariæ fuerint, quæve impedire possent illius effectum & executionem mihi in evidentiorum securitatem mandans, ut isthæc Sigillo Regio communiretur, testibus ad id vocatis & requisitis Domino Ludovico Mendezio de Haro, Marchione del Carpio, Comite Duce de Olivares, Domino Ramiro Nuñez de Guzman Duce Medinæ Turrium, Domino Gaspare de Haro Marchione de Eliche, Domino Joanne Dominico de Guzman Comite de Monterey, Domino Didaco de Arragon, Duce Terræ novæ, Domino Gillesio Ramone de Moncada Marchione Aytonæ, Domino Petro de Portocarrero Comite Medellinæ, Domino Petro Colon de Portugallia Duce de Veraguas, Domino Antonio de Peralta, Hurtado de Mendoza, Marchione de Mondejar, Domino Alphonso Perez de Guzman Patriarcha Indiarum, Domino Alphonso Perez de Viverra Comite de Fuenfaldagna Consiliario statûs, Domino Joanne de Caravajal & Sandi Consiliario Camerae, Domino Didaco de Tejada Episcopo Pampelunæ pluribusque aliis Dominis, Nobilibus & Equitibus, qui præsentibus fuerunt.

Ego Rex.

Maria Theresia.

Ego

Ego Dominus Ferdinandus de Fonseca Ruiz de Contreras Marchio Lapillæ, Eques Ordinis S. Jacobi, suæ Majestatis Catholicæ Consiliarius Belli, Indiarum & Camerae Indicæ, Secretarius status & expeditionis universalis, & Notarius in illius Regnis & Dominiis, qui præsens interfui juramento, actui & reliquis supra contentis, ea attestor fidemque facio, quòd dicti Articuli 2. & 4. pactorum connubialium, prout supra descripti reperiuntur, fideliter deprompti sint ex exemplari authentico, quod penes me est, illique collati. In testimonium veritatis ego hisce Sigillo meo firmatis nomen meum subscripsi. Dominus Ferdinandus de Fonseca Ruiz de Contreras.

Exclusionis posterioris verò à regnis & Dominiis eorumq; cessionis instrumentum, quo simul ipsa Maria Theresia velut ex tabella pro tribunali sedens jurata iudex solennissimam sententiam profert, quamcunque contrariâ usurpationem seu molitionem pro illicitâ violentiâ, invasione injustâ, atque contra rationem naturalem & conscientiam adeoque pessimè cœptâ tyrannide habendam, quæ autem isthanc depellere aggrediatur, vim justam, licitam & permissam esse, eique promovendæ cunctos Hispaniæ seu Hispanici juris subditos omnem operam commodare debere, hisce puris, simplicibus & à nullâ conditione dotis aut aliâ quâcunq; suspensis verbis conceptum fuit :

Omniūq;
statuum seu
provincia-
rum absq;
ullâ men-
tione dotis
aliâve con-
ditione, ex-
clusaque o-
mni Ponti-
ficiâ vel a-
liâ absolu-
tione seu
restitutio-
ne.

D^{onna} Maria Theresia Infans Hispaniarum & D E I gratiâ futura Regina Franciæ, filia primogenita Serenissimi Excellentissimi ac Potentissimi Principis, Domni Philippi Quarti, eâdem Divinâ favente clementiâ Regis Catholici Hispaniarum, Domini mei, quem DEUS conservet & felicissimè prosperet, & Serenissimæ, Excellentissimæ atque Potentissimæ Principis Domnæ Isabellæ Reginæ Catholicæ, Matris & Dominae meæ gloriosæ memoriæ, quæ in cœlis agit, per expositionem & publicationem Instrumenti hujus, actusque approbationis, confirmationis ac rati habitionis, & quæ ulterius illo continentur, quò eorum perpetua memoria vigeat, notum & manifestum facio omnibus Regibus, Principibus, Potentatibus, Rebus publicis, Communitatibus & hominibus privatis, qui sunt aut secuturis temporibus erunt, cum Serenissimus, Excellentissimus ac Potentissimus Princeps Ludovicus Decimus quartus Rex Franciæ Christianissimus, Consobrinus meus, Ipsiusque nomine & mandato speciali Marescallus Dux Grammontius expetisset à Rege Catholico Domino meo sponsalia mea & matrimonium cum dicto Rege Christianissimo, suaque Majestas Catholica justè æstimans desiderium istud & propositionem debitè etiam attendens decorem, æqualitatem & utilitatem publicam huic m-

suorum, five ex illorum personis, five aliâ ratione quacunque, aut alio aliquo titulo, cognito aut incognito, quoniam ab omnibus, cujuscunque conditioni naturæ aut qualitatis sint, exclusa esse & manere debet, iisque se exertè abdicabit cum omnibus securitatibus, firmamentis & solennitatibus requisitis & necessariis ante matrimonium contrahendum per verba præsentia, illud etiam denuò postea approbabit & ratum habebit unâ cum Rege Christianissimo statim ac matrimonium celebraverit, additis iisdem cautionibus & solennitatibus quæ observatæ fuerint in primâ renuntiatione, aliisque quæ maximè convenientes & necessariae videbuntur: ad quod tum faciendum tenebuntur, & nuntentur atque obligantur sua Majestas Christianissima & sua Serenitas, quinimò si renuntiationem isthanc & ratihabitionem facere negligerent, illæ jam nunc per hunc solum tractatum factæ & expeditæ reputabuntur. Fient verò modo, qui ad conciliandam aut testandam validitatem & firmitatem excogitari poterit, efficacissimo & maximè convenienti, expressis omnibus clausulis, derogationibus & abrogationibus omnium legum, morum, consuetudinum, decretorum & statutorum contrariorum, quæve impedimento fuerint in toto vel in parte, quibus adeò ad hunc effectum suæ Majestates Catholica & Christianissima derogare debebunt, quæque ab hoc momento in illud tempus per approbationem hujus tractatus abolita intelligentur.

5. Cùm ambæ Majestates Catholica & Christianissima in hoc matrimonium consenserint & consentiant, ut illius vinculo perpetuetur & magis securæ reddatur pax publica Christianitatis expetitaque inter Majestates suas mutua dilectio ac fraternitas, & contemplatione justarum causarum, quæ commonstrant & persuadent commoda dicti connubij, per quod Divinâ favente gratiâ sperari possunt felices successus in eximiam utilitatem & augmentum fidei & religionis Christianæ communeque beneficium Regnorum, subditorum & vasallorum ambarum Coronarum: Cumque intersit status publici & conservationis illarum, ut quæ tam magnæ sint, non jungantur, occasionesque præcaveantur, quæ evenire possent illas jungendi & ob æqualitatem & alias justas rationes, statuitur pacto convento, quod Majestates suæ obtinere volunt robur & vigorem legis stabilitæ in favorem regnorum suorum & publicæ causæ illorum, ut Serenissima Infans Domna Maria Theresia liberique, quos habuerit, mares & fœminæ, illorumque & illarum descendentes tam primogeniti, quàm secundo, tertio aut quarto geniti, ulterioresque in quocunque gradu consistent, non possint ullo unquam tempore succedere nec succedant in regnis, statibus & Dominijs suæ Majestatis Catholicæ comprehensis in titulis relatis in ista capitulatione, nec in quolibet alio omnium reliquorum regnorum, statuum & Dominiorum, Provinciarum, Insularum adjacentium, feudorum, custodiarum seu tutionum & Castellorum seu locorum limitaneorum, quæ

quæ sua Majestas Catholica nunc tenet ac possidet, quæque ad illam pertinent vel pertinere possint cum intra Hispaniam tum extra illam & quæ sua Majestas Catholica & illius successores impofterum tenuerint, possederint & ad illos pertinuerint, nec in ullo quod comprehensum, inclusum & aggregatum fuerit, nec quod ullo tempore adquiri & ad crescere dictis regnis, statibus & Dominijs recuperarique & reddi possit, sub quocunque titulo & causa id sit aut esse possit, quamvis vivâ Dominâ Infante Domnâ Mariâ Theresiâ, aut deinceps superstite quocunque illius descendendum primogenitorum, secundogenitorum & ulteriorum eveniat & contingat casus unus vel plures, quibus ex jure legum & consuetudinum dictorum regnorum, statuum & Dominiorum, dispositionumque ac titulorum, quorum vi illic succeditur prætendique successio possit, ad illos pertinere successio deberet, namque ab ista jureque & spe succedendi in hisce regnis, statibus & Dominijs, & illorum unoquoque jam nunc declaratur penitus exclusa dicta Serenissima Infans Domna Maria Theresia & omnes illius liberi & descendentes mares & fæminæ, licet dicant aut dicere vel prætere tendere queant, quod in illorum personis locum non inveniant nec considerari possint rationes causæ publicæ aliæve, super quibus fundari possit hæc exclusio, quamvis etiam allegare velint, quod defecerit, quod DEUS non permittat sed avertat, successio suæ Majestatis Catholicæ & Serenissimorum Principum & Infantum reliquorumque liberorum, quos habet & habuerit, omnium denique legitimorum successorum, namque nihilominus, prout dictum est, in nullo casu aut succedente eventu, nulloque tempore succedere habent aut successionem prætere tendere ipsa ipsiusve filij aut descendentes, non obstantibus nec illis legibus, consuetudinibus, ordinationibus & dispositionibus, quarum virtute successum est & succeditur in omnibus dictis regnis, statibus & Dominijs, nec quibusvis legibus & consuetudinibus Coronæ Franciæ, quæ existente præjudicio illius successorum exclusionem hanc impedire queant, tam nunc, quam in temporibus & casibus deferendæ successionis, quibus omnibus & earum cuilibet Majestates suæ derogare debent, easque abrogare, quatenus quocunque modo contrariæ fuerint tenori hujus capituli, illudque vel ejus adimpletionem & executionem impedierint, atque approbando capitulationem istam derogasse easque pro derogatis habere censentur. Eademque ratione pariter erunt & intelligentur manere exclusa & exclusi Serenissima Infans & Illius Descendentes, ne possint ullo tempore ullove eveniente casu succedere in statibus & provincijs Belgij, Comitatu Burgundiæ & Carolesiæ cum omnibus adjacentibus & pertinentibus. Simul tamen declaratur, quod si acciderit, quod DEUS prohibeat, ut viduetur Serenissima Infans absque liberis ex hoc matrimonio, hoc casu libera maneat à dicta exclusionem capaxque juri succedendi in omnia quæ competunt, duobus casibus, uno nimirum

rum si vidua permanens & absque liberis ex hoc matrimonio in Hispaniam rediret, altero, si in commodum boni publici & ob justas considerationes denuo matrimonium iniret ex voluntate Regis Catholici Patris, & Principis Hispaniarum illius fratris, in quibus casibus capax & habilis esse seu manere debet hæreditatem capeffendi & succedendi.

6. Quòd Serenissima Infans Domna Maria Theresia ante celebrationem & contractum matrimonij per verba præsentia scripto solenni Instrumento obligare se teneatur pro se suisque successoribus ad implementum & observantiam supradictorum exclusionisque suæ & suorum descendendum, approbando ea omnia, prout istâ capitulatione continentur, cum clausulis necessarijs & juramento, quodque insertâ istâ capitulatione scripturâque obligatoriâ & approbatoriâ à Serenitate suâ confectâ aliud simile confectura sit unâ cum Rege Christianissimo statim atque cum suâ Majestate matrimonium contraxerit, quod regeri & acceptari debeat à Parlamento Parisiensi formâ & cum vigore solitis, sicut & sua Majestas Catholica dictam renunciationem & ratificationem approbare teneatur atque curare, ut per consilium statûs pariter acceptetur & regeratur formâ & cum virtute solitis reliquisque clausulis necessarijs. Factis verò dictis renunciationibus, ratificationibus & approbationibus vel omissis, illæ nunc jam virtute istius Capitulationis & matrimonij, quod illius intuitu secutum fuerit, habentur & declarantur pro factis & conscriptis ac à Parlamento Parisiensi acceptatis atque regestis per publicationem pacis in illo regno faciendam.

7. Quòd sua Majestas Christianissima datura sit Serenissimæ Infanti Domnæ Mariæ Theresæ pro annulis & monilibus seu gemmis & margaritis valorem quinquaginta millium aureorum &c.

8. Quòd sua Majestas Christianissima secundum antiquam & laudabilem Domûs Franciæ consuetudinem assignatura sit & constitutura Serenissimæ Infanti Domnæ Mariæ Theresæ pro dotalitio viginti millia aureorum &c.

9. Quòd sua Majestas Christianissima dare velit & assignare Serenissimæ Infanti Domnæ Mariæ Theresæ pro impensis Camerae & ad sustentationem dignitatis, ac Domûs suæ summam convenientem, quæ deceat conjugem & filiam tantorum & tam potentium regum &c.

10. Quòd Rex Christianissimus & Serenissima Infans Maria Theresia sponsalia & matrimonium contrahere velint verbis præsentibus per procuratorem mittendum à Rege Christianissimo ad Serenissimam Infantem. Quo facto sua Majestas Catholica suis sumptibus & impensis illam deduci faciet ad Galliæ Regni fines &c.

11. Quòd dissoluto per mortem matrimonio inter suam Majestatem Chri-

Christianissimam & Serenissimam Infantem superstes Serenitas sua redire possit liberè & absque ullo impedimento in Regnum Hispaniæ &c.

12. Pactio & conventio hæc matrimonialis inita fuit eâ mente, ut supplicetur sancto Patri nostro Papæ, prout illi Majestates suæ jam nunc supplicant, ut dignetur matrimonium hoc approbare & suâ benedictione Apostolicâ beare, uti etiam comprobare illius capitula seu articulos, ratihabitionesque suarum Majestatum & suæ Serenitatis, nec non scripturas & juramenta, quæ in illorum implementum fient & perficientur, inferendo isthæc literis suis approbationis & benedictionis.

Quod suæ Majestates Christianissima & Catholica approbaturæ & ratam habituræ sint præsentem Capitulationem, omnemque ejus continentiam, promittentes & recipientes fide & verbo regio, illam à se custoditum & inviolabiliter impletum iri, editis eum in finem ratificationum literis consuetis cum abolitione omnium legum, jurium & consuetudinum contrariarum quibusque proinde derogari conveniat. Hæque literæ mutuae ratificationis præsentis scripturæ exhibebuntur intra triginta dies à die subscripto computandos per legatos & ministros in utraque aulâ commorantes, cum obligatione & vinculo regię fidei verbique, effectui se illam daturas & custodituras observarique & plenè impleri jussuras esse absque ullo defectu totius aut partis, seque non contraventuras aut ut contra eatur permissuras, directè aut indirectè, ullâ ratione aut modo. Ita enim promiserunt & stipulati sunt dicti Domini Plenipotentarii, vi regionum, quæ habent, mandatorum, præsentibus à parte Franciæ, Dominis Duce Guisæ &c. &c. Duce de Crequi &c. &c. Marchione de Soyecourt &c. Lionnæo &c. Courtin &c. &c. Comite ab Avaux &c. &c. Pluribusque aliis Dominis & Nobilibus : Et à parte Hispaniæ Dominis Marchione de Mondejar &c. &c. Duce de Mazara &c. &c. Marchione de los Balbazes &c. &c. Licentiato Domno Josepho de Gonzales &c. Licentiato Domno Francisco Ramos de Manzano &c. &c. Barone de Batteville &c. &c. Domno Rodrigo de Mexia &c. &c. & pluribus aliis proceribus & nobilibus. Ipsique Domini contrahentes manibus suis nomina sua subscripserunt, meque requisiverunt, ut ejus exemplum, vel plura, ubi necessaria fuerint, exempla illis traderem.

Cardinalis Mazarinus. D. Ludovicus Mendez.

Factum & peractum coram me Secretario, Scriba & Notario publico supradicto, anno & die expressis. Petrus Coloma.

Conventioni huic, antequam in Gallicam potestatem concederet illiusq; arbitrio obtemperare cogeretur, exactissimè, quemadmodum Hispanici sanguinis principem decuit, satisfecit Infans Maria Theresia, jam que vigesimum egressa annum & rerum humanarum intelligentissima duobus, quod probè notandum, à se subscriptis & deinde unâ cum ipsâ

conventionem matrimoniali in acta publica consiliorum Hispanicorum re-
 gestis instrumentis, facta renuntiationis altero omnium hereditatum
 VI. Secu- aliorumve jurium seu petitionum, altero ratihabita exclusionis à provin-
 tâ amplifi- cius & regnis eorumque cessionis, utrumq; corporali juramento corrobo-
 mâ renun- ravit, omnemq; simul petenda vel usurpanda cujuscunque exceptionis,
 tiatione ju- restitutionis, absolutionis aut dispensationis Pontificia vel alterius, etia
 ratâ omni- sponte aut alio postulante concessa facultatem penitus abjuravit. In
 um hæredi- quod renuntiationem priorem comprehendit continentia est sequentis:
 tatum.

Domna Maria Theresia Infans Hispaniarum & DEI gratiâ futura Regina
 Franciæ, filia primogenita Serenissimi, Excellentissimi & Potentissimi Princi-
 pis Domni Philippi Quarti eadem gratiâ Regis Catholici Hispaniarum, Domi-
 ni mei, & Serenissimæ, Excellentissimæ & Potentissimæ Principis Domnæ Isa-
 bellæ Reginae Catholicæ, quam æterna gloria beet, per instrumentum hoc &
 actum renuntiationis ampliorisque quem complectitur tenoris, notum facio
 & manifestum omnibus, quorum scire quomodocunque refert, quod per arti-
 culos secundum & quartum tractatûs mei connubialis initi cum Serenissimo,
 Excellentissimo & Potentissimo Principe Ludovico Decimoquarto Rege Fran-
 ciæ in Insula dicta Phasianorum, sita in amne Bidassoa Provinciæ Guipuscoæ
 in confinio horum regnorum cum Regno Franciæ septimâ Novembris anni
 præteriti 1659. statutum & decretum fuerit, Rexque Dominus meus propter
 hoc matrimonium & ut congruè dotata bonisque propriis instructa essem pro-
 miserit, daturum se mihi esse quingenta millia aureorum solis, solvenda &
 repræsentanda loco & temporibus dicto tractatu designatis Regi Christianissi-
 mo illiusve mandatario, quibus satisfactum mihi esse & haberi debeat pro
 omnibus & quibuslibet juribus & actionibus, quæ ad me pertinent aut perti-
 nere possint, nunc aut impofterum, ob bona & hæreditatem Serenissimæ Re-
 ginæ Domnæ Isabellæ Matris meæ & ob futuram successionem Regis Domi-
 ni mei, quem DEUS tueatur, & propter omne illud, quod mihi competere
 posset tanquam filiæ & hæredi Majestatum suarum Catholicarum, tam ex ip-
 sorum jure & capite, quàm ex quocunque alio titulo, cogitato aut non cogitato,
 noto aut incognito, ex lineâ cum paternâ tum maternâ, rectâ aut transversali,
 mediâtè aut immediâtè, quòdque ante celebrationem matrimonii per verba præ-
 sentia abdicare me debeam & cedere omnibus meis juribus & omnibus actio-
 nibus Regi Domino meo illisque qui personarum illius repræsentant, prout con-
 ventum & declaratum est specialius dictis Articulis 2. & 4. quos ipsa legi, legique
 audiivi pluribus vicibus antequam assensum huic actui formando præstarem,
 „ quos verbotenus hîc inseri volo, tenore sequenti. Quòd sua Majestas Ca-
 „ tholica promittat & teneatur dare, daturaque sit Serenissimæ Infanti Domnæ
 „ Mariæ Theresiæ in dotem matrimonii causâ cum Rege Franciæ Christianis-
 sumo

fimo, soluturaque sit suæ Majestati Christianissimæ aut ipsius procuratori & commissario quingenta millia aureorum solis, aut illorum valorem legitimum in civitate Parisiensi. Quæ summa dependetur modo sequenti: triens tempore consumationis matrimonii: alter triens sub finem anni inde sequentis, & ultimus triens intra sex Menses ab eo tempore numerandos, ita ut integra solutio dictæ summæ quingentorum millium aureorum solis perficiatur ipatio octodecim mensium terminis & portionibus determinatis.

Quòd per hanc realem solutionem dictorum quingentorum millium aureorum solis vel justî valoris factam suæ Majestati Christianissimæ aut illius mandatario pensionibus supradictis, Serenissimæ Infanti Domnæ Mariæ Theresiæ plenè satisfactum censeatur illaque adeò contenta sit dictâ dote, ita ut illi non supersit aliquis regressus, actio aut jus petendi aut prætendendi, quòd ad illam pertineant alia bona aut jura in hæreditates suarum Majestatum Catholicarum, Parentum suorum, sive ex illorum personis, sive aliâ ratione quacunque, aut alio aliquo titulo, cognito aut incognito, quoniam ab omnibus, cujuscunque conditionis, naturæ aut qualitatis sint, exclusa esse & manere debet, iisque se exertè abdicabit cum omnibus securitatibus, firmitatis & solennitatibus requisitis & necessariis ante matrimonium contrahendum per verba præsentia, illud etiam denuò postea approbabit & ratum habebit una cum rege Christianissimo, statim ac matrimonium celebraverit, additis iisdem cautionibus & solennitatibus, quæ observatæ fuerint in primâ renuntiatione, aliisque quæ maximè convenientes & necessariae videbuntur: ad quod tum faciendum tenebuntur, & nunc tenentur atque obligantur sua Majestas Christianissima & sua Serenitas, quinimò si renuntiationem isthanc & ratihabitionem facere negligerent, illæ jamnunc per hunc solum tractatum factæ & expeditæ reputabuntur; fient verò modo qui ad conciliandam aut testandam validitatem & firmitatem excogitari poterit efficacissimo & maximè convenienti expressis omnibus clausulis, derogationibus & abrogationibus omnium legum, morum, consuetudinum, decretorum & statutorum contrariorum, quæve impedimento fuerint in toto vel in parte, quibus adeò ad hunc effectum suæ Majestates Catholica & Christianissima derogare debebunt, quæque ab hoc momento in illud tempus per approbationem hujus tractatus abolita intelligentur.

Cùmque per DEI clementiam ætatem ingressa sim majorem viginti annis, & DEO volente intra paucos dies matrimonium nostrum in effectum deduci per verba præsentia debeat, certissimè etiam edocta sim ac quàm desiderare potui plenissimè perspectam habeam substantiam & effectum horum articulorum, simul cognoscam & agnoverim, quòd ex futurâ successione Regis Domini mei, & hæreditate Serenissimæ Reginæ matris meæ summo jure ut hæ-

reditas vel legitima mihi competere aut ad me spectare non possit dicta summa quingentorum millium aureorum solis, quòd etiam, ubi competiisset, dos sit valde congrua & omnium maxima, quæ ad hoc usque tempus data fuerit alicui Infanti Hispaniæ, quòdque Rex Dominus meus in animum induxerit, ut tantam mihi daret studio mihi gratificandi, & consideratione ac contemplatione Regis Christianissimi, quò per hoc matrimonium obtineantur effectus expositi dicto tractatu connubiali, tantoperè necessarij & utiles bono publico Christiani orbis, horumque regnorum quieti & satisfactioni: Ideò ex certâ, scientiâ, liberâ & spontaneâ voluntate approbo & volo observari atque compleri statuta & decreta dictorum articulorum simulque credi seu intelligi, quòd matrimonium hoc sub conditionibus contentis & illic enuntiatis concludi & effectui mandari debeat, & quòd absque illis nec ad statum, in quo hodie est, pervenisset, mihi que adeò jam nunc meo arbitrio satisfactum & plenè absoluteque solutum censeo, quicquid ad me pertinet aut pertinere queat, nunc aut in posterum, quocunque jure, comperto aut latente, ex futurâ successione & hæreditate suarum Majestatum Catholicarum Parentum meorum, & propter legitimam paternam ac maternam, vel illius supplementum, vel ex causâ alimentorum aut dotis ex bonis tam liberis, quàm quæ ad Coronam, regna, status & Dominia spectant, ut mihi meisque non supersit aliqua actio vel regressus contra Majestatem suam illiusve successores, expetendæ aut prætendendæ majoris summae aut pretiosioris & dignioris portionis quàm dicta quingenta millia aureorum efficiant. Volo pariter, ut hæc renunciatio etiam facta intelligatur ratione quorumlibet aliorum jurium aut actionum, quæ mihi ceu filia Majestatum suarum competere aut ad me pertinere possent ex hæreditate aut successione cujusvis juris aut cognationis lineæ rectæ aut transversæ, in capita vel stirpes, quòdque illis simul omnibus & cunctis me ab dico & exuo cujusunque conditionis, naturæ, qualitatis, pretii & ponderis sint, cedens, devolvens & transferens ea in Regem Dominum meum illiusque hæredes & successores universales & singulares in jus illius subeuntes, ita ut de iis pro arbitrio & beneplacito disponere possit, tam per donationem inter vivos, quàm per testamentum & ultimam voluntatem, nullâ superstitie obligatione, ut me hæredem instituat, legato me honoret, aut mei mentionem faciat, in hos namque effectus me extraneam constituo & pro tali haberi & reputari debeo, atque ut tali nullus mihi superesse debet regressus obloquendi aut movendi quamlibet querelam, licet hæreditas à sua Majestate relinquenda opulentissima sit, tantique pretii & momenti, ut ex ipsâ mihi tanquam uni ex illius liberis præsentibus aut futuris major dictis quingentis millibus aureorum summa competere posset, quocunque tandem excessus pertingat. Etiam si verò casus contingeret (quod DEUS prohibeat) ut tempore mortis illius ego filia ejus unica superessem, fratribus

nimirum

nimirum meis aliisque ipsius legitimis descendantibus prædefunctis, quò nullo casu, nulloque emergente successu peti aut prætendi pro me meove nomine aut ex jure mihi competente possit alia major portio legitimæ ex bonis & hæreditate Regis Domini mei, polliceor nullo tempore nullaque ratione sub quo-cunque prætextu me consensuram aut permissuram esse, ut agatur contra hanc meam renuntiationem & abdicationem meorum jurium, actionum aut præten-sionum, unaque renuntio omnibus & quibuslibet remediis ordinariis & extra-ordinariis, quæ suppetunt aut suppetere mihi possent ex jure communi & legi-bus horum regnorum, aut ex speciali privilegio, præsertim restitutioni in in-tegrum ob defectum ætatis, aut læsionem enormem vel enormissimam, aut quòd dos dicatur causa esse hujus contractus, aut propter incertitudinem ejus, cui renuntio, adeò ut nullum dictorum remediorum nullusque recensitorum regressuum mihi suffragetur aut suffragari queat in judicio & contentione juri-dica, neque propter illa ego mei que liberi & hæredes audiri admittive possi-mus, nobisque aditus negetur & præcludatur ea proponendi & deducendi ju-dicialiter aut extrajudicialiter, per viam gravaminis vel recursus, seu implo-rationis aut simplicis querelæ, sed semper & omni tempore observetur & com-pleatur, quod relatis articulis dispositum est, quodque omni tempore custo-ditum, impletum & inviolabiliter observatum iri per hunc actum confirmatio-nis & approbationis promissi & promitto fide meâ & verbo regio, sub hypothe-ca omnium meorum bonorum & reddituum præsentium & futurorum, omnem quoque potestatem concedo consilio suæ Majestatis Catholicæ Dominisque regibus ipsius successoribus & personis, quibus executionem hujus actus injun-xerint, ut istum observari faciant & executioni mandari. Ad majorem validi-tatem juro insuper per sancta Evangelia contenta missali hoc, quod dexterâ meâ contingo, quòd omni tempore & quantum à me dependere poterit, hæc observabo & implebo, neque dicam aut allegabo, me ad ista faciendæ & pro-mittenda inductam, illectam aut persuasam fuisse per respectum aut venera-tionem Regis Domini mei, qui me habuit & adhuc habet sub suâ patriâ pote-estate, declaro potius, quòd sua Majestas ea semper libero meo arbitrio & vo-luntati propriæ reliquerit & quòd eâ liberâ & nullatenus subiectâ ula sim in omni eo quod concernit hunc contractum. Promitto porrò me nun-quam petituram dispensationem seu liberationem hujus juramenti à nostro Sanctissimo Patre & Sanctâ sede Apostolicâ, neque ab illius Nuntio aut Legato à latere, aut aliâ personâ, quæ potestatem aut facultatem habeat illam largiendi, & si eam peti contingeret, me aut alio quovis jubente, vel proprio motu concedi, illâ non utar, aut ex illâ utilitatem capiam, quamvis ad id solum tenderet, ut jure contendere possem non tactâ aut impetitâ virtute & substantiâ dictorum articulorum matrimonialium hu-jusve

jusve mei actus, quo illi confirmantur, etsi quibuslibet amplissimis clausulis derogatoriis hujus juramenti muniretur. In contrarium quoties mihi concederetur talis dispensatio, semel aut sæpius, toties tot alia nova juramenta præstaretur ut semper unum super sit & integrum maneat super & post dictas dispensationes: sub eodem Sacramento etiam declaro & recipio me non edidisse aut edituram esse aliquam protestationem aut contradictionem publicè aut privatim contra hanc meam promissionem & obligationem, ad eam labefactandam ejusve robur imminuendum, & si id facerem etiam jurata, quòd mihi nullatenus suffragari aut quâcunque ratione prodesse possit. Promitto denique & recipio, me statim atque ad Regem Christianissimum accessero, edituram juxta dictos articulos unâ cum Majestâte suâ alium actum similem munitum omnibus clausulis, juramentis & obligationibus necessariis, inferendo & ratum habendo hunc, qui factus est in hac civitate Fontis rapidi, ubi nunc consistit Rex Dominus meus cum suâ Aulâ & Palatio, secundâ die Mensis Junii Anni hujus 1660. præfente Rege Domino nostro. Qui continuando actum recitatum dicit, quòd Majestas sua Catholica suppleat authoritate suâ Regiâ & velit pro suppletis haberi omnes defectus & omissiones facti aut juris, substantiæ aut qualitatis, styli aut consuetudinis, quæ admittæ esse aut dici possent in edendo aut formando hoc actu renuntiationis seu abdicationis legitimarû & futurarum successionum factæ & præstitæ à Serenissima Infante desponsa Regina Franciæ, filia illius Charissima & Dilectissima, quòdque plenâ & absolutâ potestate ut Rex in temporalibus superiorem non agnoscens, renuntiationem istam seu abdicationem confirmet & comprobet, confirmaverit & approbaverit cum abrogatione valiturâ hac vice omnium legum, ordinationum, usuum & consuetudinum, si quæ contrariæ fuerint, quæve impedire possent illius effectum & executionem, mihi in evidentiorum securitatem mandans, ut isthæc Sigillo Regio communirem, testibus ad id vocatis & requisitis Domino Ludovico Mendezio de Haro, Marchione del Carpio, Comite Duce de Olivares, Domino Ramiro Nuñez de Guzman Duce Medinæ Turrium, Domino Gaspare de Haro Marchione de Eliche, Domino Joanne Dominico de Guzman Comite de Monterey, Domino Didaco de Arragon, Duce Terræ novæ, Domino Gillesio Ramone de Moncada Marchione Aytonæ, Domino Petro de Portocarrero Comite Medellinæ, Domino Petro Colon de Portugallia Duce de Veraguas, Domino Antonio de Peralta, Hurtado de Mendoza, Marchione de Mondejar, Domino Alphonso Perez de Guzman Patriarcha Indiarum, Domino Alphonso Perez de Vivero Comite de Fuenfaldagna Consiliario statûs, Domino Joanne de Caravajal & Sandi Consiliario Camerae, Domino Didaco de Tejada Episcopo Pampelunæ, pluribusque aliis Dominis, Nobilibus & Equitibus, qui præsentibus fuerunt.

Ego Rex.

Maria Theresia.

Ego

Ego Dominus Ferdinandus de Fonseca Ruiz de Contreras Marchio Lapillæ, Eques Ordinis S. Jacobi, suæ Majestatis Catholicæ Consiliarius Belli, Indiarum & Camerae Indicæ, Secretarius status & expeditionis universalis, & Notarius in illius Regnis & Dominiis, qui præsens interfui juramento, actui & reliquis supra contentis, ea attestor fidemque facio, quòd dicti Articuli 2. & 4. pactorum connubialium, prout supra descripti reperiuntur, fideliter deprompti sint ex exemplari authentico, quod penes me est, illique collati. In testimonium veritatis ego hisce Sigillo meo firmatis nomen meum subscripsi. Dominus Ferdinandus de Fonseca Ruiz de Contreras.

Exclusionis posterioris verò à regnis & Dominiis eorumq; cessionis instrumentum, quo simul ipsa Maria Theresia velut ex tabella pro tribunali sedens jurata iudex solennissimam sententiam profert, quamcunque contrariâ usurpationem seu molitionem pro illicitâ violentiâ, invalione injustâ, atque contra rationem naturalem & conscientiam adeoque pessimè cœptâ tyrannide habendam, quæ autem isthanc depellere aggrediatur, vim justam, licitam & permissam esse, ei-que promovendæ cunctos Hispaniæ seu Hispanici juris subditos omnem operam commodare debere, hisce puris, simplicibus & à nullâ conditione dotis aut aliâ quâcunq; suspensis verbis conceptum fuit :

Omniūq;
statuum seu
provincia-
rum absq;
ullâ men-
tione dotis
aliâve con-
ditione, ex-
clusaque o-
mni Ponti-
ficiâ vel a-
liâ absolu-
tione seu
restitutio-
ne.

Domna Maria Theresia Infans Hispaniarum & D E I gratiâ futura Regina Franciæ, filia primogenita Serenissimi Excellentissimi ac Potentissimi Principis, Domni Philippi Quarti, eâdem Divinâ favente clementiâ Regis Catholici Hispaniarum, Domini mei, quem DEUS conservet & felicissimè prosperet, & Serenissimæ, Excellentissimæ atque Potentissimæ Principis Domnæ Isabellæ Reginæ Catholicæ, Matris & Dominae meæ gloriosæ memoriæ, quæ in cœlis agit, per expositionem & publicationem Instrumenti hujus, actusque approbationis, confirmationis ac ratihabitionis, & quæ ulterius illo continentur, quò eorum perpetua memoria vigeat, notum & manifestum facio omnibus Regibus, Principibus, Potentatibus, Rebus publicis, Communitatibus & hominibus privatis, qui sunt aut secuturis temporibus erunt, cum Serenissimus, Excellentissimus ac Potentissimus Princeps Ludovicus Decimus quartus Rex Franciæ Christianissimus, Consobrinus meus, Ipsiusque nomine & mandato speciali Marescallus Dux Grammontius expetisset à Rege Catholico Domino meo sponsalia mea & matrimonium cum dicto Rege Christianissimo, suaque Majestas Catholica justè æstimans desiderium istud & propositionem, debitè etiam attendens decorem, æqualitatem & utilitatem publicam huic ma-

trimonio connexam illud concessisset eique assensa esset, salvâ, quæ præcedere debeat, dispensatione Sanctitatis suæ ob cognationem & consanguinitatem, quæ mihi cum Rege Christianissimo meo cognato intercedit, deinceps post concessionem & assensionem hanc, autoritate & jussu speciali duarum Majestatum Catholicæ & Christianissimæ conclusum & signatum esse nostrum tractatum matrimoniale septimo Novembris Anni præteriti 1659. in Insula dictâ Phasiano- rum sita in flumine Bidassoa provincie Guipuscoe in confinio istorum Regno- rum cum Regno Franciæ illiusque tractatûs Articulis 5. & 6. præviâ perpen- sione ac maturâ deliberatione, communi consensu eademque voluntate ceu maxi- mè conveniens decretum esse & statutum, ut ego liberique & descendentes, quos DEUS mihi ex hoc matrimonio largiturus esset, simus & maneamus in- habiles, incapaces, & omnimodò absoluteque exclusi à jure & spe succedendi in aliquo Regnorum, statuum & Dominiorum, quibus nunc constat Corona hæc & Monarchia Hispaniæ, quæque illis sive à sua Majestate Catholicâ, sive post illius longam & felicem vitam à succedentibus illi regibus aggregabuntur. Quamvis verò pactio isthæc conventionalis inita fuerit inter Principes & Reges supremos, qui in temporalibus superiorem non agnoscunt, ad promovendam causam publicam utriusque Regni juxta desiderium & vota communia subje- ctorum, vasallorum & indigenarum, qui volunt, ut eadem vim habeat & vi- gorem legis & sanctionis pragmaticæ, & tanquam talis recipiatur & observe- tur, indeque consequens sit, ad illius firmitatem ullâ aliâ solennitate opus non esse; placuit nihilominus Majestatibus suis, ut si approbatio mea aliquâ ratione utilis esse posset, illam etiam edere haberem statim ac contingeret, promissum matrimonium celebrari & contrahi per verba præsentia, atque approbatio ist- hæc muniretur omnibus clausulis & solennitatibus necessariis, prout stipulatum & declaratum est per instrumentum decem Articulos complexum, ex cujus ex- emplari authentico deprompti Articuli 5. & 6. tenoris sunt sequentis.

Videantur supra pag. 16. & sequentibus.

Cùmque post tractatum supra relatum Pater noster sanctissimus Alexan- der VII. dispensaverit ratione graduum cognationis, quæ inter dictum Re- gem Christianissimum & me intercedit, approbaverit etiam autoritate suâ & Apostolicâ benedictione nostrum tractatum matrimoniale illiusque Arti- culos, atque casus tempusque extiterit celebrandi & complendi DEO fortunante Matrimonium ad illius, ut sperare fas est, gloriam ac honorem, exaltatio- nemque sanctæ fidei & tranquillitatem Reipublicæ Christianæ; adeoque etiam Casus & tempus advenerit implendi ante meum matrimonium, quatenus me concernunt, contenta Articulis 5. & 6. insertis huic instrumento, maximè cum ætatem jam agam majorem viginti annis, DEUSque pro suâ benignitate me dotaverit judicio & capacitate intelligendi & comprehendendi substantiam & esse-

effectum dictorum Articulorum, quorum probè gnara sum, ijs nempe sæpe consideratis perspectâque illorum decentiâ spatio sex Mensium, qui effluerunt ab illorum conventionem & publicatione, sufficiat quin etiam ad illorum justificationem & ut illis à me debitè satisfiat, scire quòd à Rege Domino meo examinati & conventi fuerint, qui optat & promovet vota mea, meamque utilitatem tanto cum affectu & sollicitudine, simul animum intendens egregio publico & communi Regnorum à DEO ipsi commissorum, quorum æquè ac Coronæ Franciæ interest, ne amplitudo ac Majestas, quam cum tantâ felicitate & Regum suorum Catholicorum & Christianissimorum gloria in se conservant post tot annorum curriculum, diminuatur aut concidat, uti necessario imminuenda foret & collapsura, si per matrimonium hocce illiusve causa unirentur & conjungerentur in aliquo liberorum & descendendum, qui eventus allaturus esset subditis & vasallis mœrorem & afflictionem, quam quivis considerare queat & ex quâ metui debent resultatura damna & incommoda, quæ futura facilius prævideri quàm enata corrigi possint, quæquè adeò remediis ne eveniant, præveniri æquum fuerit, ne matrimonium hoc causa sit effectuum adversantium spei ex eodem conceptæ, præterquam quod per istud exemplum illiusque imitatione expeditiora reddentur conjugia reciproca inter meos Regisquæ Domini mei liberos, quod ipsum me præcipuè voluptate afficit & consolatur, ceu medium & ratio vinculum sanguinis & consanguinitatis sæpius stringendi & renovandi fortiusque solidandi ac firmandi fœdera & amicitiam mutuam, quæ tam felicibus auspiciis nexa & contracta sunt inter ambo hæc regna atque in posterum ad Divinam gloriam inter illa illorumque Reges Catholicos & Christianissimos continuabuntur & gloriosè permanebunt: quod cum publico bono cedat, etiam ut tale meritò præponderare debet utilitati meæ liberorumque & descendendum meorum particulari, in præsentis statu haud magni æstimandæ utpotè remotissimæ, prout cuivis cognoscere est. Accedit majori meæ satisfactioni renuntiationisque hujus & actus ampliori justificationi, quòd exemplum sequar renuntiationis propter & ante matrimonium peractæ à Serenissima, Excellentissima & Potentissima Principe Domnâ Annâ Hispaniarum Infante, hodierna Regina Franciæ Christianissima, Amita & Domina mea amatissima & plurimum colenda: Quodque præter considerationes & causas publicas supra recensitas illamque conservandæ & firmandæ pacis inter ambas coronas (quæ etiam concurrunt & allegantur in dicto tractatu & renuntiatione) pro præsentis rerum conditione locum similiter habuerit & considerata fuerit velut princeps maximaque causa publica renuntiationis conventæ in tractatu meo matrimoniali, quòd pactio matrimonii mei notoriè esset medium & causa præcipua pacis, quâ bellum finiretur, quod per viginti quinque annos non solum ambas inter coronas Catholicam & Christianissimam gestum fuerat, sed

etiam fœderibus aliisque modis maximas Christiani orbis potentias involve-
 rat, procurandique boni universalis & quod pro religione Catholica faciat &
 ad illam pertineat, summi, quorum immenso detrimento bellum cesserat, nec
 aliter remedium afferri poterat, quàm per pacem per & ob matrimonium i-
 stud initam, in hoc verò nunquam condescensum aut à Rege Domino consen-
 sum fuisset absque renuntiatione conventâ, prout consideratum fuit Articulo
 1. pactionis connubialis, & Articulo 33. pacis inter ambas coronas initæ, quæ
 propter hanc considerationem repetit tractatum particularem factum super
 conditionibus mei matrimonii, qui tractatus uterque eodem die subscriptus
 & signatus fuit, expressâ in dicto Articulo 33. declaratione, quòd conventio
 matrimonialis licet separata eandem cum tractatu pacis virtutem & vim habe-
 re debeat, cum sit præcipua ejus pars securitatisque & durationis nobilissima
 arrha. Ideoque proprio motu liberâque & spontaneâ ac plenâ voluntate, at-
 que certò sciens & intelligens actûs quem facio, & quid operetur & operari
 queat consensus meus, approbo, confirmo & ratum habeo ratione & formâ,
 quâ optimè possim & debeo dictam conventionem secundum modum & teno-
 rem amplius expressum dicto Articulo quinto, & si necessarium visum fuerit &
 conveniens, facultatem concedo sufficientem & illimitatam Regi Domino meo
 & Regi Christianissimo, ut denuò id decernere & mutuâ conventionem firmare
 rursum queant. Virtute etiam & in implementum dicti articuli me declaro &
 teneo exclusam & semotam, meosque liberos & descendentes ex hoc matri-
 monio inhabiles & exclusos absolute & illimitate absque differentiâ aut distin-
 ctione personarum, graduum, sexûs & temporis ab omni successione jureque
 & spe succedendi in regna, status, provincias, Dominia & loca hujus Coro-
 næ Hispanicæ dicto Articulo enunciata & declarata, volens & consentiens pro
 me & dictis meis descendentes, ut jam nunc sicut tunc cessa & translata re-
 putentur in illum, qui gradu proximus reperietur (quandoquidem ego & illi
 exclusi, inhabiles & incapaces sumus) & immediatus Regi, per & propter
 cujus mortem vacabit constituique & deferri debeat successio dictorum Re-
 gnorum, ut ea obtineat & possideat, ceu legitimus & verus possessor, perinde
 ac si ego & descendentes mei nati non fuissetus aut luce non frueremur, nam
 pro talibus haberi & censi debemus, adeò ut nec in meâ nec in illorum personâ
 considerari aut attendi possit repræsentatio activa aut passiva, principium aut
 continuatio lineæ effectivæ aut contentivæ, substantiæ, sanguinis aut qualitatis,
 nec supputari gradus juxta descendendi rationem sive à Rege Domino meo, sive
 à gloriosis Regibus illius decessoribus, nec ullâ aliâ ratione subintrari in successio-
 nis ordinem aut occupari gradus proximitatis & excludi persona, quæ reperie-
 tur, uti dictum est, gradu propinqua. Promitto quoque fideque & verbo Regio
 recipio in omnibus, quæ à me meisque liberis & descendentes dependent,
 semper

semper & omni tempore curatum iri, ut observatio & impletio dicti Articuli & hujus mei actus, quo illum approbo & confirmo, inviolata permaneat, nec permittatur aut assensus præbeatur, ut illi contraveniatur, directè aut indirectè, in toto aut parte, me abdicans & cedens omnibus & singulis remediis, notis aut incognitis, ordinariis & extraordinariis, quæ competere possent jure comuni aut privilegio speciali, mihi aut dictis meis liberis & descendantibus, eo fine ut aliquid proferre, dicere aut allegare possimus, contra id, quod superius constitutum est, omnibus siquidem renuntio, speciatim restitutioni in integrum ob ignorantiam seu inconsiderantiam minoris meæ ætatis, aut læsionem evidentem, enormem vel enormissimam, quæ prætendi posset intervenisse in abdicatione & renuntiatione juris succedendi ullo tempore tot & tam vastis regnis, statibus & dominiis, voloque ut nullum dictorum remediorum, nec aliud ullum cujuscunque nominis, characteris, ponderis & qualitatis nobis proficiat aut prodesse possit in judicio aut extra illud, sique ea in judicium deducamus, aut deducere satagamus, ut nobis omnis audientia negetur & præcludatur: si facto & sub colore aliquo malè prætenso, justitiæ diffili (quandoquidem semper agnoscere & fateri debemus, quòd nulla nobis in successione dictorum Regnorum suffragetur) vi armorum ea occupare velimus bellum gerendo aut movendo offensivum, ut illud jam nunc uti tunc habeatur, judicetur & declaretur illicitum, injustum & malè cœptum, simulque adeò violentia, invasio & usurpatio tyrannica, suscitata contra rationem & conscientiam, & in contrarium ut judicetur & nominetur vis justa, licita & permessa illa, quam inferri aut moveri contigerit per illum, qui succedere habet, me meisque liberis & descendantibus exclusis, quem omnes subditi & incolæ recipere debebunt eique uti Regi illorum & Domino legitimo obedire atque Sacramentum & fidelitatem jurare reque ipsâ fervire. Ad actum hunc edendum affirmo & profiteor me non inductam aut persuasam respectu reverentiali, quem debeo & exhibeo Regi Domino meo, uti Principi tam potenti & tanquam patri, qui me tantoperè diligit, quemque vicissim diligo, quique me habet & habuit sub patriâ potestate, quoniam revera in omnibus, quæ peraguntur & peracta sunt in concludendo & ad affectum deducendo matrimonio hoc, inque stabiliendo Articulo exclusionis meæ meorumque descendantium, omni libertate gavisa sum, quam desiderare aut optare potuerim, dicendi & declarandi meam voluntatem, absque ullo ab ipso aut quâcunque aliâ persona mihi injecto metu, aut ingestis minis, ut ad aliquid faciendum invita permoverer aut cogerer. Ad majorem validitatem & securitatem dictorum & à me promissorum, juro solenniter per & super sancta Evangelia contenta in Missali hoc, quod impositâ manu dextrâ tango, quod illa observabo, custodiam, & implebo in omnibus & per omnia, quodque nullam dispensationem hujus juramenti petam à nostro sanctissimo

Patre,

Patre, nec à sancta sede Apostolicâ, aut ab ipsius legato, ullâve dignitate, quæ illam concedendi potestatem haberet, & si mihi concederetur, me ullave universitate aut personâ particulari petente, aut motu proprio, licet ad eum finem solum, ut iudicium adire possem illâsâ substantiâ dictorum remediorum, & integrâ validitate hujus actûs & tractatus, quem per hunc approbo, illam non recipiam, nec illâ utar, quin contra, quoties talis dispensatio juramenti mihi concederetur, aliud nunc facio juramentum post dispensationem rursus valiturum, ita ut semper sit & maneat juramentum post & super omnes dispensationes, quæ mihi concedi valeant aut poterunt. Sub eodem juramento dico & promitto, me non fecisse aut facturam esse ullam protestationem aut contradictionem palam aut clam, quæ impedire aut imminuere valeat vim contentorum in hoc actu, & si fecero, etiam jurata, illam non valituram nec ullum robur habituram aut effectum sortituram esse. Supplico pariter Sanctitati suæ, cum matrimonium hoc initum illiusque tractatus conventus & conclusus fuerit sanctâ & Apostolicâ ipsius approbatione accedente, effectui etiam mandari & celebrari Sanctitate suâ benedicente debeat, ut auctoritate Apostolicæ suæ confirmationis vim quoque seu robur augere dignetur vinculi & religionis hujus mei Sacramenti. Promitto porro & memet obligeo secundum tenorem & in implementum supradicti Articuli 6. statim atque pervenero in locum, ubi Rex Christianissimus me recepturus est, facturam me & fieri curaturam auctore ac interventore Rege Christianissimo & unâ cum illo aliud simile instrumentum omnibus clausulis, juramentis & conditionibus necessariis seu utilibus munitum, quo confirmetur & ratum habeatur istud ipsum quod factum & expeditum est in urbe hâc Fontis Rapidi, ubi nunc agit Rex Catholicus Dominus meus cum illius aulâ & palatio secundâ die Mensis Junii Anno supra Millesimum Sexcentissimum Sexagesimo, præsentem Rege Domino nostro.

Ad majorem solennitatem, auctoritatem & validitatem actûs hujus Majestas sua Catholica in implementum Articulorum 5. & 6. supra insertorum dixit, quòd quatenus concernant causam publicam & commune bonum suorum Regnorum, subditorum & vasallorum confirmet & confirmaverit actum hunc, juxta continentiam & formam, quâ fecit & expediri jussit Serenissima Infans Domina Maria Theresia Regina desponsa & futura Franciæ, charissima illius & amatissima filia: quòdque proprio motu, certâ scientiâ, plenâ & absolutâ potestate ceu Rex & Dominus, qui in temporalibus superiorem non habet, suppleat auctoritate suâ Regiâ & velit pro suppletis haberi omnes defectus seu omissiones facti aut juris, substantiæ aut qualitatis, styli aut consuetudinis, quæ in hoc actu contingere potuerint: quòd inprimis & speciatim confirmet & approbet dictum Articulum 5. Regiarumque suarum Majestatum Catholicæ & Christianissimæ contentam illo conventionem, quòdque velit & jubeat, ut ro-

bur & vigorem habeat legis & sanctionis pragmaticæ, & ut talis recipiatur, custodiatur, observetur & executioni mandetur in omnibus suis Regnis, statibus & Dominiis, non attentis legibus, ordinationibus, usibus & consuetudinibus quæ fuerint aut esse possint contrariæ, quibus deroget & hæc vice pro abrogatis haberi velit, quamvis ejusmodi sint & talis qualitatæ, ut ad illarum derogationem expressa magis & specialior mentio requireretur aut necessaria esset: jussit denique Sigillo suo Regio hæc muniri inque consilio suo Camerae aliisque juxta morem consuetum regeri atque publicari. Horum omnium testes fuerunt ad id vocati & requisiti Domnus Ludovicus Mendez de Haro Comes Dux de Olivarez, Domnus Ramirus Nuñez de Guzman, Dux Medinæ Turrium, Domnus Casparus de Haro, Marchio de Eliche, Domnus Joannes Dominicus de Guzman, Comes Montis Regii, Domnus Didacus ab Arragoniâ, Dux Terræ novæ, Domnus Gilles Ramon de Moncada, Marchio Aytonæ, Domnus Petrus Porto-Carero, Comes Medellinæ, Domnus Petrus Colon de Portugallia, Dux de Veraguas, Domnus Antonius de Peralta, Hurtado de Mendoza, Marchio de Mondejar, Domnus Alphonsus Perezus de Vivero, Comes de Fuenfaldagna, Consiliarius status, Domnus Joannes de Caravajal & Sandi Consiliarius Camerae, Domnus Didacus de Tejada Episcopus Pampelunæ, pluresque alii proceres, Equites, Nobiles & Domestici suæ Majestatis, qui præsentés fuerunt.

Ego Rex.

Maria Theresia.

Ego Domnus Ferdinandus Fonseca Ruiz de Contreras, Marchio Lapillæ, Eques Ordinis sancti Jacobi, Consiliarius Bellicus, Indiarum & Camerae Indiæ, Secretarius statûs atque expeditionis universalis & Notarius in illius Regnis & Dominiis, qui præsens interfui juramento, actui, & reliquis supra recitatis, de illis fidem facio, testorque quod dicti Articuli supra inserti descripti sint fideliter & collati cum instrumento authentico, quod penes me est. In testimonium veritatis hisce manu meâ subscriptis sigillum meum apposui.

Domnus Ferdinandus de Fonseca Ruiz de Contreras.

Additum fuit ulterius vinculum per pacem Pyreneam, cujus Articulo 33. teste, non solum præcipua & nobilissima pars facta, sed etiam validissimum durationis fundamentum habita fuit tota, quanta est, conventio matrimonialis ejusque observatio, non aliter ac si nulla ommissa vocula in ipsis pacis tabulis expressa fuisset. Ut adeo cuncta, quæ ad firmandam pacem ab utroque Rege & in utriusque regnis adhibita fuerant adminicula seu fulcra conventioni quoque matrimoniali novum imminuisse robur eamque vel maximè sustentasse & suffulxisse censeri debeant: ipsa etiam abdicatio, cessio & translatio juris cujuscunque pactis con-

VII. Pace
Pyrenææ.

nubi-

nubialibus & formulis renuntiationum contenta per pacem hanc facta seu repetita intelligatur, & per consequens hic pariter locum habeant, quæ superius de vi pacis ex naturali & gentium jure attulimus. Totum proinde Articulum unâ cum clausulâ finali huc transcribere hand grave erit:

Artic. 33.

QUO pax ista, fraternitas & bona amicitia juxta votum firmior, durabilior & indissolubilior maneat, conventum & stabilitum fuit nomine dictorum Dominorum Regum, ut sua Majestas Christianissima uxorem ducat Infantem Domnam Mariam Theresam filiam majorem suæ Majestatis Catholicæ, in quem finem dicti Ministri Comes Dux de Olivarez & Cardinalis Dux Mazarrinus vi mandati specialis, quo muniti sunt, inierunt eodem die, qui & huic tractatui subnotatus est, alium tractatum particularem super conditionibus dicti matrimonii & tempore celebrationis, prout illic expressum est, qui quidem tractatus, etsi separatus à præsentis tractatu pacis sit, ejusdem nihilominus cum hoc roboris & vigoris est tanquam ejusdem pars principalior illiusque securitatis & durationis pretiosissima arrha.

Clausula finalis ex Instrumento Gallico petita.

ET in certiore securitatem tractatûs hujus pacis, omniumque in eo contentorum capitum & Articulorum, publicabitur, acceptabitur & regeretur idem in Curiâ Senatûs Parisiensis aliisque Regni Franciæ, sicut similiter publicabitur, acceptabitur & regeretur tam in Consilio majori aliisque Consiliis, & Camerâ rationum dicti Domini Regis Catholici Belgicis, quàm in aliis consiliis Coronarum Castellæ & Aragoniæ eâ prorsus formâ quæ in tractatu Verviniensi Anni 1598. continetur, ejusque rei documenta mutuò tradentur intra tres Menses à publicatione hujus tractatûs numerandos.

Quæ capita & Articuli supra expositi unâ cum omnibus iis quæ singulis continentur, tractati, conventi, admissi & stipulati fuerunt inter supradictos Plenipotentiarios dictorum Dominorum Regum Christianissimorum & Catholicorum nomine Majestatum suarum: qui Plenipotentarii virtute mandatorum, quorum apographa huic tractatui subnectentur, promiserunt & promittunt, sub obligatione omnium & singulorum bonorum & statuum, præsentium & futurorum, Regum Dominorum suorum, eos à Majestatibus suis inviolabiliter observatum & impletum, pureque & simpliciter absque ullâ adjectione aut immutatione rati habitum literasque rati habitationis authenticas & signatas, quibus hic tractatus verbotenus insertus sit, intra 30. dies à subscriptione hujus tractatûs computandos mutuò exhibitum iri. Præterea promiserunt

serunt & promittunt dicti Plenipotentiarii nominibus expressis Regem Christianissimum post commutatas rati habitationum formulas, quàm citissimè id fieri potuerit, præsente aut præsentibus personâ vel personis à Domino Rege Catholico deputandis juraturum tactis Cruce, sanctisque Evangeliiis, canone Missæ, & sub honore suo, quòd observaturus & impleturus sit plenè, reapse & bonâ fide omnia contenta articulis hujus tractatûs. Idem quoque fiet quamprimùm id fieri poterit à Domino Rege Catholico, præsente vel præsentibus personâ vel personis, quas dictus Dominus Rex Christianissimus deputare voluerit. In quarum rerum testimonium dicti Plenipotentiarii huic tractatui nomina sua subscripserunt, sigillaque sua apponi fecerunt in Insula à Phasianis appellata 7. Novembris 1659. Cardinalis Mazarini. Dominus Ludovicus Mendez de Haro.

Sufficere quidem poterat ad firmandam etiam Ordinum Hispanicorum assensu Maria Theresia renuntiationem, quòd Pax Pyrenæa ac conventio matrimonialis tot magnatibus aliisque præsentibus confecta publiceque denuntiata & in acta Consiliorum relata fuerint: adhibita nihilominus in Comitibus Regni Anno 1662. & deinceps habitis ad id ampliùs & evidentius præstandum ea quoque specialior & expressior solennitas est, quam supra recitavimus, cum de renuntiatione Anna ageremus, quamque adeo evitanda nimia prolixitatis ergò nunc rursus ingerere super-
sedemus, digitum illuc intendisse contenti.

VIII. Non unâ Ordinum Hispanicorum approbatione.

Tempus est, ut de ipsiusmet Regis Christianissimi consensione & rati habitatione agamus, quas non defuisse jam innuimus, tametsi ad solidandos immunis adhuc ab ejus nexu Infantis Theresie actus planè necessarii non fuerint. Potuit namque ante connubium initum ea sola communi naturæ & gentium jure ad id se adstringere idque liberè agere, quod succedente connubio in Domus paternæ commodum patriæque securitatem & decus cessurum esse, atque alias ante se filias Hispanicas familie Gallicæ innectendas, probantibus & laudantibus utriusque regni Dicasteriis & populo universo, exteris etiam principibus congratulantibus fecisse, olim quoque à majoribus suis desideratum fuisse & alibi passim frequentari cognorat. Regis Christianissimi assensum itaque, quod attinet, mirari satis non possumus incogitantiam vel veriùs impudentiam scriptorum Gallicorum, qui prodere sustinuerunt, absque mandato adstipulatum Cardinalem Mazarinum renuntiationi atque exclusioni esse: Neque enim ad res tanti momenti, quæ mandatum speciale requirant, generale, quod habuerat mandatum, utut facultate illimitatâ & suppletoriâ clausulâ, si quid minus expressum esset, aliisque instru-

IX. Regisque Christianissimi consensu.

etissimum suffecisse. Ipsa enimverò conventio matrimonialis ostendit, quicquid eâ continetur vi mandatorum utriusq³ legati actum esse, & Rex Christianissimus eandem conventionem, adeoq³ etiam ipsissima, quæ Speciali æ- id ajunt, verba ratihabitioni suæ solenni inseruit. De particulari nunc que. loquimur ratihabitione pactorum connubialium, cujus initium & finis est hujusmodi:

Ludovicus DEI Gratiâ Rex Franciæ & Navarræ
omnibus præsentibus has literas visuris salutem.

Cum conclusa, perfecta & signata fuerit conventio matrimonialis inter Nos & Serenissimam Hispaniæ Infantem, Domnam Mariam Theresam, filiam primogenitam Charissimi & amatissimi Fratris & Avunculi nostri Regis Hispaniarum, Domni Philippi Quarti, per Charissimum & dilectissimum Cognatum nostrum Cardinalem Mazarini nostrâ vice: & Dominum Dominum Ludovicum Mendezium de Haro verbis dicti Regis Hispaniæ, 7. die Novembris in Insulâ à Phasianis vocabulum sortita sitaque in flumine Bidassoa in confiniis utriusque Regni Franciæ & Hispaniæ, virtute mandatorum & commissionum ipsis injunctarum: inque ejus tractatûs ultimo articulo Cognatus noster Cardinalis Mazarini nostro nomine promiserit & receperit exhibitum in nostras ratihabitionum literas, formâ & ratione solitâ intra 30. dies cum derogatione quarumcunque legum, consuetudinum & dispositionum contrariarum dicto tractatui, qui tenoris est sequentis:

In nomine Sanctissimæ Trinitatis &c. &c.

Vid. suprâ §. Concors planè &c. &c. Post insertum totum tractatum matrimonialem descriptaq³ mandata Regum Christianissimi & Catholici, pergit Ludovicus XIV.

Nos consilio Reginae honoratissimæ Dominae & Matris nostræ, nostri Charissimi & amatissimi fratris unici Ducis Andegavenfis, plurimorumque Principum, Ducum, Parium & Officialium Coronæ nostræ, aliorum etiam magnatum & notabilium personarum senatûs nostri, post auditam recitationem omnium verborum hujus tractatûs, illum in omnibus & singulis punctis & articulis gratum & ratum habuimus atque approbavimus, gratum & ratum habemus ac approbamus per præsentibus manu nostrâ subscriptas, promittentes bonâ fide & verbo Regio, nos illum impleturos, custodiriq³ & inviolabiliter servari curaturos esse, absque ullâ cujuscunque generis infractione aut contraventione, directâ aut indirectâ, abrogatis eum in finem, uti abrogamus, omnibus legibus, consuetudinibus & dispositionibus contrariis. Nam ita nobis placet. In quorum testimonium sigillum nostrum præsentibus apponi fecimus

cimus, quæ datæ sunt Tholosæ vigesimâ quartâ die Novembris Anno gratiæ Milleſimo ſexcentefimo quinquageſimo nono, Regniq̃ue noſtri Decimo ſeptimo. Ludovicus. Et inferius per Regem. De Lomenie.

I*ta quoque ratihabita fuit conventio hæc matrimonialis in omnibus punctis & Capitulis à Rege Catholico pro ſe ſuiſq̃, ſucceſſoribus, regnis ac ſtatibus, ſublatis ſeu abolitis omnibus legibus conſuetudinibusq̃, ſeu rebus contrariis. Madriti 10. Decembris 1659.*

A*Liâ adhuc vice aliâq̃, ratione non ſuperficiariâ pacta iſta ratihabita à Rege Chriſtianiffimo fuiſſe quivis haud difficulter colliget, cum paulò ante dixerimus, illa in Pacis Pyrenææ tabulas relata inſigniorẽ ejusdem partem conſtituiſſe, atq̃, proin non poſſe non ratihabita eodem planè modo eſſe, quo ipſa pax ratihabita fuit. Factum autem id eſt tenore ſequenti :*

Ac ratihabitione Pacis Pyrenææ.

Ludovicus DEI gratiâ Rex Franciæ & Navarræ omnibus præſentes literas viſuris ſalutem. Cum virtute mandatorum à nobis & Sereniſſimo, Excellentiffimo atque Potentiſſimo Rege Catholico Hiſpaniarum noſtro chariſſimo & amatiſſimo, bono fratre & Avunculo, noſtro chariſſimo & amatiſſimo cognato Cardinali Mazarini & Domino Domino Ludovico Mendez de Haro & Guſman datorum, iidem in Inſulâ à Phafianis dicta & in amne Bidafſſoa in confiniis utriusque Regni juxta montes Pyrenæos ſita ſeptimâ die præſentis Menſis Novembris concluſerint, definierint & ſignârint tractatum pacis & reconciliationis tenore ſequenti : (ſequitur pax Pyrenæa) Nos gratum habentes tractatum ſupradictum in omnibus & ſingulis capitibus & articulis eo contentis, eosdem tam pro nobis quàm pro noſtris hæredibus, ſucceſſoribus, Regnis, provinciis, terris, dominiis & ſubditis acceptavimus, approbavimus, ratos habuimus & confirmamus, acceptamus, approbamus, ratos habemus & confirmamus, promittentes fide verboque Regio & ſub obligatione atque hypotheca omnium & ſingulorum noſtrorum bonorum, præſentium & futurorum, nos omnia cuſtodituros, obſervaturos & completuros eſſe, abſque ullâ infractiõne aut contraventione directâ aut indirectâ, cujuſcunque generis aut conditionis ea eſſe poſſit. In cujus rei teſtimonium præſentibus nomen noſtrum ſubſcripſimus ac ſigillum noſtrum apponi fecimus. Datum Tholoſæ 24. Novembris Anno gratiæ 1659. Regniq̃ue noſtri decimo ſeptimo.

H*is ante matrimonii conſummationem perfectis acceſſit religio jurisjurandi pacis tabulis utriq̃, Regi injuncti & à Rege Chriſtianiffimo non minùs ac Rege Catholico præſtiti, eâ ſolennitate, quâ inter Reges ſeu Chriſtianos, homines deniq̃, fingi aut excogitari major non pot-eſt, quam tamen, cum & in ſimilibus olim caſibus obſervari conſueve-*

Ejuſque juratâ confirmatione.

rit & jamdudum innotuerit, hic particulatim referre supervacaneum fuerit.

Quæ ad validitatem plus satis sufficiunt, ommissa licet à Galliâ fuerit debita post matrimonium celebratum iteratio.

Conventum equidem per articulos pactorum connubialium superius recitatos insuper fuerat, ut ista etiam tempore celebrandarum nuptiarum cum à Rege Christianissimo tum ab Infante Maria Theresia speciatim denuò rata haberentur juramentis confirmarentur & actis Senatus Parisiensis infererentur. Nec diffitemur, ultrò potius cum Rege Philippo Quarto jam pœnè moribundo atque in aeterna defixo incusamus, & ad sequentium elucidationem legentium vel audientium memoria commendamus, nihil horum, quæ bis terve promiserant, vel à Rege Christianissimo vel illius conjuge præstitum esse. Id verò simul affirmamus, non idcirco quicquam vigori pactiōis, renuntiationis, exclusionis decedere, non tantum quia propriâ negligentia aut perfidia nemo ab obligatione exsolvitur, sed etiam quia in primâ à Rege Christianissimo ratihabita conventionē expressè provisum fuit, ne talis ommissio, si contigisset, detrimenti quid pactis afferret, sed illâ non obstante omnia perinde valerent, ac subsisterent, & ad istum finem per ipsam publicationem pacis præstita reputari debeant. Ista verò quò altius in animos omnium descendant, non abs re erit ipsamet Regis Philippi verba referre, quæ non seminecis lingua sed inter Calites jam agens omnisq; simulationis & fictionis expers mens profudit hoc tenore :

Per aliam clausulam dictæ capitulationis obtuli pro dote dictæ Infanti meæ filiæ quingenta millia coronatorum solis, inclusis seu comprehensis legitimis, paternâ & maternâ, & aliis quibuscunque juribus, idque factum est sub pacto & conditione approbandi & ratam habendi unâ cum Rege Christianissimo statim atque illius nuptiæ celebrarentur, dictam renuntiationem cum jure jurando ac clausulis necessariis, & ut acceptaretur à Parlamento Parisiensi formâ & vigore solitis, documentaque mihi aut meo successorī transmitterentur; id verò hæctenus à Rege Christianissimo & dictâ Infante meâ filiâ impletum non est, quare liber fui & sum ab obligatione solvendæ dotis, quam obtuli. Quia tamen spero Regem Christianissimum & filiam id præstituros esse, prout justitiâ & conscientia dictante tenentur, cum certum sit, me nunquam, nisi sub conditionibus relatis in dictum matrimonium consensurum fuisse; Mando & volo, quantumvis Rex Christianissimus & mea filia non satisfecerint suis partibus, ut dos solvatur, quam promisi, firmis & validis manentibus, prout manere debent, omnibus & singulis conditionibus in capitulatione expressis, quoniam ita expedit propter majorem exaltationem religionis nostræ Catholicæ, pacemque ac tranquillitatem inter utramque coronam.

Ablatū his
 Infantibus
 earumque
 soboli Gal-
 licæ succe-
 dendi jus
 accrevit so-
 roribus to-
 tiq̃ adeo
 Austriacæ
 Domui in-
 de oriūdæ,
 Juxta tabu-
 las matrim.
 Ferdin. III.
 & Infantis
 Mariæ, ex
 quibus nat.
 est Leopoldus Imper.

Contuiti adductorum hætenus ad probandam omnis Gallici sangui-
 nis exclusionem ab universâ Hispanicâ successionē documentorum
 molem, quæ sub manu nobis non animadvertentibus jam penè in im-
 mensum excrevit, à pluribus exponendis deinceps libenter abstenturi
 essemus, nisi ea superessent, quæ & quoddam velut summarium comple-
 untur præcedentium statutorum, illaq̃ irrefragabiliter interpretantur,
 & disertis verbis immutabile Austriacæ Domus jus in clarissimâ luce
 constituent. Primum depromptum est ex conventionē Dotali Impera-
 torem Ferdinandum Secundum inter & Regem Philippum Tertium pro
 Ferdinando Tertio Hungariæ tum adhuc & Bohemiæ Rege & Infante
 Maria, felicissimis Leopoldi Imperatoris parentibus Anno 1628. inita &
 sic habet :

Et quia Serenissima Regina Franciæ Domna Anna Hispaniarum Infans
 virtute pactorum dotalium renuntiationisque factæ cum consensu & permissio-
 ne Serenissimi & Christianissimi Principis Ludovici XIII. Franciæ Regis ipsius
 mariti ita exclusa est & manet ab omni jure successionis, ut omnes illius liberi
 ex illa nascituri tam mares quàm fœminæ omnesque descendentes, tam primo
 quàm secundo, tertio & quarto genitus, atque adeo in infinitum cujuscunque
 gradus fuerint perpetuis temporibus futuris, sub quolibet titulo aut causâ non
 possint nec debeant succedere in ullo regno, statu, provincia, dominio vel
 loco Serenissimi Regis Catholici ipsiusque hæredum & successorum legitimo-
 rum tam intra regna Hispaniæ quàm extra illam in reliquis provinciis & omni-
 bus regnis, siue præsentibus, siue iis, quæ venturis temporibus ipse Serenif-
 simus Rex Catholicus ipsiusque successores tenuerint, possederint quæque ad
 eos pertinuerint; ideo dicta Serenissima Infans Domna Maria sibi reservat jus
 suum competens unâ & junctim cum jure, quod ipsi accrevit per commemo-
 ratam renuntiationem factam ab ipsius sorore Regina Franciæ, approbante
 istud, illudque confirmante per pactum expressum (quod robur & vigorem
 legis intemeratæ & inviolabilis & stabilis obtinere debet) ipso Serenissimo
 Rege Catholico pro se & omnibus suis hæredibus & successoribus, salvo ta-
 men jure, quod illi competit & reservatum est in dictâ hæreditariâ successionē
 & hæreditate, duobus existentibus casibus exceptis per allegata pacta dotalia
 matrimonii celebrati inter dictos Serenissimos Regem & Reginam Franciæ,
 anno nimirum si dicta Serenissima Regina Franciæ Regi Christianissimo mari-
 to

to suo supervixerit eamque viduam nullâ superstitute prole in Hispaniam reverti contigerit, altero verò si ad augmentum & conservationem boni publici & ob alias justas causas & considerationes voluntate & consensu Serenissimi Regis Catholici ipsius fratris illiusque successorum secundâ vice nupserit.

Quæ omnes & singulæ res tractatæ & conclusæ fuerunt inter superius dictos Serenissimos & Potentissimos Principes & Dominos, Dominum Ferdinandum II. Romanorum Imperatorem & Dominum Dominum Philippum IV. Catholicum Hispaniarum Regem tam suo nomine, quàm loco & verbis dictorum Serenissimi Ferdinandi III. Hungariæ & Bohemiæ Regis & Serenissimæ Domnæ Mariæ Infantis Hispaniæ, illorum respectivè filij & sororis, vi amplissimarum facultatum supra relatarum, additâ reciproca promissione interveniente solenni stipulatione per verbum Cæsareum & Regium, se firmum habere quicquid supradictis articulis continetur, eosque pariter à Serenissimis Rege Ferdinando &c. & Infante Domna Maria ratos & firmos habitum factumque iri ut plenum & integrum effectum obtineant & consequantur. In quorum omnium testimonium firmarunt præsentibus hæc tabulas propriarum manuum subscriptione easque sigillis suis obsignari fecerunt, dum ipsi præsentibus adessent Domini Ramirus Philippus de Guzman Domus Guzmaniæ Dominus, Dux Medinæ Turrium, Marchio Toralii, Marchio Monasterii &c. &c. Supremus Pincerna Regis Hispaniarum Catholici, Magnus Cancellarius Indiarum, Capitaneus centum nobilium protectorum domesticorum, Regis & Coronæ Arragoniæ Thesaurarius generalis: Dominus Augustinus Messias Confiliarius statûs suæ Majestatis Catholicæ &c. &c. Dominus Joannes de Mendoza & Luna &c. &c. Serenissimi Regis Catholici nobilis Cubicularius, Confiliarius statûs & supremi Arragoniæ Consilii Præses &c. &c. Dominus Philippus de Guzman Marchio de Leganez, nobilis Camerarius suæ Majestatis, Confiliarius statûs, levioris equitatûs Belgici & rei tormentariæ Hispaniæ Capitaneus generalis, & Melchior de Molina, Confiliarius Cameræ & statûs Regni Castellæ &c. &c. Madriti urbe Regiâ in Regio palatio hâc die Dominicâ 3. Septembris Anno nati Salvatoris nostri JESU Christi Millesimo sexcentesimo & vigesimo octavo.

Testamen-
taq; Philip-
pi Tertii.

Alterum ex his documentum ad rem nostram pertinens est omnino consentanea pars testamenti 30. Martii 1621. à Philippo Tertio conditi, eoq; magis notanda, quia disertissime exprimit, quod post renuntiationem seu abdicationem Annæ Christianissimo Regi nuptæ, quæ per nativitatem major fuerat, soror illius Maria juncta Ferdinando Tertio vel sola superfuisse vel major natu facta censi debet, his ipsis ex Hispanico idiomate redditis verbis.

Et

Et quoniam DEO placuit duabus filiabus me augere, quarum natu majorē Infantem Domnam Annam ob justas considerationes boni publici horum Regnorum & Christianitatis in matrimoniū tradidi Regi Franciæ Christianissimo sub pactis & conditionibus. *Uti in præinsertis Articulis 5. & 6. pag. 16. & seqq. videre licet.* Præterea ad instantiam horum meorum Regnorum lex condita fuit juxta lupradicta insertis iisdem capitulis depromptis ex scripturâ confectâ super conditionibus matrimonii, eâque quam perfecit dicta Serenissima Infans Burgis 16. Octob. Anni 1615; Ideò confirmans, consentiens & approbans supra recensita relatamque legem, jubeo & declaro servari debere in omnibus & per omnia dictas conditiones pactorum connubialium scripturamque approbationis Burgis confectam, uti & præfatam legem: ita enim convenit bono horum Regnorum & Christiani Orbis, & propter alias multas rationes ultra expressas in instrumentis matrimonialibus, quas tanquam notorias aliis etiam iustis causis motus non refero. Hinc consequens est, ut pro statu præsentē **REMANSERIT CEU FILIA MEA MAJOR ET UNICA** in casibus enunciatis in dictis capitulationibus matrimonialibus **INFANS DOMNAM ARIA**, quam cum omni progenie legitimâ & non legitimata post extinctas personas & descendentes dictorum Principis Domni Philippi, Infantumque Domni Caroli & Domni Ferdinandi eorumque descendendum succedere debere in istis Regnis & Dominiis declaro & jubeo.

Tertium, quod instar omnium haberi potest, & vel solum ad id, quod Et Philippi intendimus, sufficere debet, est testamentum Regis Philippi Quarti, non Quarti. tantum ob conditoris legibus & pactis nixam auctoritatem & potestatem, sed etiam quia majore forte ac diuturniore, adeoque & perpenfiore deliberatione, quam aliud ullum unquam confectum fuit, Regisq; Legislatoris, Patris & Testatoris penitissimam mentem ac enixissimam voluntatem quam dilucidissime explicat in hunc sensum:

Si tamen, quod DEUS avertat, fato fungatur princeps filius meus ante aut postquam in Regnis istis successerit, non relictis liberis aut alijs descendibus legitimis maribus aut fœminis; instituo hæredem meum universalem in omnibus meis regnis, statibus & Dominijs filium secundum marem, quem DEUS mihi concefferit ex hoc vel alio matrimonio, ipsiusque descendentes legitimos & ex legitimo matrimonio natos & procreatos mares & fœminas eodem ordine primogenituræ: ipsoque & ipsis deficientibus voco tertium filium marem ex hoc vel quocunque alio matrimonio, illiusque filios & descendentes, mares & fœminas legitimos & ex legitimo matrimonio genitos, ut succedant eodem ordine & serie primogenituræ. Et illud ipsum intelligatur in reliquis filijs maribus legitimis & ex legitimo matrimonio prognatis, quos DEUS mihi largitus fuerit, & in posthumo, si Reginam gravidam reliquero & natus fuerit masculus, ut succedat suo loco & gradu, ut dictum est. Si,

Si , ut dictum est , princeps decesserit , quod DEUS prohibeat , non relictis liberis aut descendentibus maribus aut foeminis legitimis & ex legitimo matrimonio genitis , aut si DEUS pluribus me filijs maribus ex hoc vel alio matrimonio auxerit , illique mortui fuerint liberis aut descendentibus non relictis , prout dictum est , in defectu ipsorum hæredem universalem omnium dictorum meorum Regnorum , statuum & Dominiorum instituo Infantem Domnam Margaritam filiam meam & Reginae Domnae Mari - Annæ conjugis meæ charissimæ & amatissimæ , illiusque filios & filias ac descendentes mares & foeminas , legitimos & ex legitimo matrimonio prognatos , quos DEUS illi dederit : illâque & illis deficientibus voco tertiam filiam ex eâque ortos : eodem etiam ordine voco reliquas filias legitimas & ex legitimo matrimonio progenitas , quas mihi DEUS donaverit , & posthumas ex hoc vel alio matrimonio , quod contraxero , & earum singularum descendentes legitimos , qui succedere habent eodem ordine primogenituræ præferendo majorem minori & marem foeminæ ejusdem lineæ & gradûs.

Deficientibus verò dictis meis liberis , maribus & foeminis , quos voco , ex hoc vel alio matrimonio , quod contraxero , declaro , quòd successio omnium dictorum meorum Regnorû , Dominiorum & statuum pertinere debeat & pertineat ad liberos & descendentes legitimos , mares & foeminas Infantis Imperatricis Mariæ meæ Charissimæ & amatae sororis jam defunctæ , eâ ratione , sicut in institutione meorum filiorum & filiarum declaro.

Et in defectu illorum & illarum suæque lineæ æquè declaro , successionem dictorum meorum Regnorum , statuum & Dominiorum pertinere ad lineam Infantis Domnae Catharinæ amitæ meæ Sabaudia Ducissæ illiusque liberos & descendentes legitimos & ex legitimo matrimonio natos mares & foeminas , prælatâ linea primogeniti reliquis , eâ formâ quæ dicta est.

Omnibus temporibus & ætatibus præteritis valde singularis adhibita fuit circumspectio in matrimoniis Infantum Hispaniæ cum Regibus Franciæ ob incommoda , quæ ex conjunctione & unione istarum duarum Coronarum orientur , nam cum ambæ & earum singulæ per se tam magnæ sint , ut conservarent magnitudinem suam tantâ cum gloriâ Regum suorum Catholicorum & Christianissimorum , illis junctis minueretur & labasceret ipsarum exaltatio aliæque gravissimæ inconvenientiæ redundarent ad earum subditos & vassallos

& ad

& ad bonum publicum statumque amborum Regnorum & totius Christianitatis. Et ad hæc præcavenda & faciliora reddenda matrimonia inter ambas Coronas in utilitatem Vassallorum utriusque & status universalis prohibita fuit illarum conjunctio inito pacto convento, quod vim habeat legis stabilis in favorem regnorum & causæ publicæ illorum, & præsertim in capitulatione matrimoniali confecta in hac Regiâ 22. die Augusti Anno Millesimo sexcentesimo & duodecimo inter Regem Dominum meum & Patrem meum atque Regem Christianissimum Franciæ Ludovicum XIII. propter matrimonium, quod ego contraxi cum Reginâ Domna Isabella Burbonia charissima & dilectissima meâ conjuge, quodque ille ipse Rex contraxit cum Christianissima Regina Domna Anna mea Charissima & amata sorore, pactum fuit & convenit, ne conjungerentur & conjungi possent ambæ Coronæ & quod dicta Infans soror mea pro se suisque descendentes ex illo matrimonio renuntiare deberet & renuntiaret omni & cuilibet, quod ad illam pertineret aut aliquo tempore pertinere posset, juri succedendi in meis Regnis, adeò ut in nullo casu, cogitato aut non cogitato, in illis succederet, successioque ad sequentem gradum transiret, quoniam à successione istâ & à spe successionis protinus exclusa declarata fuit dicta Infans mea soror Domna Anna, illiusque descendentes mares & feminae, abolitis per utramque Majestatem Catholicam & Christianissimam legibus, juribus, consuetudinibus, dispositionibus & titulis dictarum duarum Coronarum, ex quibus succeditur aut successio prætendi posset in dictis regnis, statibus & Dominiis tam nunc quàm olim futuris temporibus & casibus successionis deferendæ, in quantum ullâ ratione obstarent aut impedimento essent dictæ renuntiationi & exclusioni dictæ Infantis Domnæ Annæ, additâ declaratione, quod illis suæ Majestates per approbationem dicti tractatus matrimonialis derogare eaque pro derogatis habuisse intelligi debeant. Et in executionem hujus tractatus dicta Regina Christianissima mea soror ante sponsalia per verba de præsententi renuntiationem fecit omni solenniori formâ & cum juramento in civitate Burgenfi 17. Octobris Anno Millesimo sexcentesimo decimo quinto præsentente Rege meo Domino meoque Patre, qui illam approbavit, coram Antonio de Arlesigny ipsius Secretario & Notario publico horum Regnorum, & mediante dictâ istâ renuntiatione effectum sortitum est dictum matrimonium, Rexque meus Dominus & meus Pater illam jussit servari, impleri & executioni mandari per legem generalem, quam ad petitionem & supplicationem istorum regnorum statuit & publicavit tertiâ Junii Anno Millesimo sexcentesimo decimo nono & per clausulam 38. testamenti sui, quâ declaravit esse dictam Reginam meam sororem ipsiusque liberos & descendentes ex illo matrimonio mares & feminas exclusos à successione omnium dictorum Regnorum, statuum & Dominiarum. Atque juxta hoc exemplum aliaque, tractatibus conventis à me & Rege Christianissimo Ludovico XIV. meo charissimo & amato ex sorore nepo-

te de pace & matrimonio, quod Divinâ conciliante gratiâ inque illius majorem honorem, bonum universale singularum coronarum, illarum quietem & tranquillitatem contractum est inter Infantem Domnam Mariam Theresam meam charissimam & amatam filiam eundemque Regem præter alia posita fuerunt duo capitula 5. & 6. *Jam tum pag. 16. & seqq. recensita.* Uti constat ex dicto tractatu matrimoniali convento per me & meo nomine per Dominum Ludovicum Mendez de Haro, Comitem Ducem de Olivarez meiq; stabuli supremum præfectum ab unâ: & ab alterâ parte per Regem Christianissimum & Cardinalem Julium Mazarinum vi mandati exarati 7. Novembris Anno supra millesimum & sexcentiesimum quinquagesimo nono, subscripto à Petro Coloma meo Consiliario Bellico & Secretario statûs Notarioq; publico horum regnorum. Et in tractatu pacis conventæ per eosdem Plenipotentiarios eodem die coram dicto Petro Coloma positum fuit capitulum numero 33. quod ita habet. *Videatur supra §. Additum fuit ulterius vinculum &c. cui hic Articulus 33. annexus est.* Et incompletionem istorum tractatuum dicta Infans Domna Maria Theresia mea filia re ipsâ præstitit dictam renuntiationem juratam in Civitate Fontis Rapidi 2. die Junij Anno Millesimo sexcentesimo & sexagesimo munitam testimonio Domni Ferdinandi de Fonseca Ruiz de Contreras mei Consiliarij bellici, Secretarij statûs & expeditionis universalis Notarijque publici horum Regnorum. Et quamvis sperem fore, ut Infans mea filia & Rex Christianissimus illius Maritus impleant & observent omnia relata & reliqua contenta dicto tractatu matrimoniali & renuntiatione, cum obligatio hæc justitiam & conscientiam respiciat; nihilominus quia ab hac re & negotio pax & tranquillitas Christiani Orbis dependet, ut omnibus modis, quos jura nõrunt, ejusdem impletio secura reddatur, tanquam Pater & Dominus naturalis omnium meorum Regnorum, statuum & Dominiorum, ex supremâ potestate, quâ utor quamque habeo disponendi & ordinandi in utilitatem meorum Vasallorum & causæ publicæ, consulendi etiam optimæ illius administrationi, atque præcavendi damna, quæ ex conjunctione dictarum duarum Coronarum, Regnorum & statuum ad earum unamquamque pertinentium oriri possent, proprio motu, certâ scientiâ & plenitudine potestatis Regiæ absolutæ, quâ uti volo & utor, certissimè & optimè gnarus exemplorum decessorum meorum, qui disposuerunt, mutârunt & inverterunt ordinem successionis Regnorum & statuum meorum exclusis primogenitis ipsorumque descendentes, **C O N T E M P L A T I O N E, E T E X C A U S A T R A C T A T U U M P A C I S E T M A T R I M O N I O R U M** & ob justas considerationes, declaro, quod dicta Infans Domna Maria Theresia mea filia, omnesque illius descendentes ex hoc matrimonio mares & foeminae erunt, manebunt & sunt exclusi, & quatenus necessarium fuerit, eos excludo ab omni jure sive

spe, quam in quovis casu habere possint aut habent, succedendi in quolibet meorum Regnorum, statuum & Dominiorum perpetuò, non secus ac SI NATI NON FUISSENT: istamq; exclusionem & omnia quæ circa illam disposui & dispono ratione personæ dictæ Infantis Domnæ Mariæ Theresæ meæ filiae illiusque descendendum ex hoc matrimonio marium & foeminarum declaro, debere observari, & ubi necesse esset, volo, jubeo & mando observari, impleri & executioni dari adversus Christianissimam Reginam Domnam Annam sororem meam illiusque descendentes secundum illius pacta matrimonialia & renuntiationem præstitam, juxtaque dispositionem Regis Domni Philippi III. nostri Domini & Patris in dictâ lege & ipsius testamento relatis, quod omne vim habuit legis conventæ inter ambas coronas, quamque approbo cum & sub eadem qualitate, quæ inest legibus conventionalibus inter supremos Principes, utens plenitudine meæ potestatis, abolitis & cassatis omnibus legibus, statutis, juribus, dispositionibus & consuetudinibus, quatenus necessarium fuerit, illæque aliquâ ratione impedire possint dictam exclusionem, non secus ac si earum unaquæque hîc expressa ejusque mentio specialis facta fuisset. Declaro tamen, volo & jubeo, si, quod DEUS avertat, matrimonio dictæ Infantis Domnæ Mariæ Theresæ meæ filiae soluto sine liberis illa in Hispaniam reversa vidua manserit, aut si vidua ad promovendum bonum publicum & ob justas considerationes ad secundas nuptias transierit me consentiente, aut post meum decessum Principe meo filio, ut illi tunc non obstat exclusio & renuntiatio, maneantque capaces illa illiusque filij & descendentes ex secundo matrimonio, dummodo non sit in Franciâ, qui succedere possint in dictis Regnis & statibus.

Per aliam clausulam dictæ capitulationis obtuli pro dote dictæ Infanti meæ filiae quingenta Millia Coronatorum solis, & cetera, quæ relata sunt supra ad §. Conventum equidem per articulos &c. &c. & deinde: Omnia quæ dicta sunt jubeo impleri, servari & executioni mandari in successione meorum Regnorum & Dominiorum ab omnibus meis subditis & vasallis cujuscunque qualitatis, & ab omnibus meis Regnis, statibus & Dominijs, utque eam observent & in vigore conservent veluti legem & statutum factum & stabilitum in Comitijs publicandum formâ & sollemnitatibus in quovis Regno, statu & Dominio consuetis.

Omnia hucusq; allata atque ob documentorum idem continentium multitudinem sæpius repetita uti plerumq; universam Hispanicam Monarchiam respiciunt, nec ad minimam ejus particulam vel quamlibet exiguum jus Gallici sanguinis quemcunque admittunt; ita iste in universum omnis non semel nec uno loco speciatim à feudis quibuscunque excluditur, siue Reges Hispania isthæc alio contulerint, siue illa ab aliis que com-

Hisce renuntiationibus & exclusionibus feuda quodalia que com-

prehendun-
tur.
Nomina-
tim Italica,
tam Ponti-
ficia,
quàm Cæ-
sarea,
Et si ea in li-
teris inve-
stiturarum
primogeni-
tis deferun-
tur,
Translato
nimirum
Infantum
Gallis nu-
ptiarum ad
Austriacos
primogeni-
turæ nomi-
ne & jure.

Idem de
Belgio asse-
ritur.

aliis teneant : inter quæ absque omni dubitatione cùm precipua sint, quæ à Sanctâ Romanâ Ecclesiâ Sacroq; Romano Imperio acciperunt, ea etiam sub hoc nomine dispositione exclusivâ Gallorum, & quæ eam con- sequitur, totius Hispanicæ successionis in Sacram Cæsaream Majestatem ejusq; sobolem translatione comprehendendi nemo inficias iverit. Hinc quis non videat, nequicquam in contrarium allegari aut prætendi ver- ba investiturarum sive quæ Regnum Neapolitanum concernunt, Ponti- ficiarum, sive Cæsarearum de Ducatu Mediolanensi, Marchionatu & Portu Finariensi, Principatu Plombini, Vicariatu Senensi, feudisq; no- velli Monfortis, Monschieri & Sinei &c. concessarum, veterum aut recen- tiorum, quæ juxta ordinem primogenituræ tam fœminis quàm maribus successionem deferant, cùm ea potius ita interpretanda veniant, ut spe- cialibus Pontificum auctoritate initis pactis & promulgatis legibus de exclusione Gallici sanguinis, ascititii aut nativi, salvis, jus inde ad alios translatum semper integrum conservari debeat : Eadem denique ratione juxta testamentum Philippi Tertii superius relatam rursus di- cendum sit, per leges & pacta enuptas in Galliam Infantes Hispanici primogenitas eo ipso tales esse desisse, & in illarum locum proximos seu proximas Hispanici sanguinis Principes, adepto simul nomine primoge- nitorum vel primogenitarum, subiisse, quâ minor Geminorum PATRI- ARCHA JACOB, futurus dein cùm aliorum Patriarcharum, tum almi Josephi beatissimus parens, post venditum sibi à fratre Majore Esau lentu- edulio primogenituræ jus, PATRI ISAAC ROGANTI QUIS ES- SET? FILIUM SE EJUS ESSE PRIMOGENITUM ESAU JURE OPTIMO RESPONDIT, prout apud Judæos non minus ac Christianos indubitata veritatis habetur & Divina per patrem obtenta etiam ad nos pertinens benedictio comprobavit. Quis potius Imperatorem non monendum putet, etiamsi Domus sua negligens esse vellet, ne rem Imperii prodigeret, conferendo in eam familiam sive re- linquendo Imperialia feuda, quæ dudum & Imperii amula fuit & in- signem illius partem quâ vi injustâ, quâ congenitâ fraude ad se traxit, quæq; nihil magis in votis habeat, quàm ut pro obsequio ob nexum feu- dalem debito omnibus porrò Italia feudis Imperium spoliet, totam de- mum Italiam sub jugum mittat, & ipsam Imperatoriam dignitatem Germanis ablatam in Capeti posteros transferat. Idem de cunctis Bel- gicis & connexis provinciis dictum esto, quarum pariter in relatis do- cumentis frequens mentio fit, tum quia & ipse non solum ad vicinos populos à Galliâ subjugandos, sed ad terrorem etiam longinquis incuti- endum eorumq; ad se trahenda commoda opportunissima sunt, tum quia præter aliquarum feudale, quo Imperio innexæ sunt, vinculum, & re- ceptam

septam in ius antiquitatis vel solam vel potiore[m] marium etiam remoti-
 orum successionem, omnes ad Imperium & Domum Austriacam adeo
 pertinent, ut peculiarem Imperii Circulum, Burgundicum vocatum,
 constituent, regibusq[ue] Hispania earum possessoribus non nisi **SUB ARCHI-** Cum id
maximè
specialiori
jure ad Do-
DUCIS AUSTRIÆ TITULO ET QUA TALIBUS sessionem & vo- mum Au-
 tum una cum aliis Augusta Domus prerogativis in Imperii Comitibus tribu- striacam
spectet.
 ant: Evidentissimo argumento non alio eas nomine seu aliâ causâ ad Reges Prout patet
ex conven-
 Hispania pertinuisse, nec ad alios quàm Archi-Duces Austria devolvi posse.
 Cantant id apertissimè, ut de aliis nunc taceamus, ipsissima verba notissi- tione Au-
 ma transactionis, quæ in Comitibus Augustanis 26. Junii Anno supra gustanâ.
 Millesimum quingentesimum quadragesimo octavo de Belgicis & conjun-
 ctis provinciis inter Imperium & Imperatorem Carolum Quintum inita,
 & ab eodem tanquam Imperatore & earum provinciarum Domino, no-
 mine Imperii verò ab Electoribus Moguntino & Palatino, Archi-Epi-
 scopo Salisburgensi & Duce Bavaria, Abbate Wingartensi, Comite Fur-
 stenbergensi & Magistratu Civitatis Augustanæ pro se & reliquis Electo-
 ribus, Principibus Ecclesiasticis & secularibus, Prelatis, Comitibus &
 immediatis Imperii Civitatibus ad Comitiales omnium statuum requi-
 sitionem subsignata, inque Imperii, quem vocant, Recessum relata &
 demum ut æterna judicandi formula à Camerâ Imperiali, quæ Spira usq[ue]
 ad ejus urbis excidium fuerat, nunc Wezlaria est, regesta atq[ue] acceptata,
 similiter etiam à statibus illarum provinciarum ratihabita fuit, tenore
 sequenti:

Nos Carolus Quintus DEI Gratiâ Romanorum Imperator semper Au-
 gustus, Rex Germaniæ, Castellæ, Aragoniæ &c. &c. Archi-Dux Austriæ,
 Dux Burgundiæ &c. &c. Notum facimus &c. &c. Convenimus etiam vi ha-
 rum literarum omnimeliori modo &c. &c. Quòd Nos ceu verus hæredita-
 rius & territorialis Dominus dictarum hæreditariarum nostrarum provincia-
 rum Belgicarum, pro nobis nostrisque hæredibus & successoribus una cum
 deinceps nominandis nostris provinciis Belgicis nimirum &c. &c. in posterum
 æternis temporibus sub protectione, tuitione, defensione & ope Imperatorum
 & Regum Romanorum Sacriq[ue] Imperii esse ejusq[ue] privilegiis & juribus
 gaudere & frui, atq[ue] à dictis Imperatoribus, Regibus & Sacri Imperii statibus in-
 star aliorum ejus principum, statuum & membrorum semper protegi, defendi &
 fideliter juvari, porro etiam ad omnia Imperii Comitibus & conventus invitari &
 vocari, nosq[ue] & illi unâ cum aliis statibus pro arbitrio illic comparendi aut illuc
 mittendi facultatem habere, atq[ue] Nos, nostriq[ue] hæredes & successores, Nostri &
 illorū legati ad sessionem & votum ratione recensitarum provinciarum, **TAN-**
QUAM ARCHI-DUX AUSTRIÆ ET SUB ARCHI-DUCIS AUSTRIÆ NO-

NOMINE admitti debeamus &c. &c. Præterea quoque Nos, nostri hæredes & successores prædictæ nostræ provinciæ unâ cum omnibus ad eas pertinentibus principibus &c. &c. Peculiarem Imperii Circulum, sub Burgundici Circuli nomine constituere debeamus, quo illæ omnes comprehenduntur, licet earum aliquæ aliis antehac Imperii Circulis comprehensæ fuissent &c. &c. Quotquot tamen ex supra memoratis principatibus & provinciis feudorum ab Imperio collatorum nomine & qualitate hætenus possessi vel possessæ fuerunt, illi vel illæ etiam sicut hætenus ita & in posterum ab Imperio accipi & possideri debebunt &c. &c. Ideò promittimus & pollicemur verbo vero Cæsareo pro Nobis, nostris hæredibus & successoribus, omnibusque nostris prædictis provinciis hæreditariis Burgundicis à nobis & illis hanc transactionem, compositionem & conventionem in omnibus & singulis partibus, punctis, clausulis & decretis, Nos nostrosque concernentibus, firmiter, perpetuò & inviolabiliter observari & executioni mandari, iis nullâ ratione contraveniri, nec ut id fiat, nostris vel aliis permitti, omnia etiam, quæ adversus hunc tractatum tentata, ordinata, statuta, impetrata & obtenta fuerint, aut tentari, ordinari &c. &c. in posterum queant, cassâ, nulla & invalida esse & manere debere &c. &c.

Testamen-
tisque Phi-
lippi Tertii
& Quarti.

G *Eminum Germanum est, quod de Belgii Provinciis ad Hispania Reges quâ Austriacos pertinentibus testamentis suis caverunt Philippus Tertius & Quartus adeò consonis formulis, ut pro ambabus esse possit una ex Philippi Quarti testamento desumpta his verbis constans:*

Et speciatim declaro, quòd status Flandriæ, Belgii & quicunque alii, quos præterito tempore possedit Serenissima Infans, Domna Isabella Amita mea, quosque ad Coronam meam revolutos ego possedi & possideo, ex voluntate mea semper uniti manere debeant cum reliquis Regnis & Dominiis meis, neque aliquo casu dividi aut separari. Injungo quoque & mando meis successoribus quocunque tempore futuris, ut serio omniq[ue] ope protegant & defendant dictos Status illorumque Vassallos, quoniam id tantopere pertinet ad exaltationem fidei Catholicæ, conservationem & pacem reliquorum meorum Regnorum, Statuum & Dominiorum JURIAMq[ue] DOMUS AUSTRIACÆ, CUIUS PRIMOGENITURAM ET MAJORATUM OBTINEO, ut palam omnibus est.

Ad dictarum
conventionum
tuitio-
nem obli-
gantur cum
alii fidejuss.

C *olophonem tandem huic deductionis nostræ parti imposituri, adhuc verbo indigitandum duximus, cum omnia & singula pace, conventionibus & sanctionibus recitatis inserta cum à summis Pontificibus tum ab Imperatoribus rata habita, confirmata, & pro potestate iis competente munita sint, ad conventorum & sancitorum vindictam*

Et tutelam utrosq; non secus ac alios commemoratorum foederum pacis vel particularium conventionum fidejussores obligari, eoque pertinere, quod non solum juxta relata instrumenta dotalia aliaq; pars utraq; contractantium id à summis Pontificibus filiali reverentia expetierit, sed etiam hi, vel renunciationum formulis testibus, preces istas lubentissimis animis admiserint, conventaq; Apostolicà authoritate reapse confirmarint; ut de Imperatoribus pro se aut sobole idipsum stipulantibus jam dicta moleste non repetamus.

fores, tum imprimis summi Pontifices, qui eas promoverunt & confirmarunt.

Post omnes has conventiones, sanctiones, renunciationes, abdicationes seu cessiones & Sacramenta nemini in mentem venire potuisset, aut si forte cuiquam talis incidisset cogitatio, incredibilis simul illi procul dubio visa fuisset, iis insuper habitis seu neglectis & spretis religioni sibi non ducturum Regem Christianissimum ejusve liberos esse, eveniente casu Sacra Casarea Majestati illiusq; proli de successione Hispanicà litem movere, aut quamcunque illius partem sibi vindicare, nisi ipsa experientia aliud docuisset. Quis verò injustitiæ tegenda color adsumptus sit, non aliunde aptius, quam ex scriptis Gallicis antehac in lucem emissis percipi potest, sicut vicissim opposita ab ipsà Hispanià responsiones optimè exhibent, quam dilutus is omnino fuerit: quæ adeo utring; edita hic in compendium redacta proponere expeditissimum sit, subjuncta ultimo loco ex testamento, quod à Carolo Rege conditum novum argumentum Gallia subministrasse perhibetur, clausulâ concernente, quam vel recitasse refutasse erit. Non vulgare nempe in vaso post mortem Philippi Quarti Belgio Catholico, ast vanum in eo studium posuerunt Galli, ut aliis persuaderent, quod ipsi non crediderunt: deberi jure naturæ, Divino & humano, Civili potissimum Romano, parentum hereditates liberis, nec citra gravissimam injuriam filias iis privari posse. Contra bonos mores esse pacta de hereditate viventis, & quia cum illis non minùs ac justitiâ pugnent renuntiationes filiarum, ut docte contentæ aliud quid ex bonis paternis sperare seu petere nequeant, idcirco illas jure Romano admissas non fuisse. Confirmasse demùm eas Papam Bonifacium Octavum, si jurate, non fraudulentæ aut violentæ fuissent, prætextu juramenti servandi, revera proprii commodi & extendendæ in rem alieni fori pontificia authoritatis causâ, non sine novo fœmine undique non optima dispendio. Effrenem tamen decretalem istam esse, exorbitantem & absurdam, nec vim suam ad Reges & Principes seu Principatus & Imperia, quæ nullo pretio estimari possint, porrigere. Hanc nominatim, de quâ nunc agitur, renuntiationem, non unâ licet sed multis

Objectiones Gallo-
rum,

Refelluntur
ex scriptis
Hispanicis
circa tem-
pus invasi à
Galliâ Bel-
gii publica-
tis, paucis
nunc addi-
tis,

multis ab Hispania consilio effictis rationibus fucatam & insuetis clau-
sulis munitam, omni jure ac equitate destitui, & ob minorennitatem
renuntiantis, ejusdemq; enormem lesionem, præcipuè verò ob non nume-
ratam è vestigio die condictò dotem, vel à primordio non substituisse, seu
invalidam fuisse, vel deinceps illicò corruisse, & pristinum Mariae The-
resiae jus revixisse. Verùm & solidissimè jam à Ministris atq; scripto-
ribus Hispanicis demonstratum est, & rerum evidentia comprobatur:
Questionum publicarum decisionem ex jure civili sive Romano, in plu-
rimis ubivis antiquato, sive alio de privatis subditorum rebus lato non
magis rectè peti, quàm publica controversia inter summos principes ver-
tentes à privatis eorum tribunalibus dirimi seu dijudicari possint: Pe-
jus iis Causidicorum privatorum argutias applicari. Expressas quidem
in connubialibus instrumentis diversas clausulas abrogatorias seu cassa-
torias esse privatarum legum & consuetudinum municipalium, quæ for-
sitàn juxta verborum corticem contraria credi potuissent, in specie de-
volutionis in aliquibus Belgii provinciis inter privatos usitata: Sed id
factum majoris tantùm, licet planè abundantis cautela ergò, & ut
contrahentes enixissimum suum in auferendis seu præcavendis prætexti-
bus quibuscunque studium tantò clariùs testarentur, non quòd aliàs le-
ges illæ ad Principum successionem convenientiùs trahi quivissent, quàm
Gallici scriptores Pontificum decreta hîc attendi velint: absurdissimè
verò ea quæ ad firmandam contrahentium dispositionem posita seu potiùs
remota fuerunt, ad eandem evertendam allegari. Inspiciendum con-
trà, fatentibus ipsismet prudentioribus Gallorum scriptoribus, quid in
quovis regno circa illius successionem ab iis, quibus ea potestas com-
petit, statutum, quidque in mutuam populorum concreditorum utili-
tatem & communem quietem inter Reges seu Principes DEO soli sub-
jectos, populi, de cujus successione agitur, accedente consensu, trans-
actum sit. Sufficere ad id quamvis ætatem actionum humanarum ca-
pacem, eam utiq; quæ cùm in Hispaniâ tum in ipsamet Galliâ Regio
muneri par habeatur, ne dum eam, quæ veteribus firmata dicta, ro-
bustissima, quam appellârunt, juventuti proxima non uno loco Hispa-
nicæ ditionis etiam privata rei administranda idonea reputetur, cujus-
que ætatis Infantem Mariam Theresiam sponsalium tempore fuisse, vel
ex renuntiationum formulis eluceat. Licuisse Galliæ aliisq; Regnis,
imò etiam minoribus statibus seu familiis, quoties è re suâ existima-
sent, & modum tam electionis quàm successionis antiquitus receptum
immutare, & lege, pactis, etiam ubi ea locum habeant, nec aliis invi-
tis jus competens auferatur, testamentis, omnes à se possessas, diversi
quamvis

quamvis antea juris ac variis successionebus aliisque titulis acquisitas provincias aut bona in unam velut massam seu compagem unire & quasi concorporare, atque ab iis indistincte omnibus cum mares secundo genitos, alimentis tantum, aut quae eorum vicem subeunt, appanagiis assignatis, secludere, tum maxime foeminas earumque propaginem, modicam concessa dote, arcere, aut aliis successione conditionibus circumscribere: eoque jure Galliam adversus Hispaniam aliaque Regna & status illorumve principes per expressas etiam filiarum suarum renuntiationes identidem, & speciatim adhuc in pactis nuptialibus Elisabethae Bourbonicae Philippi quarti Hispaniarum Regis primae conjugis, quam una cum omnibus ex eo matrimonio descendentes liberis a successione omnium Regnorum & Dominiorum Paternorum, eorum etiam in quibus post extinctos mares succedendi jus competeret foeminis, imo & ab omni hereditate Regina Galliae Matris suae in perpetuum submovit, usam esse. Quidni adversus Galliam idem fas sit aut fuerit Hispaniae, quam singulares rationes, non una, sed plures, publicae & privatae, uti ad non separanda seu dividenda, sed una & indivisa successione ad seros posteros transmittenda complura, quibus potitur, Regna & ditiones, ita ad removendas ab iis omnibus & singulis Regum suorum filias in familiam Gallicam innubentes earumque prolem omnem masculam & foemineam non incitent sed compellant. Tantum abesse ut jus naturae de hereditatibus parentum, fratrum aut aliorum cognatorum aliquid perpetuo observandum precipiat, aut quae iis modum statuunt, leges seu conventiones, juri naturae adversentur: ut apud omnes in confesso sit, illo jure nec ipsos parentes praeter educationem & alimenta liberis quicquam debere, & jus divinum Israelitis promulgatum non solum a Regno & patrimonio publico filias semovisse, sed in privata quoque successione marium potiore causam constituisse. Longe adhuc rigidiores fuisse antiquiores Romanos, qui praeter retenta vetustissima acquisitionum aliaque patriae potestatis simul & liberrima emancipationum e familia jura, ac foeminarum perpetuam remotionem ab omnibus muneribus publicis, per legem Catoe, lumine Romani Senatûs suadente scitam, eas ab hereditatibus adeo prohibuerint, ut nullus census ullam virginem aut mulierem, ne pater quidem unicam filiam heredem facere potuerit, etiam tunc temporis, cum in ceteris illibata patrisfamilias de re sua legandi seu testandi facultas constitisset. Mitigatam quidem per intervalla aliquantisper illam severitatem fuisse, deterioris nihilominus semper conditionis in hereditatibus cernendis & foeminas & earum descendentes maribus

illorumq; filiis mansisse, donec serò tandem, non ad imperium capeffendum aut munera reipublica ambienda, foeminis via aperta, sed in privatis hereditatibus differentia sexûs nec non emancipatorum atq; in potestate retentorum liberorum tolleretur. De inofficioso tamen testamento cujuscunq; militis sive jure militari sive Civili, prout libuisset factò, etiam tum nec filios queri potuisse, utut nihil penitus illis à patre relictum esset, multò magis filias impunè præteriri aut exheredari quivisse. Notius esse, quàm ut operosâ deductione egeat, quanta, post introducta feuda, successionum in iis diversitas apud varios populos semper fuerit & quàm angustis finibus foeminarum ad ea jus, maxime ubi feuda ab Imperio Romano derivent, coarctatum sit, certissimo argumento, nihil de istâ re jure naturæ definitum esse. Absq; hujus dogmatis veritate si foret, illas, quæ cùm in plurimis regionibus aliis, tum in Sicilia æquè ac Italiâ, nominatim in Ducatu Mediolanensi circa peregrinos seu peregri natos aut alienigenas à successionibus privatis prohibendos obtinent leges & consuetudines crimine non vacaturas: diffamatam saltem ubivis gentium in ejusmodi hereditatibus jure Albigii fisco vindicandis, nisi ubi major & frequentior ex quotidiano commerciorum usu aut aliâ commoditate utilitas moderationem extorsisset, Gallorum aviditatem tantò minus excusandam esse. Contra bonos mores quibusdam legibus Romanis aliquamdiu habita fuisse pacta de hereditate viventis, quia scilicet votum captandæ mortis inducerent: at illa tantum, quæ ignorante & invito fierent eo, de cujus hereditate tractaretur, quæque testandi libertatem adimerent, non quæ ipso volente & in eadem voluntate usq; ad extremum vivendi spatium perseverante, non item quæ prompto Romanorum Principum favore inter milites facta fuissent, aut quibus non hereditas quæreretur sed abdicaretur. Ampliora adhuc sequentibus temporibus indulta esse, & non tantum feuda communiter refutari seu inter vivos alijs primâ investiturâ comprehensis cedi & ab his recipi semper potuisse, sed & aliâ bona eorumq; spem pactis hodie atq; contractibus tum matrimonialibus tum aliis, inter personas illustres præsertim, repudiari, transferri & acquiri consuevisse. Diffusa extare volumina primi nominis juris Consultorum Gallorum, ex quibus appareat, in Galliâ æquè atq; alibi, inter privatos nobiles quoq; uti primogenituras masculinas, sic renuntiationes filiarum vigere, iisque magis quàm ulli alij cantela integritatem nobilium familiarum superstrui. Pronuntiasse non semel lex eorundem furis peritorum sententia suprema dicasteria Gallica: hujusmodi renuntia-

tiones etiam inter privatos nec ob minorem aetatem nec ob enormitatem lesionis revocari posse, maxime si ad conservationem illustrium seu nobilium familiarum quamlibet privatarum colliment. Abundè ex Canonibus & Romanis legibus constare: implenda esse omnia juramenta foeminarum minorennium non minus quam aliorum, quæ sine periculo eterne damnationis servari possint, & perfidiam ac perjurium nominari, si quicumque minor aetatem pretextens juramentum à se de rebus suis prestitum retractare nitatur, aut tantum illo se liberari postulet, nec ideo audiri. Concessa verò etiam dicis gratia in quibuslibet casibus, siue ad Principes pertineant, siue ad privatos, ob dotis exiguitatem renuntiationis rescissione; in hoc tamen casu, quem præ manibus habemus, non summam attendendam dicta dotis quamvis omnium Hispanicarum maxima, & quæ præterea Infanti Mariae Theresiae vel tum data vel ante præstita fuerunt; sed propter necessariam & indissolubilem, quæ à contrahentibus reputabatur, pacis Pyrenææ & Matrimonii unionem, simul considerata immensa & inestimabilia commoda, quæ non minus favore & desiderio matrimonii ineundi per pacem istam ab Hispania ad Galliam translata sunt, ac matrimonium ipsum ceu convenientissimum medium paci promovenda & stabilienda adhibitum fuit. Causam ut non petita à Galliâ, ita ab Hispaniâ non soluta die conventa vel aliâ dotis penes Galliam residere, cum nec ratihabitionis à Rege & Regina Christianissimis continuo post nuptias celebratas, adeoque ante diem representationi dotis prestitutum ex pacto faciendæ, seu iterandæ renuntiationis, ejusque in monumenta publica summi Senatûs Parisiensis regerendæ instrumentum, Regi Philippo ad illius mortem usque exhibitum, nec, Gallis fatentibus, ipsa promissa ratihabitione seu iteratio & publicatio expleta, doti etiam testamento Philippi Quarti spontè oblata impressio Belgica prælata fuerit, hancque Gallia seu culpam, seu, quæ ex scriptis Gallicis clareat, diu meditatam fraudem & pessimè consultam proprii juramenti violationem alienaque rei violentam invasionem ullatenus aut illi prodesse aut Hispaniæ nocere non debere. Et si esset quod iure strictissimo, id est, iniquissimo, imputari Hispaniæ posset, quod tamen perpensis omnibus circumstantiis nec ii, qui syllabarum apices aucupari & cunctorum actibus insidiari, non mentem aut equitatem sectari amant, facere absque pudoris labe queant, purgari secundum præcin quotidianam cum in aliis promissionibus ad diem certam factis, tum reprimis in dotis solutione moram posse & solere. Hanc saltem non aliud operari, quam ut unâ cum solutione debitæ sortis pœnam adje-

Etiam prestare, aut damnum quod ex morâ emerisset, promissor sarcire teneatur, non ut conventio ipsa omnisq; mutua obligatio penitus aboleatur. Commissoriam legem in nullâ conventionem subintelligi seu suppleri posse, sed ut locum inveniatur, disertis verbis exprimendam atq; tum etiam odiosam esse, seu, quæ propria juris vox est, displicere & restringi debere. Nullam in toto contextu, quem supra retulimus, talem clausulam aut quæ eò tendat, reperiri, sed potius facultatem solum petendi dotem promissam, donec solvatur, reservatam fuisse, nec antequam eam consequatur, acquiescere seu contentam esse renuntiantem cogi. Ex articulis quinto & sexto pactorum Connubialium elucere: cum dotis promissio & solutio seu petitio Articulo secundo enuntiata esset, non ob illam, sed propter alias longè justissimas & pregnantissimas rationes, quarum parte universi orbis tranquillitas continetur, exclusionem Gallici sanguinis à quibusvis Hispanici juris regnis & ditionibus, eternâ & immutabili, non ex promissione aut solutione dotis suspensâ, sed presenti & absolutâ, non solum renuntiatione arbitrariâ filie, sed necessariâ lege seorsim sanciri, aut quæ antè in usum venerat, rursus firmari. Subscripsisse ut supra audivimus, Infantem Mariam Theresiam ante initum matrimonium duplici tum renuntiationis tum exclusionis seu cessionis instrumento, & altero quidem successiones omnes repudiasse, altero regna & principatus seu illorum spem, nullâ vel minimâ mentione dotis factâ, abdicasse, seu legi id statuenti simpliciter se submisisse, eâq; de causâ in primis & articulum 33. pacis Pyrenæ, eò quem indicavimus, modo, conceptum, renuntiationemq; adeò cessionem & translationem in illâ iteratam, & omnia sic transacta, conjunctim & separatim, in numerum legum perpetuarum repetitis vicibus recepta fuisse. Ad hæc facienda, quamvis in transferendis mutuò per pacem, belli finiendi ergò subditorum juribus illorum consensus aut dissensus raro attendi soleat aut possit, nullâ vi Infantem Mariam Theresiam ab indulgentissimo non solum & amantissimo patre, sed mitissimo erga omnes Principe adactam fuisse, nec ullum ejus rei ullibi unquam indicium apparuisse, sed testante gestorum serie & quæ extat, ultroneâ declaratione, liberrimâ omnia illius voluntate peracta esse, perinde atque ipse Rex Christianissimus omnem à se, cum ad ea author fieret illaq; rata haberet, metum & coactionem pro ul absuisse, haud dubiè libens confiteatur. Nisi fortasse expeditissimo ad infringendas seu eludendas quas-
cunque mutuas conventiones, transactiones & pacificationes commento, metus, violentia & coactio, quam jura prohibeant, nominari ve-

lit, quod, uti innuimus, absq̃ isthac renuntiatione, abdicatione, cessione, nec matrimonium hoc sortiri, nec per pacem tot & tanta com-
moda consequi Gallia potuisset, eò scilicet fine, ut perceptis & retentis à
Galliâ commodis, nihilominus id quod in mutuâ prestatione molestum
est, declinare, seu abs se amoliri queat. Nullâ tandem ratione facilius
atq̃ ipsâ lectione scriptorum Gallicorum intelligi aut mente concipi pos-
se, quàm levia, quàm inania, quàm frivola sint omnia effugia, obje-
ctiones, interpretationes, detorsiones, uno aptissimo verbo offucia, qui-
bus ex genio & usu gentis, omnia pacta, conventiones, fœdera, promissio-
nes, cessiones, dispositiones, testamenta, clausulas, leges, canones, Sa-
cramenta, execrationes, non tam seriò adoriri, refellere, enervare,
convellere, licet frustra conentur, quàm vel captatâ literulâ in perversum
& non rarò contrarium sensum trahere aut aliàs eludere, vel aper-
tè cavillari & calumniari, imò proprio dolo & fide à se ruptâ gloriari,
indeq̃ causæ suæ patrociniū arcessere non vereantur. Paucis nunc di-
lucidioris explicationis gratiâ nostro jure addimus: cùm res ista non
tantum Regem Philippum, sed omnes Cognatos integri juris omniq̃ illi
subjecta regna & provincias spectârit, neq̃ ex more in Serenissimâ Do-
mo Austriacâ utriusq̃ lineæ nunquam non observato, in matrimonia
Gallica cum duobus Regibus Ludovicis ineunda, vel Sacra Cesarea
Majestas vel illius Parentes aliter consenserint, quàm ut lex hac semper
incolumis esset, nec ei unquam contraveniretur, jus familiæ Germano-
Austriacæ ipsiq̃ adeò Sacra Cesarea Majestati & illius Liberis, aliisq̃
Cognatis familiis semel quasitum & sapius renovatum, per nullum sive
Philippi sive illius Ministrorum sive aliorum quorumcunque posterius fa-
ctum, multò minùs per ipsorum omissionem aut culpam seu quamcunque
cujusvis temporis moram ulli eorum cognatorum eripi, aut in Regnorum
Hispanicorum & subjectarum regionum præjudiciū quicquam mutari
potuisse aut posse, sed non obstantibus quibuslibet omissionibus aut factis
alienis, quibusq̃ omnes & singuli Cognati ad successionem vocati, Hispa-
nicâq̃ Regna eorumve status, assensum non præbuerint, omnia illis com-
petentia jura & beneficia intemerata semper permansisse & in ævum
permansura esse.

Supereſt poſtremo loco, ut ex teſtamento, quòd Regis Caroli nomi-
ne divulgatum eſt, verba huc pertinentia recitemus & excutiamus, co teſta-
adhibitâ maximâ, quoad ſuis aliquando vocabulis appellanda res pati-
tur, moderatione, eâ licet indigni meritò exiſtimentur, quos iſthac ma-
thbinatos eſſe publica fama loquitur. Sunt autem huiusmodi:

G 3

Agno-
vulgatum
recitatur.

Ultimo lo-
co teſta-
mentum
impoſito
Caroli II.
nomine
vulgatum
recitatur.

Agnosceus etiam juxta diversas consultationes Ministrorum status & justitiæ, rationem, in quâ seu super quam fundatur renuntiatio Dominarum, Domnæ Annæ & Domnæ Mariæ Theresiæ Franciæ Reginarum, mearum Amitæ & sororis, seu abdicatio successionis in hæc regna, illam extitisse, ut evitetur præjudicium unionis cum Coronâ Franciæ: perspicuens simul, cessante istâ ratione movente fundamentali, successionis jus subsistere in proximo Cognato secundum Regnorum horum leges, huncque ipsum casum existere in filio secundo genito Delphini Franciæ; ideò regulas sequens dictarum legum declaro, si volente DEO absque liberis decessero, successorem meum futurum Ducem Andegavensem filium secundum Delphini, eumque ut talem ad successionem voco omnium meorum Regnorum & Dominiorum nullâ omnino parte exceptâ. Mando quoque & præcipio omnibus meis subditis & Vassallis omnium meorum Regnorum & Dominiorum, ut eveniente memorato casu mortis meæ nullâ legitimâ sobole relictâ, illum habeant & agnoscant Regem & Dominum suum naturalem, ipsique statim & absque minimâ dilatione realem possessionem tradant, prævio juramento, quòd observari faciet leges, statuta & consuetudines Regnorum & Dominiorum meorum. Quia porrò mens mea est, expeditque paci Christiani orbis ac Europæ totius, inprimis verò tranquillitati meorum Regnorum, ut Monarchia isthæc semper separata à Coronâ Franciæ maneat, statuo consequenter ante dictis, ut Duce Andegavensi diem obeunte aut ad successionem Gallicam vocato ejusque adoptionem possessioni hujus Coronæ præferente, tunc ipsa hujus Monarchiæ successio eâdem ratione transferri debeat ad Ducem Bituricensem filium tertium Delphini. Sin & Dux Bituricensis fato fungatur aut in Regno Franciæ succedat, istis Casibus designo & voco ad successionem Archi-Ducem filium secundogenitum Imperatoris Avunculi mei, excluso per eandem rationem damni seu præjudicii in salutem publicam resultantis filio primogenito Imperatoris Avunculi mei. Ubi verò Archi-Dux defecerit, illo casu nomino & voco ad successionem Ducem Sabaudia illiusque filios. Atque hoc modo voluntatem hanc meam ab omnibus meis Vassallis executioni mandari jubeo, prout propria illorum salus exigit, nec minimam permittentibus divisionem aut imminutionem Monarchiæ tantâ cum gloriâ à meis progenitoribus constitutæ. Quia verò maximè mihi cordi est uniceque desidero, ut pax & unio Christianitati tam proficua inter Imperatorem Avunculum meum & Regem Christianissimum conservetur, illos rogo & exhortor, ut eâ per vinculum matrimonij inter Ducem Andegavensem & Archi-Ducissam initi arctius adstrictâ isto medio necessariam Europa quietem consequatur &c. &c. 2. Octobris Anno 1700.

Quis hac legens vel audiens non doleat vicem pientissimi cetera
 Principis & Domus suæ, dum sanus erat, amantissimi, potuisse Examina-
tur & refu-
tatur.
 paucos aliquos rei augenda tantum intentos, vel odio & invidia litan-
 tes, aut alias perversos illius agitudine & mentis imbecillitate ita ab-
 uti, ut ipsius nomine proprium scelus peragerent eumq; adeo reum orbi
 ostentarent non ingratitude solum sed injustitia in propriam Famili-
 am de ipso ejusq; regnis & ditionibus optime meritam omnium enor-
 missima, quam labem nulla temporis vetustas eluere unquam valeat.
 Cui enim verisimile videri queat, Principem hunc, si mentis compos
 tunc fuisset, & quæ descripta clausula continentur, perpendisset, vel et-
 iam obiter rescisset, eò adduci potuisse, ut contra innumeras, cum aliis
 sæpe tum paulo ante testamentum, quod illi tribuitur conditum, ore &
 scriptis litteris à se sanctissime factas promissiones & assertiones, tam in-
 digna perpetraret, totq; simul pactiones & sanctiones multis commu-
 nium majorum vigiliis excogitatas, plurimoq; universæ Domus sangui-
 ne & non unius ad eam antiquo jure spectantis provinciæ jacturâ re-
 demptas, paucissimis juxta & falsissimis verbis, quantum in se esset,
 evertere vellet. Ait cognovisse se juxta diversas consultatio-
 nes ministrorum statûs & justitiæ (nempè talium, qui vel ma-
 nifesti prævaricatores seu transfugæ sint nobilisve stirpis degener proge-
 nies, vel alii, quàm quorum majores quive ipsi tabulis matrimoniali-
 bus & testamentis precedentium Regum Hispanicorum expressisunt, Co-
 mitibusve Regni interfuerunt, vel anterioribus Gallorum prætensionibus
 refellendis & depellendis operam navarunt) rationem quâ renun-
 tiatio utriusque Infantis Annæ & Mariæ Theresiæ (valida
 utiq; etiam se judice & nullatenus convellenda seu impugnanda) niti-
 tur, la razon en que se funda la renuncia, illam extitisse,
 ut evitetur periculum unionis Monarchiæ Hispanicæ cum
 Galliâ. Avus verò illius & Pater, toto Regno vel potius Orbe uni-
 verso audiente & applaudente, nec Gallicis scriptoribus negantibus, in
 pactis connubialibus alibiq; non unâ unionis amolienda occasionumq; eò
 tendentium præcavendarum, sed etiam equalitatis seu equalis succes-
 sionis inter utrumq; Regnum retinenda causâ ceterisq; rationibus rela-
 tis, alias adhuc fuisse, quibus moti ad hanc exclusionem stabiliendam
 descenderint, aperte tradunt: hac certè unionis avertenda ratio, si sola
 fuisset, foeminarum Gallicarum & ab iis descendentium exclusionem ab
 Hispanicâ successione nunquam persuasisset, quas tamen non minùs ac
 mares

mares Gallicos ab Hispania Regnis excludi constat, cum in Galliâ saltem hodie succedere nequeant. Pergit Carolus: Perspexisse se cessante istâ ratione fundamentali successionis jus secundum Hispaniæ leges in proximo cognato adeoq; in filiis secundo & tertio Delphini subsistere, quia scilicet ante eos alii ad successionem Gallicam vocentur, & cessante seu deficiente ratione legis ipsa quoq; lex cessare debeat. Quis verò vulgari huic juris regula locum unquam fecit, ubi plures in lege ferendâ rationes concurrerunt, quæ in casu ex lege illâ dijudicando non omnes cessare noscuntur? aut quis etiam à secundo & tertio filio Delphini unionis metum abesse abfuturumve esse suo periculo affirmaverit? quid denique Patri & Avo, optimis absque controversiâ voluntatis & conventionis propriæ legumq; à se latarum interpretibus, vel potius utriq; contrahentium parti absque calumniâ aut impietate respondebitur, qui pactis connubialibus & alibi exertissimè caverunt, omnes Infantum Gallie nuptarum liberos & descendentes, mares & foeminas, excludi & pro exclusis haberi debere, quamvis isti vel ex iis aliqui prætere vellent aut possent, in illorum personis locum non invenire nec considerari posse aut debere rationes expressas, aliasve, quibus ceu fundamento exclusio isthæc inniti posset. Caterum Hispania leges in Regni successione sequendas esse adeo non negamus, ut eam ex illarum præscripto adornari postulemus, illud simul pertendentes, anterioribus per novissimas derogari, hasq; cum pactis connubialibus juxta expressa in iis **Legis firmæ, stabilis & æternæ** verba contineri, tum in recentioribus Regni Comitibus promulgatas in novo legum Hispanicarum Codice reperiri. Pessimè verò & contra legum harum tenorem porrò infert Carolus: Ideò à se, si absque liberis decessisset, successorem Regnorum suorum declarari & vocari secundo genitum Delphini Ducem Andegavensem, illoque pariter defuncto Delphini filium tertio genitum, cum per illas ipsas leges non semel, sed sæpius, & ipsæ Infantes, non solum constante, sed etiam soluto matrimonio Gallico non improbi, & earum liberi Gallici omnes, mares & foeminae, illorumq; descendentes, primo, secun-

secundo, tertio aut quarto loco geniti, in infinitum omnes, nullâ distinctione gradûs attentâ, etiamsi Regum Catholicorum, qui tum fuerant, aut unquam successuri essent, stirps non mascula tantum sed universa extingueretur, absque ullâ cogitati vel non cogitati casûs, temporis, modive exceptione, ab omni ditionis Hispanicæ præsentis, præteritæ & futuræ parte etiam feudali excludantur, & exclusi declarentur, non aliter ac **SI NATI SEU IN LUCEM EDITI NUNQUAM FUISSENT.**

Cur autem ex futile hac argumentandi ratione non eadem operâ Dux quoq; Aurelianensis ad successionem vocatus sed planè præteritus fuisset, nisi ipsa veritas fateri compulisset, non attento remotiore illius in Galliâ succedendi Ordine, eum nihilominus ob illimitatam renuntiationum validitatem unâ cum Rege Christianissimo & filio Delphino ejusq; primogenito ab Hispanicâ successione penitus exclusum esse & manere? Quis non magis secundum Regulam juris à Carolo citatam hinc colligendum putet, quamvis in illius potestate fuisset, uti refragantibus testamentis, Avito & Paterno, totq; reclamantibus legibus & juratis atque à sede Apostolicâ confirmatis conventionibus non fuit, isthac dispositio seu declaratio, ipsummet tamen noluisse, eam valere, si pervidere potuisset, rationem à se expressam, cui uni & soli apertissime superstructa fuit, manifestè deficere, adeoq; nec Andegavensem nec Bituricensem Duces ab ipso vocatos censeri debere. Omnium autem iniquissimum atque absurdissimum est, tertio loco Archi-Ducem Imperatoris secundo genitum vocari, excluso ob rationem antè commemoratam & ad æqualitatem servandam, cum sobole primogenito Rege Romanorum, omnisq; penitus filiabus Austriacis, substituto demum in deficientis Archi-Ducis locum cum filiis Sabaudia Duce. Et nos equidem inter Hispania successores, sed post domum Austriacam hunc Ducem numeramus, adeoq; & illi injuriam factam asseveramus, duobus Gallicis Principibus prælatis, quos, uti sunt, omnino exclusos oportuit. Domum Austriacam verò utriusque sexûs & cujuscunque dignitatis non aliter ad Hispanicam successionem admittere velle, ac per egregios hosce novi juris auctores Gallica familia ad illam aditus pateat, etiam nobis tacentibus perinde esse quivis intelliget, atque apertè profiteri, nolle eos, si penes ipsos staret, ut Domui Austriacæ ulla Hispanica leges,

Justitiā a-
pud DEUM
& homines
haud dubiè
triumpha-
turā.

antiqua vel recentiores, ulla priorum Regum dispositiones, ulla pacti-
ones connubiales aliave ampliùs quàm illis sedeat, suffragentur: nega-
re denique contra vetera & nova exempla, Hispaniæ Reges aut unquam
Imperio Romano præfuisse aut illud ambiisse seu ad id aspirare potuisse.
Quod sub finem annectitur de pace & concordia inter Impera-
torem & Regem Christianissimum non solum conservandā,
sed etiam per matrimonii nodum arctiùs constringendā,
id ad fucum Carolo faciendum necessarium fuit, quasi consilio isthoc &
obtestatione conscientia læsa abundè satisfactum, omnisq; Domui Au-
striacæ illata injuria plenè reparata esset, cùm neminem lateat, quā
cujusvis in justitiā colendā & cuiq; tribuendā obligatio sit, quid Pater
liberis, quid legitimus Princeps subditis debeat, quidq; adeò Imperato-
rem, utut pacis, si eā honestè frui liceat, studiosissimum agere oporteat.
Quicquid verò fraudis aut violentiæ adhibitum hæctenus fuerit, vel in
posterum admitti possit, aderit profectò justæ causæ ope suā Author, te-
stis & custos fœderum Deus: consurgent ad coercendam immanem non
unius Orbis Burboniam cupiditatem cùm reliqui Europæ Principes &
Status, tum præprimis Pacis Pyrenææ aliarumq; explicitarum conven-
tionum vindices: ipsi etiam populi peregrinam nunc, quā sūnt oppressi,
manum non magis osculantes quàm execrantes, expertæ per tot sæcula
Austriacæ lenitatis officiūq; sui memores ad pristinum mox obsequium
palam redibunt, perfidis justitiæ temeratoribus, pervasoribus & tyrann-
is, eorumq; affeclis, satellitibus ac ministris pœnas Divinas atq;
humanas haud dubiè non evasuris.

Teutschmann, Wahrmund

Gefährliche Crisis Der Europaeischen Freyheit, Oder Das Entlarffte
politische Absehen Deß Königs in Franckreich In der Succession Der
Spanischen Monarchie

Cölln 1701

Regensburg, Staatliche Bibliothek -- 999/4Hist.pol.541(12#angeb.6
urn:nbn:de:bvb:12-bsb11063651-1
VD18 14549824-006